

Univerzita Palackého

Fakulta tělesné kultury

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2017

Michal Němeček

Univerzita Palackého
Fakulta tělesné kultury

INTERAKČNÍ STYL TRENÉRŮ
TANEČNÍHO SPORTU

Diplomová práce

Autor: Mgr. Michal Němeček, Trenérství a management sportu

Vedoucí práce: Mgr. Jana Harvanová, Ph.D.

Olomouc 2017

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Mgr. Michal Němeček

Název závěrečné písemné práce: Interakční styl trenérů tanečního sportu

Pracoviště: Katedra společenských věd v kinantropologii

Vedoucí: Mgr. Jana Harvanová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2017

Abstrakt: Diplomová práce se zabývá interakčními stylem vybraných trenérů tanečního sportu. Dotazníkovým šetřením za použití Dotazníku interakčního stylu sportovního trenéra/trenérky, který vznikl modifikací z Dotazníku interakčního stylu učitele, bylo zjištěno, že interakční styl vybraných trenérů hodnocený z jejich vlastního pohledu se z větší části shoduje s používaným interakčním stylem trenérů hodnoceným z pohledu tanečníků. Z výsledků vyplývá, že trenéři nejčastěji používají interakční styl pomáhající ať už samostatně nebo v různých kombinacích s interakčními styly *Chápající* a *Organizátor*.

Klíčová slova: taneční sport, sportovec, trenér, interakce, interakční styl

Souhlasím s půjčováním závěrečné písemné práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Mgr. Michal Němeček

Title of the thesis: Interaction style of dancesport coaches

Department: Department of Social Sciences in Kinanthropology

Supervisor: Mgr. Jana Harvanová, Ph.D.

The year of presentation: 2017

Abstract: The thesis deals with the interaction style of chosen dancesport instructors. The questionnaire inquiry, made by using the Questionnaire on sport coach interaction style which was created by modification of the Questionnaire on teacher interaction (QTI), has shown that the interaction style of chosen sport coaches evaluated from their point of view corresponds from the majority to the used interaction style of coaches evaluated from dancers' point of view. The results have shown that instructors use the interaction style called "*the Helping*" either separately or in various combinations with the interaction styles called "*the Understanding*" and "*the Organiser*" most frequently.

Keywords: dancesport, athlete, coach, interaction, interaction style

I agree with the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem závěrečnou písemnou práci zpracoval samostatně s odbornou pomocí Mgr. Janě Harvanové, Ph.D., uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a řídil se zásadami vědecké etiky.

V Hradci Králové dne 29. 6. 2017

.....

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce, Mgr. Janě Harvanové, Ph.D., za odborné vedení, rady a pomoc při zpracování této práce.

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 PŘEHLED POZNATKŮ.....	9
1.1 Tanec.....	9
1.1.1 Historie tance.....	9
1.1.2 Taneční sport.....	12
1.1.2.1 Tanec jako sport.....	12
1.1.2.2 Soutěžní tance.....	16
1.2 Trenér.....	16
1.2.1 Profese trenéra.....	17
1.2.2 Trenér tanečního sportu.....	19
1.2.3 Role trenéra.....	19
1.3 Osobnost.....	22
1.3.1 Osobnost trenéra.....	22
1.3.2 Osobnost v interakci.....	25
1.4 Interakce.....	28
1.4.1 Dyadická interakce.....	30
1.4.2 Triadická interakce.....	32
1.4.3 Interakční styl.....	35
2 CÍLE.....	40
2.1 Hlavní cíl práce.....	40
2.2 Dílčí cíle.....	40
2.3 Výzkumné otázky.....	40
3 METODIKA.....	42
3.1 Výzkumný soubor.....	42
3.2 Výzkumné metody.....	45
4 VÝSLEDKY.....	46

4.1	Výsledky vztahující se k první výzkumné otázce	46
4.2	Výsledky vztahující se k druhé výzkumné otázce	47
4.3	Výsledky vztahující se ke třetí výzkumné otázce	54
4.4	Výsledky vztahující se ke čtvrté výzkumné otázce	61
4.5	Výsledky vztahující se k páté výzkumné otázce.....	63
4.6	Výsledky vztahující se k šesté výzkumné otázce.....	69
5	DISKUZE.....	72
6	ZÁVĚRY.....	74
7	SOUHRN	78
8	SUMMARY	80
9	REFERENČNÍ SEZNAM.....	82

ÚVOD

O dosažení vynikajících výsledků v oblasti sportu rozhoduje celá řada faktorů, a to jak vnitřních i vnějších. Kromě osobních vloh a tvrdé práce sportovce, mohou při dosahování výsledků a plnění očekávání sehrát klíčovou roli trenéři, například přenosem svých zkušeností, schopností a znalostí. Vztah trenér-sportovec, funguje jako základ na kterém trenér a sportovec komunikují a spolupracují na dosažení úspěchu, je proces, ve kterém jsou potřeby obou stran sděleny a uspokojeny. Ignorování vlivu povahy vztahu trenér-sportovec může narušit rozvoj potenciálu sportovců (Jowett & Cockerill, 2002).

Trenérská profese je komplexní a velmi náročnou. Trenérství je sociální profesí, která předpokládá adekvátní a odpovědné sociální jednání. Úspěšné vykonávání trenérské profese determinuje vedle odborné erudice a zvládnutí celé řady klíčových kompetencí i řada společenských, ekonomických a materiálních podmínek (Jůva & Tomková, 2010).

Pokud trenér a sportovec pracují v harmonickém vztahu, mohou dosáhnout skvělých výsledků (Coe & Mason, 1996). Ve skutečnosti bývá efektivní vztah trenér - sportovec úzce spojen s úspěchy sportovce (Newberry, 2012). Podle Coxe (2007) je základním faktorem úspěšného vztahu dobrá komunikace a chování trenéra, které je dobré pro sportovce. Protože interakce je základem vztahu trenér-sportovec, je důležité věnovat pozornost jejímu studiu. Interakční styly trenérů mohou být velice různorodé, ale pro úspěch ve sportovním prostředí je podstatné, aby byly efektivní (Jowett & Cockerill, 2002; Schinerová, 2016).

Předmětem výzkumu této práce a jejím cílem je analýza interakčního stylu vybraných trenérů tanečního sportu a komparace dat různých úhlů pohledů, ať už trenérů nebo tanečnicků, na skutečně používané i ideální interakční styly.

1 PŘEHLED POZNATKŮ

1.1 Tanec

Tanec není jen rytmický pohyb, který může být klasifikován jako forma neverbální komunikace, ale také prožitek, pocit a výraz. Tanec je přirozeným nástrojem k vyjádření toho, co prožíváme. Není náhodou, že doprovází lidstvo od pradávna, ale neomezuje se pouze na člověka, protože je prováděn mnoha různými zvířaty, jako jsou včely, ptáci a savci. Ve zvířecím světě je vždy prováděn sólo jednotlivcem. V lidské společnosti je tanec obvykle provozován skupinami lidí a v různých situacích (Garfinkel, 2010; Vrtělová, 2014).

Význam tance v lidské evoluci velmi zdůrazňuje McNeill (1995). Tanec je mimo jiné součástí řady různých rituálních obřadů. Tanec v příslušném oblečení a zdobení doprovázený hudbou a zpěvem dává zúčastněným pocit sounáležitosti a slouží tak k upevnění společenské organizace. V tradičních společnostech je tanec nejdůležitější společenskou aktivitou, o čemž svědčí řada tanečních aktivit Sanů (Marshall 1969; Biesele 1978; Katz 1982; Vrtělová, 2014).

Podle Degena (2003) je tanec neoddelitelnou součástí kultury každého národa a tedy i lidstva, stejně jako hudba, zpěv, kultivovaná řeč či herectví.

1.1.1 Historie tance

Podle Balaše (2003) je tanec součástí lidské kultury již od jejího prvopočátku. Svět pravěkých lidí byl plný pohybu a všechny tyto pohyby byly napodobovány a znázorňovány. Nejednalo se však o pouhou imitaci, ale docházelo ke stylizacím pohybů a následným opakováním tyto pohyby získaly jasný a všem pochopitelný význam.

V období před vznikem škol a písma byly společenské rituály a symbolizované tance základními mechanismy pro přenos vzdělání a znalostí mezi dospělými členy společnosti nebo z jedné generace na druhou. Jednalo se tak o jeden z nejúčinnějších a nejsilnějších symbolů ve vývoji lidské společnosti (Garfinkel, 2003).

Jak se člověk vyvíjel a měnilo se i jeho vnímání okolního světa i sebe sama, tak se postupně rozšiřoval jeho tanečně pohybový slovník. Taneční témata byla spojena s životními událostmi (narození, puberta, namlouvání, manželství, úmrtí) a s rolí v komunitě. Vůdci vesnice, náčelníci a šamani tančili a byli tak přímou součástí oslav, obřadů a rituálů. Lidé věřili v duchovní svět, často nejvyššího boha nebo mnoho bohů. Duchovno a

náboženství byly nedílnou součástí života. Protože lidé věřili, že bozi nebo duchové kontrolují svět, používali tance k navození komunikace s nimi. Důvodem mohlo být, že po hodinách rytmických kruhových tanců řada účastníků upadne do transu, který byl chápán jako forma kontaktu mezi komunitou a nadpřirozenými silami. Obřady, provázající tyto události, byly pozorovány v celé historii a ve všech kulturách (Balaš, 2003; Garfinkel, 2003; Kassing, 2007).

Začaly se objevovat tance s rituální funkcí, a sice:

- Tance plodnosti - zajištění kontinuity kmene: lidé, zvířata a rostliny,
- Životní události - narození, iniciace, svatby, pohřby,
- Válečné a bojové tance - příprava na lov nebo válku, oslavy vítězství nebo smrti,
- Léčebné nebo ozdravné tance - zajištění zdraví kmene nebo uzdravení nemocných nebo zraněných,
- Nadpřirozené, duchovní a náboženské tance - chvála a uklidnění bohů, předků, duchů a dalších prvků, které ovlivňovaly životní prostředí, jednotlivců a komunity (Kassing, 2007).

Také ve starověkých civilizacích měl tanec důležité místo ve společenském životě a při náboženských obřadech. V mnoha starověkých říších byl světský vládce zároveň považován za boha, nebo jeho syna, případně zástupce na zemi. K udržení poslušnosti a úcty sloužily obřady, ve kterých měl tanec významnou úlohu. Tance byly často považovány za symbol kosmického řádu. Tyto obřady demonstrovaly sílu tance jako seskupujícího elementu vesmíru. Kromě náboženských tanců pravděpodobně existovaly i tance společenské, které sloužily ke sdružování a zábavě (Matoušová-Rajmová, 2002).

Celým obdobím antiky procházel tanec jako nedílná součást náboženského i veřejného života. Pro Řeky byl tanec od nejstarších dob součástí náboženského rituálu, slavností a měl velký výchovný význam. Kalokagathia ideál souladu krásy těla a duše, přičemž tanec je pro dosažení tohoto ideálu tou nejlepší činností, a to nejlépe ve spojení se zpěvem. Důležité byly zejména tance gymnopaidiké, které zvyšovaly tělesnou zdatnost. Součástí výchovy mladých chlapců (ve Spartě i dívek) byly pyrrhické tance, velmi náročné pohybové sestavy, které simulovaly boj. Byly tančeny v plné zbroji a rytmus tančícím byl udáván dupáním a údery mečů o štít (Lonsdale, 2000).

V raném středověku byl tanec velmi oblíben u všech společenských vrstev, včetně kléru. Postupně ztrácel svou společenskou pozici, protože byl považován za nevhodný z náboženských rituálů, ale také snahou o získání boží přízně pomocí popírání těla, askezi a někdy i sebepoškozováním. Ve vrcholném středověku se objevují tance společenské, které se výrazně liší od tanců lidových. V tomto období se začíná rozvíjet humanismus, který je opozicí scholastice. S rozvojem měst začínají vznikat tance cechovní, které v sobě nesou řadu pracovních pohybů, a rozvíjí se tance, které byly součástí středověkého církevního divadla (Kazárová, 1999).

Období renesance rehabilituje tanec ve všech jeho funkcích, společenské, zábavné a divadelní. Tělo je vnímáno jako schránka duše. Humanismus hlásá nový ideál, kterým je harmonický rozvoj těla a ducha (Kazárová, 1999).

Vzniká tanec pro podívanou: *ballo*, *balletto*. Jednalo o prostorově a formálně složitější figurální tance, ale byly to tance určené pro předvádění. Dvorský balet se začal formovat na konci 16. století a vznikl tak zcela nový tvar hudebního divadla. Tanec mívá obvykle alegorickou nebo symbolickou úlohu (Brodská, 2000).

Od figurálních tanců, typických pro vyšší vrstvy, se postupně přechází k tancům kolovým. Na přelomu 18. a 19. století se tak objevují dva nové tance, které mají původ v tancích lidových a jsou tančeny v těsnějším držení. Těmito tanci jsou valčík a polka (Balaš, 2003; Brodská, 2000; Kazárová, 1999).

Na počátku 20. století začal evropský společenský tanec hledat nové zdroje inspirace, kterými se staly tance importované z USA a Jižní a Latinské Ameriky. Prvními takovými tanci byly cake walk a boston, později se přidal one step, two step a tango (Balaš, 2003; Degen, 2003).

Po 1. světové válce se objevují tance jako shimmy, foxtrot, blues, různé formy tanga, waltz boston a charleston. Ve 30. letech 20. století se pod vlivem britských tanečních mistrů začíná rozvíjet anglický styl a tzv. standardizace, kdy došlo k vytvoření pravidel a popisů vybraných „moderních“ tanců, kterými byly waltz, quickstep, foxtrot, tango a blues. V té době se vyvíjely i další tance, zejména pod vlivem latinskoamerických rytmů, swingu a jazzu například lindy hop, swing, paso doble (Degen, 2003).

Poválečné období je érou rock'n'rollu a také rozvoje swingových a latinskoamerických tanců. Mezi latinskoamerické tance patří například son, chacha, mambo, rumba a samba. Později se objevují twist, madison, bossa nova, salsa. Největší módně taneční

vlnou se na přelomu 80. a 90. let minulého století stal street dance ve všech jeho podobách (Balaš, 2003; Degen, 2003).

1.1.2 Taneční sport

Taneční sport patří mezi sporty senzomotorické, tedy sporty s vysokými nároky na koordinaci pohybů v závislosti na rychlém a přesném vnímání podmínek sportovní činnosti. Konkrétně taneční sport patří do podskupiny sportů esteticko-koordinačních s nároky na dokonalé provedení pohybového programu, v našem případě choreografie. Porota zpravidla odborně posuzuje technické provedení a umělecký dojem sportovního výkonu daných jedinců (Jansa, Dovalil, 2009, 75).

Harvanová (2010, 54) hovoří o sportovním tanci jako o „celoroční pohybové aktivitě, provozované v uzavřeném prostředí se specifickými nároky kladenými na velikost prostoru a kvality podlahové krytiny, tato pohybová aktivita je zpravidla provozována smíšenou dvojicí m-ž a z hlediska psychologické náročnosti je řazena mezi sporty esteticko-koordinační, které patří do skupiny sportů senzomotorických. Vysoké nároky jsou však kladeny také na vytrvalostní a anticipační schopnosti jedince“.

Esteticko - koordinační sporty jsou charakterizovány jako sportovní disciplíny, při kterých se sportovci snaží o přesné zvládnutí složitých pohybových struktur se zaměřením na jejich estetickou stránku (Vaněk et al., 1984).

Taneční sport je sportovní disciplína, která se na vrcholné úrovni limitně blíží umění. Odborníci oceňují jistotu provedení a mohou si vychutnat kvalitu a krásu pohybu. Rychlost a výdrž jsou důležité aspekty pro perfektní provedení, aby mohla vyniknout krása a kvalita pohybu, ale nehodnotí se. Taneční páry tančí na hudbu, která je jim určena a není tak doprovodem pro tanec, ale je jeho inspirací, kdy taneční páry tančí svůj program a v podstatě improvizují, aby se jim podařilo co nejlépe vyplnit hudbou vymezený rámec (Odstrčil, 2004).

1.1.2.1 Tanec jako sport

Na počátku 20. století se tanec začal měnit ve skutečný sport. Francouzský podnikatel Camille de Rhynal a skupina vynikajících tanečnicků různých národností uspořádali v Nice v roce 1907 první taneční soutěž viz. Tabulka 1. Poté následovaly další soutěže ve společenském tanci, které byly důležitými milníky ve vývoji tanečního sportu. V roce

1929 byly britskými učiteli tance definovány standardy pro tzv. „anglický styl“, který byl brzy celosvětově přijat. V Praze dne 10. září 1935 byla zástupci devíti evropských zemí založena Fédération Internationale de Danse pour Amateurs (FIDA) a bylo vyhlášeno první mistrovství světa, které se uskutečnilo o rok později v Bad Nauheimu. FIDA existovala až do roku 1956, kdy pozastavila svou činnost kvůli sporům mezi amatéry a profesionály (Degen, 2003; World DanceSport Federation, 2012).

Dne 12. května 1957 byla ve Wiesbadenu založena zástupci osmi evropských národních tanečních svazů nová nástupnická organizace, která byla pojmenována Mezinárodní rada amatérských tanečníků (ICAD). Prezidentem ICAD byl zvolen Otto Teipel viz. Tabulka 2. O rok později se přidaly další čtyři národní organizace. V červnu 1965 byl zvolen prezidentem ICAD Detlef Hegemann, který s sebou přinesl velkou vizi a stal se její hlavní hnací silou na mnoho let (World DanceSport Federation, 2012).

V roce 1990 se změnil název a z ICAD se stala Mezinárodní federace tanečního sportu (IDSF). V roce 1995 byla IDSF přijata za člena Generální asociace mezinárodních sportovních svazů, zastřešující organizací všech světových sportovních řídicích orgánů. IDSF se stala členem Asociace MOV uznaných mezinárodních sportovních svazů a Mezinárodní asociace Světových her (World DanceSport Federation, 2012).

IDSF vstoupilo do nového tisíciletí pod vedením Rudolfa Baumanna. Došlo k ratifikaci smlouvy o zastoupení mezi IDSF a International Management Group (IMG), která zajistila mezinárodní televizní práva z hlavních soutěží v tanečním sportu. Byly provedeny změny ve formátu soutěží. VI. Světové hry 2001 v Akitě byly z pohledu IDSF ohromným úspěchem. Taneční sport byl na prvním místě příjmů z prodeje vstupenek ze všech 36 sportů na programu her. V témže roce IDSF vytvořilo antidopingovou komisi a přijalo antidopingová pravidla Světové antidopingové agentury (WADA). Komise MOV potvrdila způsobilost tanečního sportu pro přijetí do budoucích olympijských her a definovala kritéria, která budou muset být splněna kandidátskými sporty v procesu hodnocení prováděného MOV v intervalech čtyř let. Mezinárodní taneční organizace (IDO) se v roce 2004 stala přidruženým členem IDSF, přinesla svých téměř 50 tanečních stylů do tanečního sportu a přispěla k tomu, že nejrozmanitějším sportovním odvětvím se stal tanec. Na valné hromadě IDSF bylo schváleno zřízení nezávislé Disciplinární rady a Komise atletů v letech 2006 a 2007 a došlo tak k vyplnění dvou mezer ve struktuře řízení. Obrovský růst a popularita tanečního sportu vedla Olympijskou radu Asie (OCA)

k zahrnutí tanečního sportu do programu Asijských her a Asijských sálových her. Kromě toho se IDSF stala členem International Masters Games Association (IMGGA) (World DanceSport Federation, 2012).

V říjnu 2008 došlo k uzavření smlouvy o formální spolupráci s Mezinárodním paralympijským výborem (IPC). Dne 14. června 2009 valná hromada IDSF, konaná v Macau, jednomyslně schválila tento plán. Transformace IDSF do Světové federace tanečního sportu (WDSF) v roce 2011 proběhla pro zdůraznění globálního charakteru organizace. V září 2013 se v Kaohsiungu uskutečnily první světové taneční hry (WDSG). Při jejich ukončení byl představen projekt Vision 2020, který se má zaměřit na rozvoj tanečního sportu a má následující cíle:

- Ustavit WDSF jako soudržnou sílu mezi různými subjekty ve sportovních aktivitách, které zahrnují tanec,
- Zlepšit taneční sport prostřednictvím součinnosti plynoucí z kombinovaného základu odborných znalostí zúčastněných stran,
- Podporovat taneční sport na základě větší členské základny, plynoucí ze širšího demografického a globálnějšího základu a úspor, které vzniknou díky tomuto rozsahu,
- Udělat taneční sport ještě globálnějším více pro všechny, bez ohledu na věk, přístupnější a vhodnější (World DanceSport Federation, 2012).

WDSF má 88 členských národních sdružení, z toho 65 je uznáno jejich národním olympijským výborem. WDSF je členem dalších organizací:

- SportAccord (dříve GAISF),
- Mezinárodní asociace Světových her (IWGA),
- Association of IOC Recognised International Sports Federations (ARISF),
- Mezinárodní asociace Masters Games (IMGGA) (World DanceSport Federation, 2012).

Tabulka 1. Přehled důležitých milníků ve vývoji tanečního sportu upraveno podle WDSF (World DanceSport Federation, 2017)

1909	První neoficiální mistrovství ve společenském tanci v Paříži
10. 9. 1935	V Praze založena FIDA založena (rozpuštěna 1956)
1936	Bad Nauheim první mistrovství světa
12. 5. 1957	ve Wiesbadenu založena ICAD
1960	První televizní vysílání tanečního sportu
1990	Změna názvu na IDSF
1992	IDSF se stává členem GAISF (nyní SportAccord)
1995	Světová Rock & Rollová konfederace (WRRC) se stává přidruženým členem IDSF
1997	Uznání MOV
2001	přijetí Světového antidopingového kodexu
2004	Mezinárodní taneční organizace (IDO) se stává přidruženým členem IDSF
2007	Prezentace projektu VIZE 2012 na zasedání valné hromady IDSF
2008	IDSF a Mezinárodní paralympijský výbor uzavírají dohody o společné spolupráci na podporu hendikepovaných v tanečním sportu
2008	United Country and Western Dance Council (UCWDC) se stává přidruženým členem IDSF
2008	delegáti valné hromady IDSF, podpoří předsednictvo v pokračování restrukturalizace federace podle VISION 2012
2010	IDSF spustí Profesionální divizi
19. 6. 2011	IDSF mění své jméno na WDSF
2013	International Federation of Cheerleading se stává přidruženým členem WDSF
Září 2013	WDSF World DanceSport Games held v Kaohsiungu
Podzim 2013	Představení projektu vize 2020
2014	Představení nového Etického kodexu
2014	Vytvoření Etické komise

Tabulka 2. Přehled prezidentů ICAD, IDSF a WDSF (World DanceSport Federation, 2017)

Jméno	Země	Předsednictví
Otto Teipel	Německo	12. 5. 1957 – 13. 5. 1962
Heinrich Bronner	Německo	13. 5. 1962 - 23. 6. 1963
Rolf Finke	Německo	23. 6. 1963 - 27. 6. 1965
Detlef Hegemann	Německo	27. 6. 1965 - 1998
Rudolf Baumann	Švýcarsko	1998 - 11. 6. 2006 odešel jako čestný doživotní prezident
Carlos Freitag	Španělsko	11. 6. 2006 - 2016
Lukas Hinder	Švýcarsko	současnost

1.1.2.2 Soutěžní tance

Tance mezinárodního tanečního soutěžního programu se dělí do dvou základních kategorií viz. Tabulka 3. První kategorií jsou tance standardní (Ballroom dances, Modern dances), tančí se v páru v uzavřeném držení, při provádění všech figur se zachovává fyzický kontakt, kromě tanga se jedná o tance švihové. Do této kategorie řadíme pět tanců: waltz, tango, valčík, slowfoxtrot a quickstep. Druhou kategorií jsou tance latinskoamerické, které mohou být tančeny v těsném, ale častěji ve volném držení, či zcela bez držení a v různém postavení vůči sobě. Do této kategorie řadíme pět tanců se zcela rozličným charakterem: samba, chacha, rumba, paso doble a jive (Degen, 2003; Odstrčil, 2004).

Tabulka 3. Kategorie a druhy tanců (Odstrčil, 2004)

Kategorie	Tance
Standardní	Waltz, Tango, Valčík, Slowfox, Quickstep
Latinskoamerické	Samba, Chacha, Rumba, Paso doble, Jive

1.2 Trenér

Rozvoj zejména soutěžního sportu souvisí s dostatečným počtem vyzrálých, erudovaných, kvalifikovaných, dobře motivovaných a sociálně zabezpečených trenérů. Protože zejména oni ovlivňují celkovou kvalitu, orientaci a edukační potenciál sportovních aktivit (Jůva & Tomková, 2010).

Dříve nebylo trenérů zapotřebí, sport byl zcela nezávazný a informace o správném provedení získávali sportovci od pokročilejších kolegů nebo vedoucích klubů. Neexistovala diferencovaná příprava a tréninky byly málo intenzivní, obvykle šlo jen o sport samotný. Trenérská činnost je pro velkou část bývalých sportovců zajímavá a snadná. Zkušenější pomáhali mladším a méně zkušeným, a po skončení aktivní kariéry zaujali pozici trenéra, nebo jinou funkci ve sportovním oddílu. Pro dobrovolnou činnost s družstvem několikrát týdně je potřeba co největšího počtu trenérů, a proto jsou požadavky na ně kladené minimální. U vyšších kvalifikačních stupňů se to mění, protože na sportovní trenéry jako odborníky, kteří organizují, plánují a řídí tréninky sportovců, klade současný

sport stále vyšší nároky. Zvyšují se požadavky na jejich odborné znalosti, odpovídající současnému vědeckému rozvoji a schopnosti jejich aplikace v praxi. Často dochází ke zklamání, jakmile bývalí sportovci poznají, že jsou pouze na začátku a že stát se dobrým trenérem není vůbec snadné (Jůva & Tomková, 2010; Svoboda, 2000, 2003).

Označení sportovní trenér se používá „pro označení funkce člověka, který zajišťuje a hlavně vede trénink sportovce“ (Svoboda 2003, 118). Katalog prací vymezuje činnost sportovního trenéra jako „zajišťování odborné trenérsko-metodické a sportovní přípravy v daném sportovním odvětví“, nebo jako „vzdělávací a výchovná činnost...“ a „koordinace trenérsko-metodického procesu přípravy sportovců...“ (Katalog prací 2002). Trenér je vymezen i podle zákona č. 536/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, jako pracovník vykonávající přímou pedagogickou činnost, který musí být pro tuto práci odborně kvalifikován a který je bezúhonný a zdravotně způsobilý.

Trenéři působí nejen v soutěžním sportu, ale také ve školním a rekreačním sportu. Pracují na odlišných úrovních s různými skupinami svěřenců, v jedinečných podmínkách sportovních klubů a s nejrůznějším dosaženým formálním vzděláním (Jůva, 2008).

1.2.1 Profese trenéra

Sportovní trenér představuje specifickou profesi s více jak stoletou tradicí (Jenkins, 2005). Trenérova profesní role a jeho poslání se modifikuje v souvislosti s podobou sportovního světa. Neustále se zvyšují nároky na šíři odborných znalostí trenéra a jeho schopnost jejich aplikace nejen ve sportovním tréninku, na jeho vůdcovské, strategické a taktické schopnosti, ale současně na jeho pedagogickou odpovědnost (Jůva, 2008). Podle Svobody (2000) je vhodnější hovořit o trenérské funkci, protože i učitelé tělesné výchovy uplatňují tuto funkci, ale nejedná se o jejich profesi.

Trenérskou profesi lze charakterizovat na základě empirických zkušeností i teoretických koncepcí jako komplexní a velmi náročnou. Trenérství je sociální profese, která předpokládá adekvátní a odpovědné sociální jednání. Úspěšné vykonávání trenérské profese je determinováno vedle odborné erudice a zvládnutí celé řady klíčových kompetencí mnoha vlivy, zejména zkušenostmi z vlastní sportovní dráhy, se svými trenéry, důvody vstupu do trenérské profese, kvalitou trenérského vzdělání a celou řadou dalších společenských, ekonomických a materiálních podmínek (Jůva & Tomková, 2010).

Podle Treutleina (2001 in Jůva, 2006) má trenérství pouze rysy povolání a nestalo se profesí. Jůva (2006) uvádí, že tento stav souvisí s řadou faktorů:

- Absence profesní autonomie trenérů,
- Společnost chápe trenéra jako veřejnou osobu a výsledky jeho práce jsou redukovány na úspěchy jeho sportovců,
- Zapojení trenérů do extrémního konkurenčního prostředí,
- Absence trenérského etického kodexu,
- Ve vrcholovém sportu se trenéři často ocitají ve složitých situacích a často musí řešit ostrý střet zájmů,
- Trenérova práce se odvíjí pod neustálým časovým tlakem,
- Časové omezení pracovních kontraktů trenérů ve vrcholovém sportu,
- Genderová kritéria.

Pro profese (semiprofese), jejichž podstatou je práce s lidmi, je typické široká škála profesních kompetencí. Tento fakt platí také pro sportovní trenéry (Bělka & Dvořák, 2006).

Pro vymezení trenérství jako profese je potřeba formulovat klíčové kompetence (Jůva, 2008). Podle Jůvy (2008) vymezují Schierz, Thiele a Fischer základní trenérské kompetence ve čtyřech oblastech:

- 1) Systémové kompetence - schopnost jednat adekvátně v daných systémech, napříč těmito systémy a často i proti těmto systémům,
- 2) Věcné kompetence - schopnost jednat účelně, přiměřeně, logicky a důsledně,
- 3) Sociální kompetence - srozumitelné a odpovědné jednání,
- 4) Osobnostní kompetence - jednání, respektující tři předešlé skupiny kompetencí.

Jůva (2008) identifikuje u sportovních trenérů dvě hlavní profese, z nichž každá má další dvě komponenty:

- 1) Trenér orientovaný na osoby participující ve sportu:
 - a) Trenér začátečníků (dětí, mládeže, dospělých),
 - b) Trenér osob participujících ve sportu (rekreační sport).
- 2) Trenér výkonnostně orientovaných sportovců:
 - a) Trenér talentovaných sportovců (dětí, mládeže, dospělých),
 - b) Trenér profesionálních sportovců.

1.2.2 Trenér tanečního sportu

Výsledek práce trenéra tanečního sportu není závislý jen na jeho pravomocech, úrovni znalostí nebo zkušeností. Jedná se o oboustrannou komunikaci vedoucí jedním směrem, což vyžaduje trenéra a pár se stejným systémem hodnot. Práce nemůže být omezena jen na popis duchovního rozměru, nebo použití čistě vědeckých kritérií. Je potřeba si uvědomit, že taneční zkušenosti a stovky soutěží a vystoupení nestačí (Kūra, 2008).

Taneční sport je velice specifické prostředí a situace týkající se trenérů je velice komplikovaná, pravděpodobně je to dáno tím, že se tanec stal oficiálně sportem teprve v roce 1990 a mnoho lidí z tanečního prostředí se s tím dodnes neztotožnilo. V oblasti tanečního sportu je naprosto běžné, že se na přípravě tanečních párů všech věkových a výkonnostních kategorií podílejí lidé bez formálního vzdělání, mnohdy i bez jakékoliv příslušnosti ke konkrétnímu svazu tanečního sportu a jejich jedinou devizou je to, že tančili nebo stále tančí o trochu lépe než ten, koho trénují (Němeček, 2014).

Trenéři v tanečním sportu mají různé funkce, které se mohou překrývat, ale není to vždy nezbytně nutné. V první řadě jsou učitelé tance, takže vysvětlují a učí techniku jednotlivých tanců, mnohdy se specializují na techniku tanců standardních nebo latinskoamerických. V druhé řadě mohou být choreografy, kteří staví soutěžní choreografie (programy) a mohou se opět specializovat na jednotlivé skupiny tanců. Další funkcí je korektor, který řeší estetické a hudební provedení daného programu. V poslední řadě je funkce trenéra, který se stará o fyzickou přípravu tanečníků, tato funkce je podle mého názoru mnohdy podceňována (Němeček, 2014).

1.2.3 Role trenéra

Sportovní výkon je především výkonem sportovce samotného, ale trenér se účastní dlouhodobé přípravy na tento výkon a přitom přispívá k jeho vzniku. Trenérství je tedy specificky orientovaná výchovná práce, která má řadu zajímavých a náročných charakteristik. Trenér realizuje trénink, který můžeme chápat jako výcvik v jakékoliv oblasti, tedy nejen ve sportu. Trenér může být chápán i jako vzdělavatel v profesním vzdělávání a instruktor při výcviku praktických dovedností (Průcha, Walterová, Mareš, 2003).

Podle Rychteckého a Fialové (1998, 225) jde při řízení sportovního tréninku z pohledu trenéra o „vědomé, racionální a zdůvodněné pokyny a zásahy do tréninku, při nichž se uplatňují aspekty psychologické, pedagogické (didaktické) a technologicke.“ Rychtecký a Fialová (1998) rozdělili činnosti trenéra na:

- Projekční a plánovací (příprava a tvorba koncepce tréninku, stanovení cílů, rozložení do postupných úkolů apod.),
- Organizační (řízení celého systému, zajištění materiální, doprava, soutěže – ve vrcholovém sportu přebírá tyto povinnosti jiná pověřená osoba),
- Realizační (samotný trénink, interakce se sportovci apod.).

Podle Svobody (2003) jsou pracovní aktivity sportovního trenéra značně různorodé, to souvisí se širokým spektrem zastávaných sociálních rolí a řadou dimenzí, ale sportovní trenér vykonává především dva okruhy činností:

- a) aktivity teoretické, které souvisejí s rozvojem jeho vzdělání v oblastech daného sportu (ve fyziologii, biomechanice, psychologii nebo pedagogice),
- b) aktivity interakční – praktické. Ty jsou zřejmé při vedení tréninku, na soutěžích a jejich zhodnocení.

Od sportovního trenéra se očekávají nejen široké odborné znalosti, ale také schopnosti vůdcovské, strategické a taktické. Vysoké jsou i nároky na jeho pedagogickou odpovědnost, zejména pracuje-li s dětmi a mládeží. Sportovní trenér patří mezi pedagogické profese a z toho vyplývá požadavek široce koncipovaného vzdělání, zaměřeného nejen na kinantropologické aspekty s důrazem na specifika daného sportu, ale i na aktuální problémy pedagogické, psychologické, sociologické, etické (Jůva, 2006, 2008; Lazarová, Jůva, 2006).

Podle Vaňka (1984) je potřeba při analýze role trenéra sledovat především psychické složky jeho projevů v interakci se sportovci, ale nemůžeme je oddělit od sportovního obsahu. Řada autorů spojuje s výkonem trenérské profese také nutnost překonávat překážky a řešení konfliktů na různých úrovních (osobní a interpersonální, s jednotlivcem i s týmem) (Martens, 2006). V případě sportu dětí a adolescentů musí mnohdy trenér do řešení konfliktů přizvat i rodiče. Specifikem tanečního sportu je, že se tančí v páru, tedy ve dvojici výhradně složené ze dvou jedinců opačného pohlaví. Toto specifikum

může být zdrojem nových v ostatních sportech neobvyklých problémů a forem jejich řešení (Němeček, 2014).

Tutko a Richards (In Svoboda, 2003) stanovili dimenze, které vymezují roli trenéra:

- Informátor – instruuje, informuje, vysvětluje,
- Důvěrník – hledá důvody jednání sportovců, kteří se mu svěřují se svými starostmi,
- Ukázkovatel – vyžaduje poslušnost, trestá,
- Motivátor – podněcuje k aktivitě nepřímo, odměňuje,
- Referent – řešení problémů přenáší na výbor oddílu, na výbor jednoty, na kolektiv,
- Vychovatel – nejde mu jen o výkon, ale i o působení na osobnost sportovce.

Lazarová a Uhlířová (2006) zdůrazňuje rozmanitost rolí trenéra a popisuje je následovně:

- Role prodejce, obchodního cestujícího – přesvědčuje sportovce o kvalitě toho, co nabízí. Vede je k rozhodnutí, které on sám považuje za dobré,
- Role důstojníka – podstatou práce se stává velení. Musí zajistit výkon, za který nese odpovědnost,
- Role pedagoga – je zprostředkovatelem znalostí, mediátorem a vychovává také vlastním vzorem. Odměňuje nabyté znalosti a dovednosti, zaujímá ne-direktivní přístup,
- Role animátora – usměrňuje život v týmu. Usnadňuje komunikaci, reguluje napětí v týmu, podporuje jedince, aby poznali a rozvíjeli svůj vlastní potenciál. Přebírá pozici „zrcadla“ nejen pro sebeuvědomění sportovců, ale také proto, aby cítili, že jsou uznáváni, přijímáni a že jim rozumí.

Jenkins (2005) zdůrazňuje čtyři základní role kouče:

- 1) Přímá intervence (aktivity zaměřené na zvýšení výkonnosti),
- 2) Podpůrná intervence (připravují a podporují intervence přímé),
- 3) Omezené řízení (optimalizace podmínek sportovců a tréninku),
- 4) Strategická koordinace (dlouhodobé zajištění tréninkového procesu).

Profesní role trenéra a jeho poslání se neustále mění, stejně jako se mění podoba sportovního prostředí. Neustále se zvyšují nároky na širší odborných znalostí, na roli kouče včetně strategických a taktických schopností, ale současně i na pedagogickou odpovědnost a schopnosti psychologické, etické atd. (Lazarová, Jůva, 2006).

Rozmanitost trenérových funkcí se odráží v oddělených rolích trenéra a kouče. Trenér připravuje sportovce po stránce fyzické, zlepšuje jejich fyzickou výkonnost a techniku, kouč se zaměřuje na psychickou přípravu sportovců a řízení v soutěži pomocí taktiky (Blahutková & Pacholík, 2004).

1.3 Osobnost

Člověk je tvor společenský. Termín osobnost se v psychologii používá pro označení každého člověka, protože každý je jedinečný. Osobnost je charakterizována sumou složitých vlastností, které se projevují v jejím typickém chování. Osobnost je člověk se všemi svými biologickými, psychickými a sociálními znaky. Osobnost je podstatou všech psychologických směrů a disciplín (Plevová & Petrová, 2012; Čechová, Mellanová, Rozsypalová, 2003). Při poznávání osobnosti nejdříve identifikujeme biologické a sociální znaky, až při delším a bližším pozorování jsme schopni rozlišit psychické znaky. V průběhu vývoje psychologie byla pro klíčový pojem osobnost formulována řada pojetí a definic, které jsou velmi různorodé. Osobnost je v nich chápána a vymezována mnohovýznamově (Kopecká, 2012; Plevová & Petrová, 2012). „Současná psychologie využívá pojmu osobnosti nejčastěji k označení:

- Specificky lidského zpracování reality,
- Jedinečnosti každého člověka a jeho životní cesty,
- Jednoty funkčnosti a strukturovanosti duševního života člověka,
- Reprezentace rysů jedince, jež odpovídají konzistentním vzorcům jeho chování“ (Plevová & Petrová, 2012, 57-58).

1.3.1 Osobnost trenéra

Typologický přístup ve studiu osobnosti představuje snahu rozdělit lidi do určitých blíže definovaných typů, protože je to pro pochopení snazší než popisná charakteristika.

Mezi některé pokusy patří typologie trenérů, kterou zpracovali Tutko a Richard (1971 in Svoboda, 2003). Rozlišují tyto typy:

- a) Trenér autoritářský – důraz na kázeň a precizní plnění úkolů,
- b) Trenér přátelský - opak autoritářského typu. Je oblíbený, pozitivní motivace, pružnost v řízení, dovede experimentovat, zajímá se o sportovce,
- c) Trenér intenzivní - podtyp prvního. Má vyšší emocionalitu a méně trestá. Často dramatizuje situaci, vše bere osobně, je stále nespokojený,
- d) Trenér snadný - opak intenzivního trenéra. Nic není problém, miluje improvizaci, je vždy suverénní. Trénink někdy není dost efektivní a vydatný,
- e) Trenér chladný počtář - je logický, vzdělává se, interpersonálně je chladný, bystrý a pragmatický (uplatňuje osvědčené stereotypy). Nevytváří emocionálně příznivou atmosféru.

Nezbytnou vlastností trenéra je přirozená autorita. Z osobnostních vlastností se v souvislosti s trenérstvím často zmiňuje schopnost motivovat svěřence, sebereflexe a také faktor vůdcovství (Lazarová & Uhlířová, 2006).

Strukturu osobnosti sportovního trenéra lze vyjádřit v následujících bodech:

- Schopnosti: praktičnost, kombinační schopnosti, schopnost snášet delší zátěž (nejen ve sportovních situacích),
- Integrita: silná vůle, sebekontrola, emoční stálost, zodpovědnost, vyváženost,
- Interpersonální vlastnosti: vůdcovské rysy, dominance, agresivita, vyžadování pozornosti až žárlivost, sounáležitost, afiliace,
- Vlastnosti promítající ve sportu: svědomitost, ctižádostivost až lstivost, dobrodružnost a radikalismus (Vaněk et al. 1984).

Podle Svobody (2003) se u trenérů projevují zejména následující osobnostní charakteristiky:

- Vůdcovství,
- Odpovědnost,
- Emoční stabilita,
- Sounáležitost, blízký vztah ke členům skupiny,
- Ctižádostivost až lstivost.

Svoboda (2003) uvádí, že existují odlišnosti mezi trenéry jednotlivců a trenéry sportovních her. Trenéři sportovních her podle něho vykazují nižší neurotičnost a vysokou extroverzi, zároveň mají oproti trenérům jednotlivců výraznější tendence v submisivitě, skromnosti a závislosti. Trenéři jednotlivců vykazují, ve srovnání s trenéry sportovních her, větší tvrdost a realismus a překvapivě jsou více závislí na skupině.

Šafář (2005) předpokládá, že úspěšný trenér je po osobnostní stránce:

- Přiměřeně inteligentní (důraz je kladen na personální složky inteligence),
- Flexibilní,
- Tvořivý,
- Motivován k dosažení úspěchu,
- Emocionálně stabilní,
- Rozhodný,
- Vytrvalý,
- Odolný frustracím,
- Sebevědomý, s dostatečnou sebedůvěrou,
- Orientován na realitu,
- Schopný dobře komunikovat.

Osobnost trenéra je, mimo jiné, vymezená jeho trenérskou filozofií. Trenérská filozofie je součástí širokého hodnotového systému. Vychází ze životní filozofie, ze které vychází filozofie sportu a na závěr specifická trenérská filozofie. Jedná se o soubor přesvědčení pro jednání v konkrétních sportovních situacích. Navenek se projevuje zejména v přístupu k hráčům a ve způsobu vedení. Trenérskou filozofii lze rozdělit na dva základní přístupy:

- a) Na sportovce orientovaný trenér,
- b) Na vítězství orientovaný trenér (Šafář, 2005).

Podle Lazarové a Uhlířové (2006) jsou nezbytnými vlastnostmi a schopnostmi:

- Přirozená autorita,
- Schopnost motivovat,
- Schopnost sebereflexe,

- Faktor vůdcovství.

1.3.2 Osobnost v interakci

Psychometrický výzkum empiricky stanovil pro charakteristiku osobnosti ve vztahu k interpersonální interakci pětifaktorový model osobnosti tzv. „Big Five“ (Harvanová, 2010; McCrae & Costa, 1997). Tento model zahrnuje pětici relativně stálých a silných faktorů, z nichž každý obsahuje velký počet specifitějších osobnostních rysů (Harvanová, 2010):

- Otevřenost ke zkušenostem (Openness to experience) – citlivost na podněty, především estetické,
- Svědomitost (Conscientiousness) – kontrola podnětů, především sebekontrola, organizace a realizace úkolů,
- Extraverze (Extraversion) – rozdíly v sociabilitě a aktivitě lidí.
- Přívětivost (Agreeableness) – interpersonální chování, ochota pomáhat a spolupracovat,
- Neuroticismus (Neuroticism) – prožívání negativních citových stavů jako smutek, obavy, vina, hněv (Hřebíčková, 1999; Hřebíčková, Urbánek & Čermák, 2002).

Demetriou a Kazi (2013) naznačují, že myšlení a Big Five faktory ovlivňují vztahy a způsoby působení jedince se sociálním a kulturním prostředím. Proto, někteří autoři tvrdí, že osobnost poskytuje rámec, uvnitř kterého působí inteligence a mysl. Jinými slovy, různé rozměry osobnosti mohou být chápány jako alternativní dispozice, které se vztahují a interagují s okolím různými způsoby (Costa & McCrae, 1997; Ferrari & Sternberg, 1998).

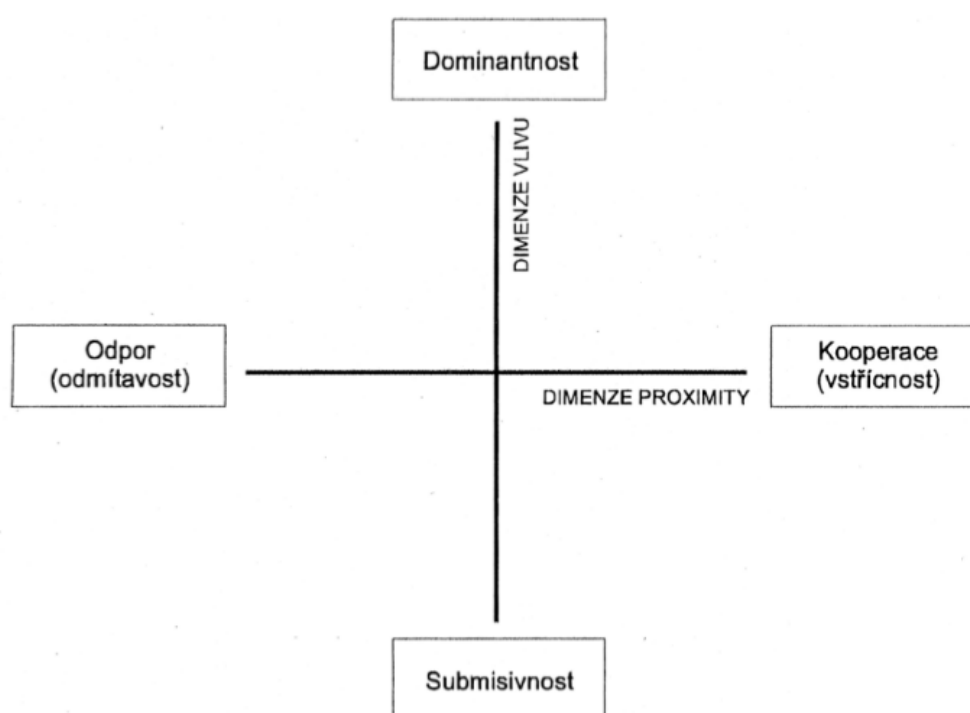
Interpersonální rysy osobnosti představují pozorovatelné relativně stabilní charakteristiky jedince, které se uplatňují v jeho sociální interakci. Rys je považován za relativně stálou vlastnost osobnosti vymezenou vrozenými předpoklady (Freedman, Leary, Ossorio, & Coffey, 1951; Harvanová, 2010; Výrost & Slaměník, 2008). Každý jedinec používá v obdobných situacích osvědčenou nebo mírně modifikovanou interakční strategii, a tak si vytváří a zpevňuje vzorce svého interpersonálního chování (Harvanová, 2010).

Podle Learyho (1957) je chování jedince ovlivněno dvěma aspekty:

1. Redukcí strachu – volí chování, které eliminuje situace vyvolávající pocit strachu, obavy, bezmoci,

2. Udržení sebeúcty – volba chování, ze kterého má později dobrý pocit.

Na základě uvedených aspektů vytvořil Leary (1957) svůj dvoudimenzionální systém, kde jedna dimenze je označována jako proximita (proximity) a jejími krajními póly jsou „odpor“ (oppositon) a „kooperace“ (cooperation), druhá dimenze je označována jako vliv (influence) a jejími krajními body jsou „dominance“ (prosazování se) a „submisivnost“ (podřizování se) viz. Obrázek 1.

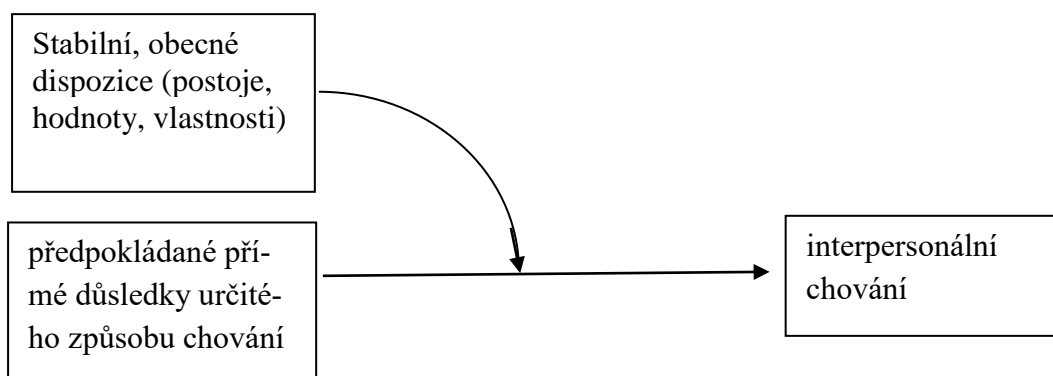
Obrázek 1. Model učitelova interpersonálního chování v interakci se žáky (Mareš & Gavora, 2004, 107)

Interakce a interpersonální chování je podmíněné přítomností minimálně jedné další osoby a dochází tak k formování vztahů, které mohou být blízké, intimní, zavazující nebo naopak náhodné, krátkodobé, nezávislé. Míru blízkosti vztahů lze posuzovat za pomoci frekvence, diverzity, síly a doby trvání vztahu (Kelley, 2013; Řezáč, 1998). Kelley (2013) definoval tři základní prvky osobního vztahu:

1. Vzájemná závislost na důsledcích specifického chování, jak společného, tak i střetu zájmů,
2. Interakce, která reaguje na výstupy (reakce) druhé strany,
3. Přisuzování interakčních událostí povaze partnerů.

Zkoumáním výše zmíněných jevů získal Kelley (2013) dva důležité pohledy na vztah:

1. Účastníci rozdělují příčinu událostí do svých interakcí. To znamená, že rozlišují mezi očekávanými okamžitými pobídkami k chování - jejich vnímanými přímými důsledky - a stabilními, obecnými příčinami - osobními dispozicemi, které zahrnují postoje, rysy a hodnoty.
2. Účastníci předpokládají, že příčiny rozdělení se projevují v chování, které reaguje na jednání partnera, a proto se někdy odchyluje od jeho přímých zájmů. Schéma je uvedeno na Obrázku 2.

Obrázek 2. Očekávané příčiny interpersonálního chování (upraveno dle Kelley, 2013).

Koncepce osobních vztahů můžeme zkoumat ve třech ohledech:

1. Struktura výsledné vzájemné závislosti: Analýza vzájemné provázanosti osob s ohledem na jejich bezprostřední konkrétní přínosy. Strukturální základ vztahu, definovaný tím, jak jsou jednotlivé strany samostatně a společně ovlivněny druhou stranou.
2. Transformace motivace: Reakce na vzory vzájemné závislosti. Analýza způsobů, jak integrace osob reaguje na vzorové aspekty jejich vzájemné závislosti, přičemž

chování každého z nich se řídí nejen jeho vlastními výsledky, ale také výsledky ostatních.

3. Přidělení a manifestace interpersonálních dispozic: Analýza projevů ve vzájemné interakci (zejména při opouštění a transformaci interakce) (Kelley, 2013).

1.4 Interakce

Každý den se ocitáme v interakci s jinými lidmi, s některými opakovaně nebo dlouhodobě. Není možné se nijak nechovat, člověk nemůže nekomunikovat. Ať člověk mluví či mlčí, nějak jedná nebo se snaží nijak nejednat, vše má svůj význam ve sdělení. I tímto způsobem předává informace o tom, že s námi nechce jednat (Harvanová, 2010; Watzlavick, Bavelas & Jackson, 1999). Interakce jsou sociální kontakty, jejichž prostřednictvím dochází k socializaci a utváření osobnosti. Působí na nás nejen lidé, ale i celá společnost. Interakce představuje strukturované spojení mezi lidskou činností a společenskými vztahy. Součinnost trenéra a sportovce obvykle vede k jejich spolupráci a díky vzájemnému působení, kdy dochází k propojování aktů chování a výměně jejich obsahů, k navození a utužení jejich vztahu. Sportovci reagují na činnost trenéra a naopak, trenér reaguje na činnost sportovců. Tyto interakční epizody, které probíhají nejen v průběhu tréninkové jednotky ve verbální i nonverbální rovině, jim umožňují navzájem se poznávat, komunikovat a ovlivňovat se na společné cestě za úspěchem (Mareš & Křivohlavý, 1995; Řezáč, 1998; Slepíčka, Hošek & Hátlová, 2006).

Thibaut a Kelley (1961 in Slepíčka, 1982, 11) uvádějí, že náplní interakce je „chování jedince modifikované přítomností druhé osoby, vytváření produktů pro sebe navzájem nebo sociální komunikaci“. Odlišně vnímá interakci Homans (1961, 1962 in Slepíčka 1982, 11), který charakterizuje chování jako „vzájemnou výměnu aktivit podle jejich hodnoty v rámci minimálně dyadické interakce“ a „interakci vykládá jako odměňování či trestání jedné osoby chováním jiné osoby“. Z tohoto výkladu vyplývá, že interakce je označení pro takové chování, kdy aktivita nebo sentiment jednoho je odměněn nebo trestán aktivitou druhého bez ohledu na druh vykonávané aktivity (Slepíčka, 1982).

Podle Slepíčky (1982, 12) jsou sice sentimenty a aktivity obsahem interakce, kdy aktivity charakterizuje jako prvky chování se sociálním významem a sentimenty jako „citově zdůrazněné aktivity směřující k druhému účastníku interakce“, ale interakce tak získává směnnou povahu, jejíž součástí je hodnocení vlastních aktivit a srovnávání

s druhým jedincem. Tento výklad neanalyzuje průběh ani strukturu aktivit a opomíjí tak jeden ze základních momentů analýzy a výkladu interakcí (Slepička, 1982).

Podle Řezáče (1998, 80) se individuální činnosti a aktivity mění na „součinnost, individuální projevy a chování se vřazují do struktury interpersonálních kontaktů-vazeb, vzniká vzájemný vztah“. Interakce je souběžný proces poznávání druhého a sebereflexe. Vztah se stává jejich společným setkáním, které je naplněno neustálým vzájemným podněcováním (stimulací). Přestane-li vzájemné podněcování, začne interakce a s ní i vztah skomírat. Z pojmů vzájemnost a stimulace logicky vyplývá, že dochází k ovlivňování účastníků interakce. Vzájemným působením se podněcují ke změnám v chování, postojích, názorech (Řezáč, 1998).

Někteří autoři zahrnují pod pojem interakce i komunikaci, kdy komunikace je jedním z aspektů nebo vlastností interakce (Lamsler, 1969, & Thibaut & Kelley, 1961 in Slepička, 1982). Ve srovnání s tím Janoušek (1968) považuje komunikaci a interakci za spjaté momenty, které nelze oddělovat, ale zároveň připouští, že existují momenty, které komunikaci od interakce odlišují. Kunczik (1995) definuje interakci jako komplexnější pojem, který je využíván jako opis slov sociální jednání, či sociální akce a pojem komunikace používá jako název interakcí prostřednictvím symbolů. Stejně tak i Řezáč (1998) hovoří o komunikaci jako o symbolickém vyjádření interakce pomocí symbolů.

Andrejevová (1984) přidává ke komunikaci a interakci ještě percepci. Všechny tři aspekty jsou podle ní navzájem propojené a souhrnně je označuje jako sociální styk. Za komunikaci považuje výměnu informací, včetně jejich utváření a přeměny, jejichž cílem je dojít ke společnému smyslu a porozumění. Interakční stránku sociálního styku zaujímají organizační formy a normy společných aktivit, které na sebe navzájem působí. Percepční stránka, se týká vzájemného vnímání, poznávání a pochopení účastníků. Z pohledu percepce rozlišuje Goffman (1999) při sociální interakci tváří v tvář dva typy interakcí, zaostřenou a nezaostřenou. Zaostřená interakce se podle něho vyznačuje tím, že její aktéři navazují vizuální a kognitivní pozornost, při nezaostřené interakci nedochází k navázání pozornosti. Průběh těchto interakcí je signifikantně ovlivněn externími atributy jedince.

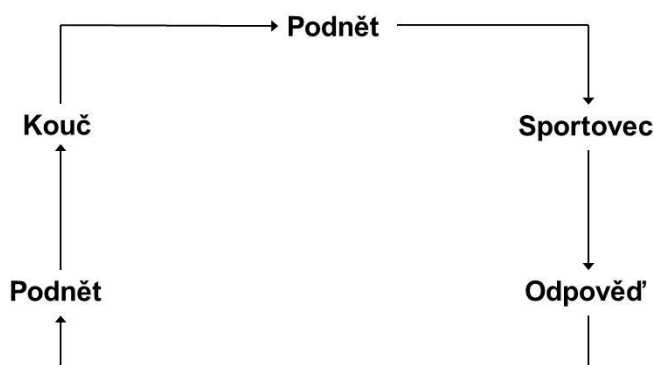
1.4.1 Dyadická interakce

Z práce Simmela (1950) vyplývá zjednodušené schéma, kterým lze sociální interakce rozkládat na dyády a triády.

Dyáda je podle Simmela (1950) sociální formace založená na interakci mezi dvěma sociálními elementy. Nejčastěji se tak děje mezi jednotlivci, ale tento typ interakce je možné sledovat také mezi skupinami. Dyadické vztahy se vyznačují nízkou mírou objektivitivy a vysokou mírou intimity (Simmel, 1950).

Dyadická interakce

(Slepička, 1988)

Obrázek 3. Dyadická interakce (Slepička, 1988)

Interakce mezi dvěma osobami se nazývá dyadická interakce a jedná se tak o nej-jednodušší případ sociální interakce (Harvanová, 2010; Nakonečný, 2009; Slepička, 1982). Je to například vzájemné působení trenéra sportovce, kdy reakce jednoho je podnětem pro reakci druhého a tato reakce je znovu podnětem pro reakci prvního a tím je udržována interakce v chodu viz. Obrázek 3 (Blahutková & Pacholík, 2004; Slepička, 1982, 1988). Podle Slepičky (1982) každá dyadická interakce obsahuje tři základní prvky. Poslední dva prvky nejvíce ovlivní ochotu ke vstupu do interakce a pro setrvání v ní:

- Makrosociální systém,
- Interpersonální systém,
- Intrapersonální systém.

Dyáda je podle Harvanové (2010) základní jednotkou sociálně psychologické analýzy interakce. Dyadické vztahy jsou v zásadě symetrické nebo asymetrické, záleží na vzájemném postavení interakčních stran. Na dyádu můžeme nahlížet jako na vztah dvou individualit, založených na reciprocitě a vzájemné solidaritě (Simmel, 1950).

Vztah trenér-sportovec hraje významnou roli pro úspěch sportovců v jejich sportovní kariéře. Aby bylo možné popsat přesný vztah trenér-sportovec, byla v rámci psychologie sportu vyvinuta řada koncepčních modelů. Poczwadowski, Barott a Henschen (2003) naznačují, že vztah trenér-sportovec se skládá ze tří hlavních částí:

1. Instrukční (poučnou) složku - plnění úkolu,
2. Sociálně-psychologickou složku včetně kognitivních aspektů,
3. Behaviorální a duchovní složkou - důvěra mezi trenérem a sportovcem.

Kromě toho Mageau a Vallerand (2003) vytvořili motivační model vztahu trenér-sportovec zahrnující kognitivní teorii vyhodnocení (Deci & Ryan, 1980, 1985) a hierarchický model vnitřní a vnější motivace (Vallerand, 1997, 2000) pro měření míry ovlivnění motivace sportovců trenérem.

Vedle toho Jowett (2003, 2005) představila další koncepční model založený na Kelleyho definici meziosobních vztahů, kde emoce, chování, myšlenky dvou lidí jsou na sobě vzájemně a kauzálně závislé. V souladu s tím byly nezávisle vybrány konstrukty blízkosti (closeness), vzájemnost vnímání (co-orientation) a doplňkovosti (complementarity) tzv. 3C pro výzkum emocí, chování a myšlenek trenérů a sportovců (Jowett, 2003; Jowett & Cockerill, 2003; Jowett & Meek, 2000). Blízkost je zde definována jako citová blízkost mezi trenérem a sportovcem. Pro popis povahy blízkosti ve vztahu trenér-sportovec byly použity pocity v podobě pojmů jako jsou oblíba, důvěra, péče o druhého a stejně tak respekt mezi trenérem a sportovcem (Jowett & Meek, 2000).

Konstrukt vzájemnosti vnímání je odrazem tvorby společného referenčního rámce tak, že členové vztahu sdílí o své pohledy (společné cíle, hodnoty, očekávání, zájmy a přesvědčení). Trenér a sportovec by měli sdílet zkušenosti, myšlenky a obavy pomocí otevřených komunikačních kanálů, které zahrnují rozhovory, povídání, sebeodhalení a projednávání. Komplementarita (doplňkovost) představuje kooperativní interakci mezi trenérem a sportovcem a to zejména v tréninku při rozvoji týmové práce, vzájemné pomoci a spolupráci. Estroff a Nowicki (1992) naznačují, že komplementarita má s výkonem pozitivní vztah v experimentálních situacích, což znamená, že sportovec by zlepšil

svůj výkon, pokud pracuje s trenérem v přátelském, motivujícím, pomáhajícím a citlivém prostředí. Výzkum ukázal, že přístup ke vztahu s použitím 3C podporuje charakteristické vlastnosti vztahu trenér-sportovec (Jowett & Clark-Carter, 2006).

Prokázalo se, že vztah trenér-sportovec ovlivňuje nejen sportovní výkon sám o sobě, ale také fyzický a psychický vývoj sportovců (Jowett & Cockerill, 2003). Dobrý vztah trenér-sportovec pomáhá sportovcům během fyzicky, psychicky i emocionálně těžkého období, jako jsou zranění, syndrom vyhoření, selhání při kvalifikaci na hlavní soutěž, nebo ukončení kariéry (Jowett, 2005). To, jak sportovci vnímají a hodnotí vztah se svým trenérem, ovlivňuje jejich postoj, motivace, a dokonce i emocionální reakce (Jowett, 2009; Stuntz & Spearance, 2007). Kromě toho se ukázalo, že vztah trenér-sportovec koreluje se třemi základními psychickými potřebami (basic psychological needs: Competence - kompetence, Autonomy - samostatnost a Relatedness – příbuznost) a jejich naplnění je důležité pro psychickou pohodu. Pomocí naplnění základních psychických potřeb lze vysvětlit, jak 3C ovlivňuje spokojenost a výkonnost sportovců (Jowett & Clark-Carter, 2006). Výzkumy vztahu trenér-sportovec z hlediska chování kouče ukázaly, že základní psychické potřeby mají silný vliv na vazbu mezi vztahem trenér-sportovec a motivací (Amorose & Anderson-Butcher, 2007; Hollembek & Amorose, 2005).

1.4.2 Triadická interakce

Na pojem triadická interakce lze nahlížet z několika úhlů pohledu. Jedním je, že na sebe navzájem reagují nejméně tři strany (Molinari & Mamelì, 2015). Obdobně na to nahlíží Simmel (1950), který popisuje triadickou interakci jako na zjednodušenou formu interakcí ve vícečetných sociálních skupinách. Dále se může jednat o interakci dvou stran s nějakým dalším subjektem či objektem (Kolikant & Pollack, 2009; Lugli, Baroni, Giannelli, Borghi & Nicoletti, 2012). Nebo jako interakci v rámci tříčlenné sociální skupiny, takto je triadická interakce vnímána například při výzkumu interakcí rodičů s dítětem (Caldera & Lindsey, 2006; Lindsey & Caldera, 2006). V této práci je triadická interakce vnímána jako interakce v tříčlenné skupině (triádě).

Triáda je zásadně odlišným typem sociální skupiny než dyáda. Tato odlišnost není způsobena pouze skutečností, že triády mají více účastníků, ale je spíše v kvalitě, dynamice a stabilitě skupiny. Přidáním dalšího člena do dyadického vztahu se podstatně změní povaha a dynamika sociální skupiny, vztah se stává komplikovanějším. Dochází k

narušení původní dyády, nebo k jejímu silnějšímu propojení a ze vztahu dvou lidí se stává společenství tří osob s mocenskou asymetrií. Namísto solidarity, typické pro funkční dyadické vztahy, přichází se třetím členem dimenze dominance-submise (Simmel, 1950). Dyadické vztahy mohou sice, v případě asymetrického vztahu, obsahovat stejnou dimenzi, ale triadický vztah bývá obvykle asymetrický. Pokud přidáme do triády dalšího člena, tak už nedochází k další změně typu sociální formace, ale s narůstajícím počtem členů skupiny klesá míra intimity a s tím i její soudržnost (Simmel, 1950; Yoon, Thye & Lawler, 2013). Triadické vazby nabízejí větší rozmanitost afektivních, kognitivních a tělesných procesů oproti vazbám dyadickým, ale zároveň kladou vyšší nároky na vzájemné vyladění (Skorunka, 2015).

Molinari a Mameli (2015) rozdělily triadické interakce ve výuce do dvou širokých skupin, které se dále rozdělují. Primární dělení je na triadické interakce realizované a symbolické. Symbolické triadické interakce jsou podle nich realizované buď žákem, nebo učitelem, a to v případě, že se v rámci interakce odkazují na příspěvek druhé strany. Realizované triadické interakce pak autoři dále dělí do tří skupin:

1. Interakce vznikající spontánně v průběhu výměny,
2. Interakce vyžádané učitelem,
3. Interakce, jejichž zdrojem je vrstevnická interakce.

Také sborové příspěvky více žáků najednou je potřeba vnímat jako součást triadických interakcí (Molinari & Mameli, 2015).

V tanečním sportu je sice možné uvažovat v rovině dyadických vztahů, ale protože se nejedná o individuální sport, je nutné nahlížet na interakce nejen v rovině trenér-sportovec, ale zejména v rovině trenér-taneční pár. Je pravděpodobné, že s každým jednotlivcem bude mít trenér odlišný dyadický vztah, ale pro úspěch tanečního páru je důležitý dobrý vztah trenér-taneční pár. S výměnou tanečního partnera může dojít k významné změně ve vztahu k trenérovi. Jedním z důvodů může být změna umístění jednotlivých účastníků v sociálním prostoru - habitus. Habitus má podstatný vliv na odlišné vnímání interakcí. Dalším důvodem může být, že změna v páru přináší nové impulzy pro další aktivity jedince, neboli sociální hru, případně se změní míra zaujetí jedince touto hrou, protože účast v sociální hře je podmíněna znalostí sociálního prostoru a tento prostor se výměnou tanečního partnera významně změnil (Bourdieu, 1998).

Triadické síly přispívají k přežití skupiny a zachování její identity na úkor jednotlivce, přinejmenším ve srovnání s izolovanou dyádou. Proto lze očekávat, že jednotlivci, kteří jsou součástí tříčlenné neformální skupiny, jsou méně svobodní, méně nezávislí a jsou více omezeni, než osoba, která je pouze jednou ze stran silného dyadického vztahu (Yoon, Thye & Lawler, 2013).

Triadické síly:

1. Dyáda zachovává individualitu obou členů, oproti triádě, protože v rámci dyády nemůže být vytvořena většina, která by převládla. V každé silně propojené skupině tři nebo více osob může být jednatel přesvědčen či přehlasován ostatními členy skupiny a jsou potlačeny jeho individuální zájmy pro zájem větší skupiny.
2. Vyjednávací síla stran v dyádě je značná oproti vyjednávací síle stran v triádě. Pokud máte pouze jedno dalšího partnera, tak mají oba stejnou roli a může hrozit, že dojde ke zrušení partnerství, pokud nebudou splněny požadavky jedné ze stran. V triádě může náročný jednatel hrozit odstoupením, ale může dojít k tomu, že zbývající členové skupiny se navzájem semknou a vypudí ho ze skupiny. Tato hrozba vyčlenění znamená menší váhu jednotlivce v triádě.
3. Konflikt, jako nevyhnutelná součást jakéhokoli vztahu, je snadněji řízen a vyřešen v triádě. Ve standardním dyadickém uspořádání se konflikty stupňují a pozice obou stran se mohou utvrdit. Za přítomnosti třetí strany může dojít k přeformulování a prezentaci obav všech stran bez agresivní rétoriky a emočních výpadů. Vstup třetí strany tak může naznačovat přechod ke smíření a snahu o opuštění absolutních kontrastů. I když třetí strana nevyřeší konflikt, její přítomnost může zmírnit rozpory a vše nasměrovat ke konsensu (Yoon, Thye & Lawler, 2013).

Vztah trenér-sportovec má řadu různých podob. Ať už se jedná o podobu obvyklou, nebo se jedná o vztah rodič-dítě, případně vztah životních partnerů (Jowett & Meek, 2000; Jowett & Meek, 2000 in Harvanová, 2010). Tyto vztahy mohou zapříčinit vznik žárlivosti a závisti, které mohou výrazně narušit vztahy uvnitř skupiny. Bylo zjištěno, že žárlivost a soudržnost týmu mají významný negativní vztah, protože žárlivost má škodlivé účinky na týmové procesy, důsledkem čehož jsou negativní vztahy v týmu a snižování jeho soudržnosti (Kamphoff, Gill, & Huddleston, 2005). Soudržnost je nezbytná pro udržení skupiny a může být důležitá pro výkon týmu (Carron & Hausenblas, 1998; Widmeyer, Carron, & Brawley, 1993). Žárlivost a závist snižují soudržnost týmu a naru-

šují týmové procesy a výkonnost. Proto je důležité potlačit žárlivost a udržet soudržnost v týmu. Závist je typická pro dyadické vztahy, kdežto žárlivost je spjatá s triadickým vztahem (Bers & Rodin, 1984).

1.4.3 Interakční styl

Styl patří k rysům osobnosti, které jsou příznačné pro určitého jedince, odlišují ho od ostatních. V průběhu života je rys relativně stálý. Jednotlivé rysy se vzájemně překrývají a kvalitativně se „zabarvují“, což vede k celistvosti osobnosti. Rys je podkladem, na jehož základě jedinec jedná, chová se, komunikuje a prožívá události. Toto jednání, chování a prožívání lze pozorovat. Styl tedy lze chápat jako projev rysu navenek (Čáp & Mareš, 2001).

Každý jedinec vyniká svébytnou osobností, a proto jsou jeho interakce odlišné od ostatních a jsou specifické a typické právě pro něho. Odlišnosti mezi edukátory, tedy i trenéry jsou ovlivněny vnitřními a vnějšími činiteli. Vnitřními (intrapersonálními) činiteli jsou především trenérovy osobnostní vlastnosti, rysy, zkušenosti, věk, zájmy a vztah ke sportu (trenérská filozofie). Významný podíl na interakci má také míra sympatií ke svěřencům. Trenérovy osobnostní vlastnosti se promítají do reakcí, psychických procesů a stavů a podmiňují interakční aktivity osobnosti. Naopak mezi vnější (interpersonální) činitele řadíme typ vyučovaného předmětu, věk, specifika chování. Tyto faktory můžeme označit jako vlastnosti interakce neboli interakční styl. Interakční styly jsou ovlivněny tím, jak trenér vystupuje, komunikuje nebo působí. U každého trenéra převládají určité prvky nebo vlastnosti interakce, které se s větší či menší pravidelností opakují a projevují. Díky tomu je možné předvídat jeho reakce při řešení problémů a předejít možným komplikacím, protože trenér je jasně čitelný. Interakční styl je považován za pevnou vlastnost, ale v průběhu času a vlivem získaných zkušeností se mění (Čáp & Mareš, 2001; Dytrtová & Krhutová, 2009; Gavora, 2005; Lukas, 2011; Míková, 2006).

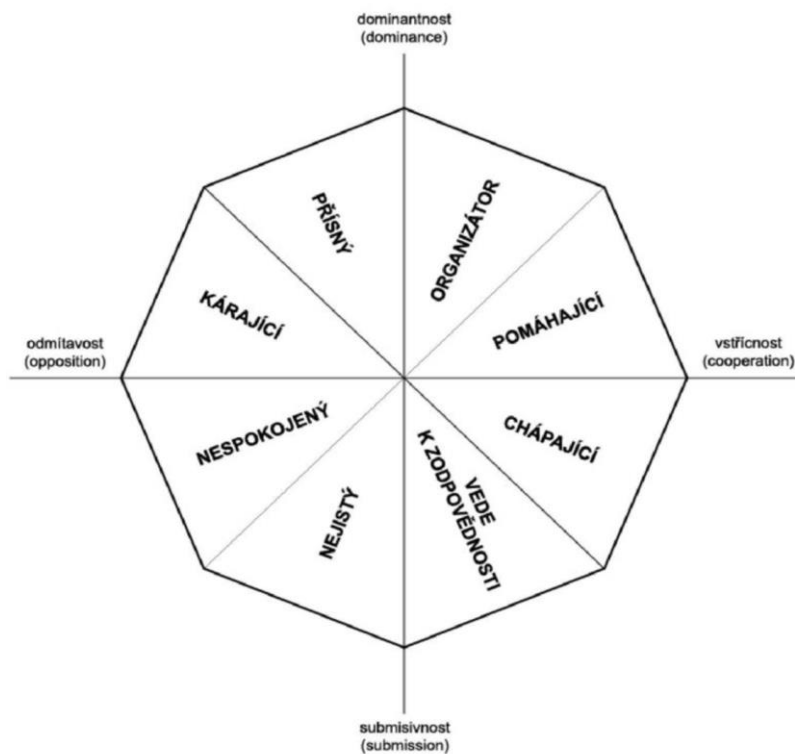
Interakční styl v sobě zahrnuje podstatné charakteristiky záměrného i spontánního působení a postojů, vzájemné emoční vztahy, míru a způsoby kladení požadavků a jejich kontrolu, druh a množství odměn a trestů, celkové emoční klima či naladění ve skupině apod. Dále v sobě zahrnuje upevněné postupy, techniky, strategie, ale také názory na svěřence a na jejich formování. Podle Sirotové (2000) je interakční styl podmíněn následujícími činiteli:

- a) Společensko-historickými podmínkami,
- b) Osobními zkušenostmi a vlastnostmi trenéra,
- c) Vlastnostmi a zkušenostmi svěřenců, jejich chováním obecně a zejména ve výchovných situacích.

Leary zredukoval původních šestnáct na osm typů interakčního chování, které koncipoval do sektorů (dimenzí) ležících na osách (Mareš & Gavora, 2004). Pořadí těchto sektorů je určeno podle míry blízkosti, kdy sektory ležící vedle sebe mají blízký vztah a naopak sektory ležící naproti sobě mají nejmenší vztah. Výsledkem Learyho typologie osobnosti, je určení bimodálních psychologických dimenzí, které se v podobě extrémních variant vyskytují velmi vzácně: dominance, submise; ráznost, laskavost; zodpovědnost, rezervovanost; závislost a nezávislost. Na Learyho model navázali Wubbles, Créton a Hoomayers, kteří ho rozpracovali a upravili pro pedagogické prostředí, a tím získali komplexnější pohled na vyučujícího. Jejich model se skládá z osmi trojúhelníků, každý trojúhelník reprezentuje jednu specifickou vlastnost - základní charakteristiku interakčního stylu (Šnýdrová, 2008; Kohoutek, 2009; Mareš & Gavora, 2004). Gavora (2005) na základě modelu Wubbels, Créton a Hoomayers, vymezuje jednotlivé dimenze interakčního stylu:

1. Organizátor,
2. Pomáhající,
3. Chápající,
4. Vede k zodpovědnosti,
5. Nejistý,
6. Nespokojený,
7. Kárající,
8. Přísný.

Každý trenér naplňuje uvedenou interakční dimenzi jiným způsobem, a proto se interakční styly jednotlivých trenérů liší. Interakční styl je možno zmapovat pomocí dotazníku obsahujícího škály jednotlivých dimenzí. Škála má pět poloh vyjadřujících frekvenci výskytu od „nikdy“ po „vždy“. Dimenze interakčního stylu lze zobrazit na osách, které vytvářejí osmiúhelník. Toto grafické znázornění pomáhá pochopit vztahy mezi dimenzemi viz. Obrázek 4.

Obrázek 4: Dimenze interakčního stylu (Lukas, 2005, 4)

Označení v angličtině i češtině a jednoduché charakteristiky dimenzí interakčního stylu učitele jsou uvedeny v Tabulce 4.

Typologie interakčních stylů edukátorů:

- Direktivní („directive“) styl - jasně strukturované vedení, zaměřené na úkoly, výkon a efektivitu, náročné požadavky,
- Autoritativní („authoritative“) styl - vysoká míra strukturovanosti prostředí, jasnost pravidel a zaměření na výkon, osobní zájem,
- Tolerantní a autoritativní („tolerant and authoritative“) styl - využití různorodých edukačních metod. Podpora odpovědnosti a určité svobody edukantů. Orientace spíše na práci, než na drobné přestupky proti pravidlům,
- Tolerantní („tolerant“) styl - velká míra podpory. Největší míra svobody, možnost aktivního zásahu do náplně výuky. Snaha vyhovět individuálním potřebám,
- Nejistý / tolerantní („uncertain/ tolerant“) styl - velký zájem o spolupráci, volná struktura a nejasné řízení výuky, těžko předvídatelné chování edukátora,

- Nejistý / agresivní („uncertain / aggressive“) styl - vzájemná opozice, většina času se spotřebuje symetrickou eskalací různých konfliktů. Nejasnost pravidel a nepředvídatelnost reakcí podřívají snahu o získání kontroly,
- Represivní („repressive“) styl - přehnané reakce na drobné prohřešky, zastrašování. Hodiny jsou strukturované, ale selhává jejich organizace, nepřipustnost dotazů ani jiné iniciativy, bez ochoty pomáhat,
- Vysilující („drudging“) styl - obrovské úsilí vložené do motivace a řízení, které přichází vniveč. Zaměření na téma a bez zájmu o edukanty, kteří se nudí, a edukátor se vyčerpává bojem o jejich pozornost (Brekelmans, Levy & Rodriguez, 1993).

Tabulka 4. Interakční charakteristika učitelů (Mareš & Gavora, 2004, 109)

Anglické označení	České označení	Bližší charakteristika proměnné
DC (dominance, cooperation) <i>leadership</i>	DV (dominantnost, vstřícnost) organizátor vyučování	Upozorňuje, co se bude dít; vede, organizuje, přikazuje, zadává úkoly, určuje postup, stanovuje podobu situací ve vyučovací hodině, vysvětluje, usměrňuje pozornost
CD (cooperation, dominance) <i>helping friendly</i>	VD (vstřícnost, dominantnost) pomáhající žákům	Pomáhá, projevuje zájem, připojuje se k probíhajícímu dění, chová se přátelsky nebo ohleduplně, taktně, dokáže žertovat
CS (cooperation, submission) <i>understanding</i>	VS (vstřícnost, submisivnost) chápející	Se zájmem naslouchá, projevuje empatii, dává najevo důvěru a pochopení, přijímá omluvu, hledá způsoby, jak urovnat spory, je trpělivý, je otevřený
SC (submission, cooperation) <i>student responsibility/freedom</i>	SV (submisivnost, vstřícnost) vede žáky k zodpovědnosti	Dává prostor pro samostatnou práci; čeká, až se třída odreaguje, dává volnost, svobodu spolu s odpovědností, respektuje návrhy žáků
SO (submission, opposition) <i>uncertain</i>	SO (submisivnost, odmítavost) nejistý	Drží se stranou, nezasahuje do dění; omlouvá se, že vyčkává, jak věci dopadnou; připouští, že chyba může být v něm samotném
OS (opposition, submission) <i>dissatisfied</i>	OS (odmítavost, submisivnost) nespokojený	Čeká na ticho, zvažuje důvody pro a proti, vyžaduje klid, dává najevo nespokojenost; tváří se mrzutě, zamračeně, nevrle; stále se vyptává, kritizuje
OD (opposition, dominance) <i>admonishing</i>	OD (odmítavost, dominantnost) kárající	Bývá rozzlobený, dovede si žáky „podat“, bývá podrážděný, vzteklý; rád zakazuje, upozorňuje na chyby, kárá, trestá
DO (dominance, opposition) <i>strict</i>	DO (dominantnost, odmítavost) přísný	Drží žáky zkrátka, kontroluje je, přísně je přezkušuje, hodnotí, známkuje; vynutí si ve třídě ticho, udržuje v hodinách klid; je přísný, trvá na dodržování pravidel a předpisů

2 CÍLE

2.1 Hlavní cíl práce

Cílem diplomové práce je zjistit a popsat, jaké interakční styly uplatňují vybraní trenéři tanečního sportu, jak vnímají ideální interakční styl, a také zjistit, jaký interakční styl uplatňují z pohledu svých svěřenců.

Diplomová práce je součástí výzkumu Harvanové a Štěrbové – Interakční styl sportovního trenéra.

Ze stanoveného cíle vyplývají následující úkoly:

- Oslovit ke spolupráci trenéry,
- Zajistit dostatečné množství probandů,
- Sběr a vyhodnocení zkoumaných dat,
- Komparace zjištěných dat,
- Vyhodnocení výsledků komparace.

2.2 Dílčí cíle

- 1) Identifikovat ideální interakční styl sportovního trenéra z pohledu vybraných trenérů tanečního sportu,
- 2) Identifikovat interakční styl vybraných trenérů tanečního sportu z jejich vlastního pohledu (sebereflexe),
- 3) Identifikovat interakční styl vybraných trenérů tanečního sportu z pohledu tanečnicků,
- 4) Porovnat interakční styl trenérů tanečního sportu z jejich vlastního pohledu s ideálním interakčním stylem sportovního trenéra,
- 5) Porovnat interakční styl trenérů tanečního sportu z jejich vlastního pohledu s pohledem tanečnicků,
- 6) Porovnat ideální interakční styly trenérů a tanečnicků.

2.3 Výzkumné otázky

Vzhledem ke stanoveným cílům jsem formuloval následující výzkumné otázky:

- 1) *Jak vnímají ideální interakční styl trenéři tanečního sportu z vlastního úhlu pohledu?*

- 2) *Jaký je interakční styl trenérů tanečního sportu hodnocený z jejich vlastního pohledu?*
- 3) *Jaký je interakční styl trenérů tanečního sportu hodnocený z pohledu tanečníků?*
- 4) *Liší se interakční styl trenérů tanečního sportu s jejich pohledem na ideální interakční styl sportovního trenéra? Pokud ano, v jakých dimenzích?*
- 5) *Liší se interakční styl trenérů tanečního sportu s pohledem tanečníků na jimi uplatňovaný interakční styl?*
- 6) *Liší se pohled trenérů a tanečníků na ideální interakční styl trenérů?*

3 METODIKA

3.1 Výzkumný soubor

Výzkum byl realizován v prosinci roku 2016 v rámci zimního soustředění pořádaného TK Trend Ostrava v Hotelu Freud v Ostravici. Výzkumný soubor je tvořen trenéry a tanečnicí tanečního sportu jejichž trenéři se výzkumu účastní.

Trenéři jsou ve věku 23-47 let a mají trenérskou praxi 5-26 let. 3 trenéři mají vysokoškolské vzdělání a zbývající 3 mají úplné střední s maturitou. Jediný z trenérů má licenci trenéra 1.třídy, ostatní mají licenci trenéra 3. třídy viz. Tabulka 5.

Tanečnice jsou ve věku 13-30 let a mají různé výkonnostní stupně od C po M, což znamená, že se nejedná o úplné začátečnice, protože nejnižším výkonnostním stupněm je E a druhým nejvyšším je A, absolutně nejvyšším výkonnostním stupněm je M viz. Tabulka 7.

Testované osoby (dále jen TO) výzkumného souboru byly pro výzkumné šetření získány metodou záměrného výběru. Záměrný výběr se uskutečňuje na základě určení znaků základního souboru, které jsou podstatné pro výzkum (Baštinec, 2009; Jarošová, 2010).

Nejprve bylo s pořadatelem soustředění a vybranými trenéry domluveno provedení dotazníkového šetření. Na základě této dohody automaticky vznikla skupina TO, která se věnuje tanečnímu sportu a zahrnuje trenéry a tanečnice, které vybraní trenéři trénují. Do výzkumu byly zahrnuty všechny TO osoby, které splňovaly předem stanovený věkový limit (minimálně 13 let), měly zájem zúčastnit se studie a odevzdaly vyplněné dotazníky. Žádný z trenérů nehodnotil jiného trenéra i přes to, že všichni trenéři, kromě trenéra A, jsou stále aktivními tanečnicí a s trenérem A všichni trénují. TO ze skupiny tanečnic mohly hodnotit více trenérů. Každý trenér byl hodnocen jinou skupinou tanečnic a skupiny hodnotících měly různou četnost hodnotících viz. Tabulka 6.

Všechny TO nebo jejich zákonní zástupci podepsali informovaný souhlas o účasti ve studii, informacích o studii a o diskrétnosti s nakládáním s osobními daty. Z celkového počtu 86 účastníků soustředění se do výzkumného šetření zapojilo 44 osob. Účast ve výzkumu byla dobrovolná a v rámci prezentace projektu jim byla zaručena naprostá anonymita. Parciální výsledky budou k dispozici konkrétním trenérům.

Tabulka 5. Charakteristika trenérů

Trenér	A	B	C	D	E	F
pohlaví	m	m	ž	m	ž	m
věk	47	27	23	31	27	26
vzdělání	vš	ússm	ússm	vš	vš	ússm
licence	1	3	3	3	3	3
praxe	26	7	6	5	9	6

Vysvětlivky k tabulce 5:

Pohlaví: m – muž, ž – žena

Věk: věk v letech

Vzdělání: vš – vysokoškolské, ússm – úplné střední s maturitou

Licence: dosažený stupeň v trenérském vzdělávání se zaměřením na taneční sport

Praxe: délka praxe v letech.

Tabulka 6. Složení skupin hodnotících jednotlivé trenéry a jejich četnost

Trenér	Četnost	Složení hodnotících
A	22	13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31,32, 33, 34
B	8	7, 8, 9, 10, 20, 21, 22, 23
C	8	1, 2, 3, 28, 35, 36, 37, 38
D	8	11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
E	5	2, 3, 4, 5, 34
F	9	5, 6, 7, 25, 26, 27, 29, 30, 31

Tabulka 7. Charakteristika tanečníků

	pohlaví	věk	Výkonnostní stupeň
1.	ž	15	C
2.	m	26	A
3.	ž	17	A
4.	m	21	B
5.	ž	16	A
6.	ž	16	M
7.	m	13	B
8.	m	15	A
9.	ž	15	A
10.	m	11	B
11.	m	11	B
12.	ž	16	M
13.	ž	12	B
14.	m	27	M
15.	m	21	M
16.	ž	13	B
17.	m	25	M
18.	ž	17	A
19.	ž	30	M
20.	ž	22	B
21.	m	25	M
22.	ž	22	M
23.	m	17	M
24.	ž	23	M
25.	m	23	M
26.	m	14	B
27.	m	15	B
28.	ž	20	M
29.	ž	20	M
30.	m	21	M
31.	ž	23	M
32.	m	28	M
33.	ž	17	M
34.	ž	17	A
35.	ž	24	A
36.	m	26	C
37.	ž	19	C
38.	ž	15	A

3.2 Výzkumné metody

Pro účely šetření byl použit modifikovaný dotazník Questionnaire on Teacher Interaction (QTI) skládající se ze tří částí:

- Dotazník interakčního stylu trenéra/trenérky A - Adaptace pro trenéry,
- Dotazník interakčního stylu trenéra/trenérky B – Adaptace pro trenéry,
- Dotazník interakčního stylu trenéra/trenérky - Adaptace pro sportovce

Tento dotazník vznikl úpravou standardizovaného Dotazníku interakčního stylu učitele (Gavora, Mareš & den Brok, 2003), kterou provedly autorky Harvanová a Štěrbová.

Dotazník interakčního stylu učitele (Gavora, Mareš & den Brok, 2003) je složen z 64 škálových položek, které spadají do jednoho z osmi sektorů (*organizátor, napomáhající, chápající, vede k zodpovědnosti, nejistý, nespokojený, kárající a přísný*) viz. Tabulka 8. Modifikací Dotazníku interakčního stylu učitele pro sportovní trenéry/trenérky nedošlo v řazení položek do jednotlivých sektorů k žádným změnám.

Dotazník byl připraven v tištěné podobě. Na každou položku vyjádřili respondenti svůj názor na pětistupňové škále od 0 do 4 bodů, kde 0 znamená absenci daného chování a hodnota 4 její trvalou přítomnost. Každý trenér používá v různé míře všechny uvedené způsoby chování a tím dochází k vytváření osobitého komunikačního stylu (Gavora, Mareš & den Brok, 2003). TO ze skupiny tanečnic hodnotily obvykle 2 trenéry. Získané údaje jsou znázorněny v grafech, ze kterých je zřejmý interakční styl trenéra. Výsledky sebereflexe trenérů byly komparovány s jejich představou ideálního trenéra a také s výsledky evaluace, která byla provedena jejich svěřenci.

Tabulka 8. Zastoupení položek v sektorech (Dytrtová & Krhutová, 2009, 109)

Sektor interakčního stylu	Položky v dotazníku
Organizátor	1, 7, 16, 34, 42, 48, 58, 64
Pomáhající	6, 24, 29, 31, 33, 36, 57, 61
Chápající	2, 4, 8, 12, 14, 17, 43, 46
Vede k zodpovědnosti	9, 21, 25, 35, 40, 49, 53, 59
Nejistý	5, 11, 18, 20, 39, 45, 47
Nespokojený	22, 26, 27, 37, 50, 54, 55, 62
Kárající	10, 13, 15, 19, 28, 41, 44, 51, 52
Přísný	3, 23, 30, 32, 38, 56, 60, 63

4 VÝSLEDKY

Výsledky výzkumu jsou předkládány ve formě grafů a tabulek. Výsledné hodnoty pohledu tanečníků na konkrétní trenéry vznikly jako průměr odpovědí, hodnotících konkrétního trenéra, zaokrouhlený na 2 desetinná místa.

4.1 Výsledky vztahující se k první výzkumné otázce

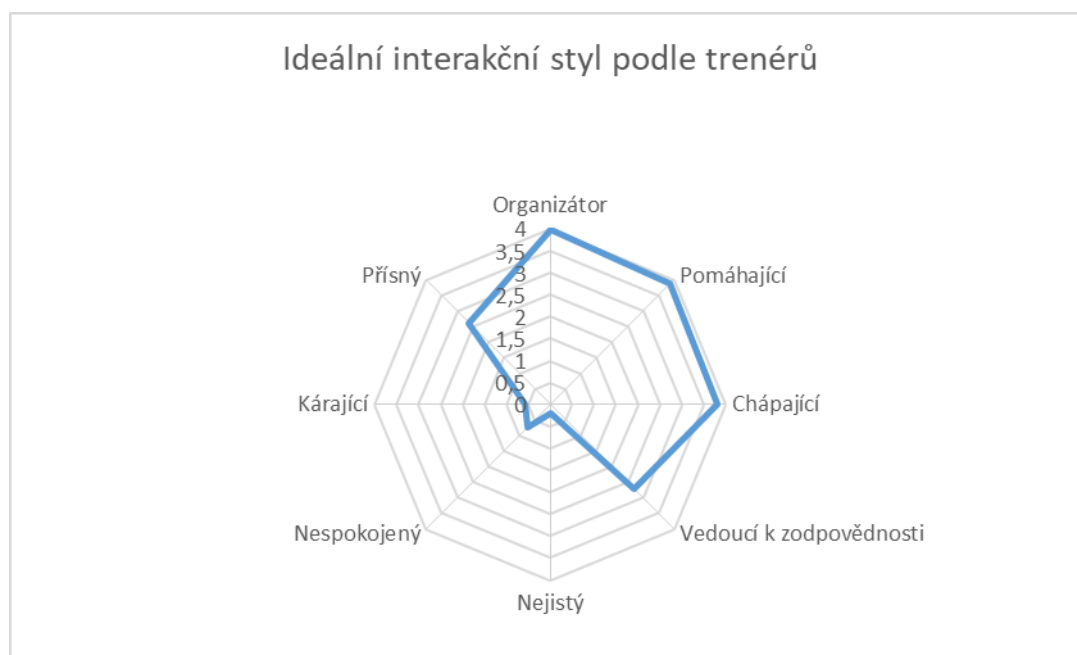
Jak vnímají ideální interakční styl trenéři tanečního sportu z vlastního úhlu pohledu?

Výsledky uvedené v Tabulce 9 naznačují, že všichni zúčastnění trenéři se v hodnocení ideálního interakčního stylu rámcově shodují a akcentují, až na drobné rozdíly, stejné dimenze interakčního styl. Stejně tak se, až na drobné rozdíly, shodují v dimenzích, které jsou podle nich potřeba potlačit.

Nejvyšší skóre dosáhla dimenze *Organizátor*, kterou 5 trenérů ohodnotilo maximálním možným hodnocením a průměrné hodnocení je 3,98. Druhé nejvyšší skóre získala dimenze *Pomáhající*, kde 3 trenéři udělili maximální hodnocení a průměrné hodnocení této dimenze je 3,88. Třetí v pořadí je dimenze *Chápající*, kterou sice ohodnotili maximálním počtem bodů 4 trenéři, ale celkové skóre je 3,81. Dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti* ohodnotili trenéři průměrným skóre 2,71, kdy se hodnocení jednotlivých trenérů pohybují v rozmezí od 2,25 do 3,5. O trochu nižší skóre získala dimenze *Přísný*, kde se hodnocení jednotlivých trenérů pohybují v rozmezí od 1,75 do 3,38 a průměrné hodnocení všech trenérů je 2,63. Dimenze *Nespokojený* a *Kárající* získaly průměrná hodnocení 0,73 resp. 0,57. Jednoznačně nejnižší hodnocení získala dimenze *Nejistý*, kdy u 2 trenérů se objevují nulové hodnoty a průměr hodnocení trenérů je 0,19. V grafu na Obrázku 5 je znázorněn ideální interakční styl z pohledu trenérů. Hodnoty jednotlivých dimenzí vychází ze získaných průměrných hodnot.

Tabulka 9. Výsledky hodnocení ideálního interakčního stylu z pohledu trenérů

	Organizátor	Pomáhající	Chápající	Vedoucí k zodpovědnosti	Nejistý	Nespokojený	Kárající	Přísný
A	4	3,88	4	2,75	0,43	0,75	0,67	2,75
B	4	4	3,38	2,63	0,29	0,63	0,33	2,38
C	4	4	4	2,25	0,29	1,75	0,67	2,75
D	3,88	4	4	3,5	0	0,25	0	1,75
E	4	3,75	4	2,5	0	0,5	1,11	3,38
F	4	3,63	3,5	2,63	0,14	0,5	0,67	2,75
Průměr	3,98	3,88	3,81	2,71	0,19	0,73	0,57	2,62

Obrázek 5. Grafické znázornění hodnocení ideálního interakčního stylu z pohledu trenérů

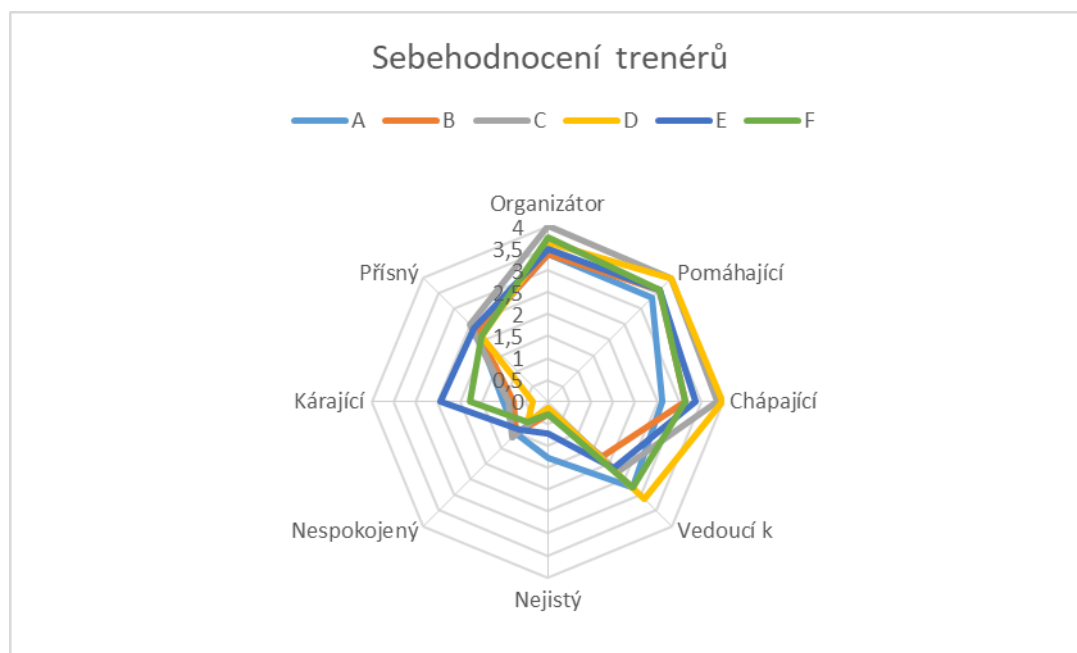
4.2 Výsledky vztahující se k druhé výzkumné otázce

Jaký je interakční styl trenérů tanečního sportu hodnocený z jejich vlastního pohledu?

Všechny výsledky ke druhé výzkumné otázce jsou přehledně uvedeny v Tabulce 10 a v grafu na Obrázku 6. Dále v textu jsou podrobně rozepsány výsledky a v grafech jsou znázorněny dimenze interakčních stylů jednotlivých trenérů.

Tabulka 10. Souhrnné výsledky sebehodnocení interakčního stylu trenéra

	Organizátor	Pomáhající	Chápající	Vedoucí k zodpovědnosti	Nejistý	Nespokojený	Kárající	Přísný
A	3,38	3,38	2,63	2,75	1,29	1	1	2,25
B	3,38	3,63	3,13	1,75	0,29	1	0,78	2,25
C	4	4	3,88	2,25	0,14	1,13	0,89	2,5
D	3,63	4	4	3,13	0,14	0,63	0,33	2,13
E	3,5	3,63	3,38	2,13	0,71	0,88	2,44	2,38
F	3,75	3,63	3,13	2,75	0,29	0,63	1,78	2,13
Průměr	3,6	3,71	3,35	2,46	0,48	0,88	1,2	2,27

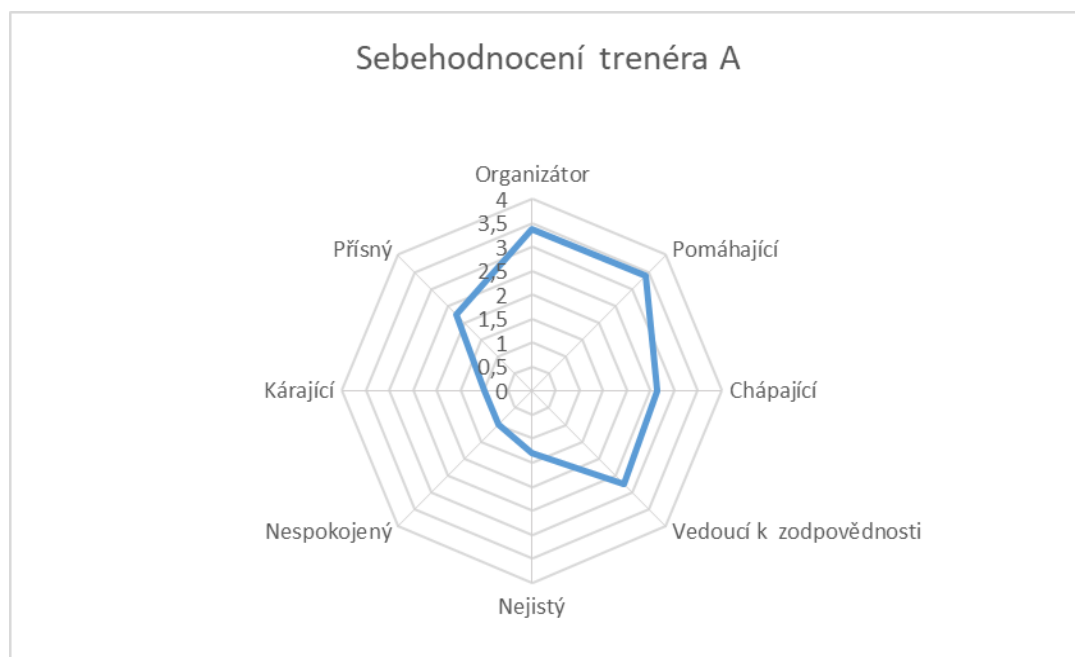
Obrázek 6. Grafické znázornění výsledků sebehodnocení interakčního stylu všech trenérů

Trenér A

Výsledky znázorněné v Obrázku 7 a uvedené v Tabulce 11 ukazují, že se trenér A v sebereflexi hodnotí nejčastěji v dimenzích *Organizátor* a *Pomáhající*, ve kterých se shodně ohodnotil na 3,38. Třetí nejčastější hodnocení, 2,75, je v dimenzi *Vedoucí k zodpovědnosti*. 2,63 je sebehodnocení trenéra v dimenzi *Chápající*. V dimenzi *Přísný* se trenér A hodnotí četnost na 2,25. V dimenzi *Nejistý* se ohodnotil trenér A na 1,29 a ve zbývajících dimenzích *Kárající* a *Nespokojený* se ohodnotil shodně 1.

Tabulka 11. Sebehodnocení trenéra A

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení
Organizátor	3,38
Pomáhající	3,38
Chápající	2,63
Vedoucí k zodpovědnosti	2,75
Nejistý	1,29
Nespokojený	1
Kárající	1
Přísný	2,25

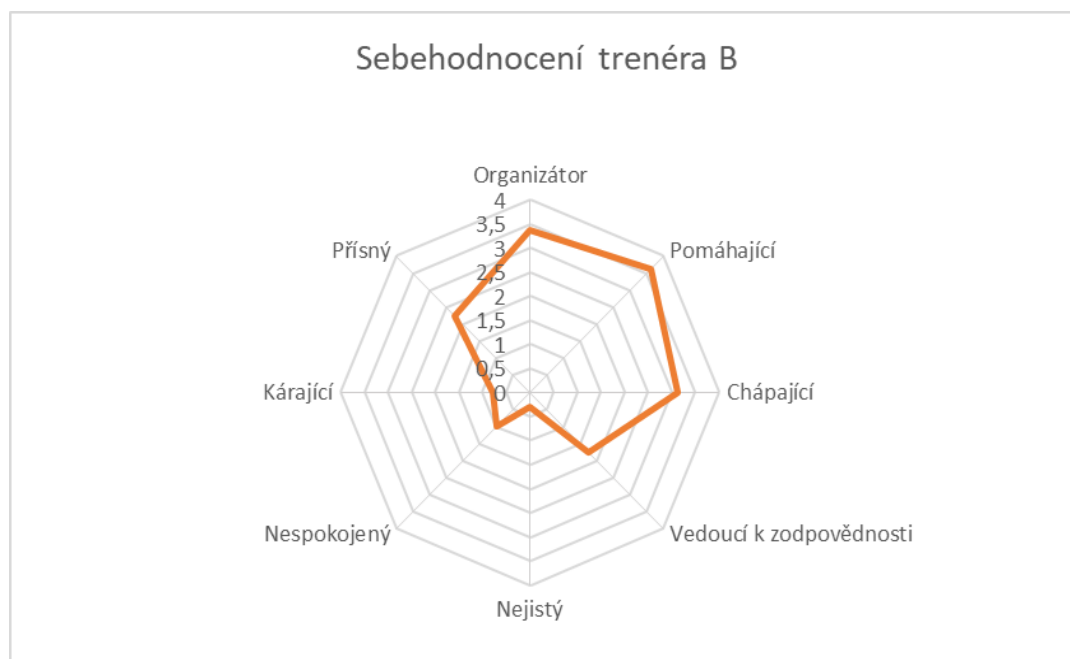
Obrázek 7. Grafické znázornění výsledku sebehodnocení trenéra A

Trenér B

Výsledky znázorněné v Obrázku 8 a uvedené v Tabulce 12 ukazují, že se trenér B se v sebereflexi hodnotí nejčastěji v dimenzích *Pomáhající*, *Organizátor* a *Chápající*, ve kterých se ohodnotil na 3,63, 3,38 a 3,13. Tyto první 3 dimenze jsou následovány dimenzemi *Přísný* a *Vedoucí k zodpovědnosti*, ve kterých se trenér B ohodnotil na 2,25 resp. 1,75. Nejnižšího skóre dosáhl trenér B v dimenzích *Nespokojený*, *Kárající* a *Nejistý*, ve kterých ohodnotil jejich četnost na 1, 0,78 a 0,29.

Tabulka 12. Sebehodnocení trenéra B

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení
Organizátor	3,38
Pomáhající	3,63
Chápající	3,13
Vedoucí k zodpovědnosti	1,75
Nejistý	0,29
Nespokojený	1
Kárající	0,78
Přísný	2,25

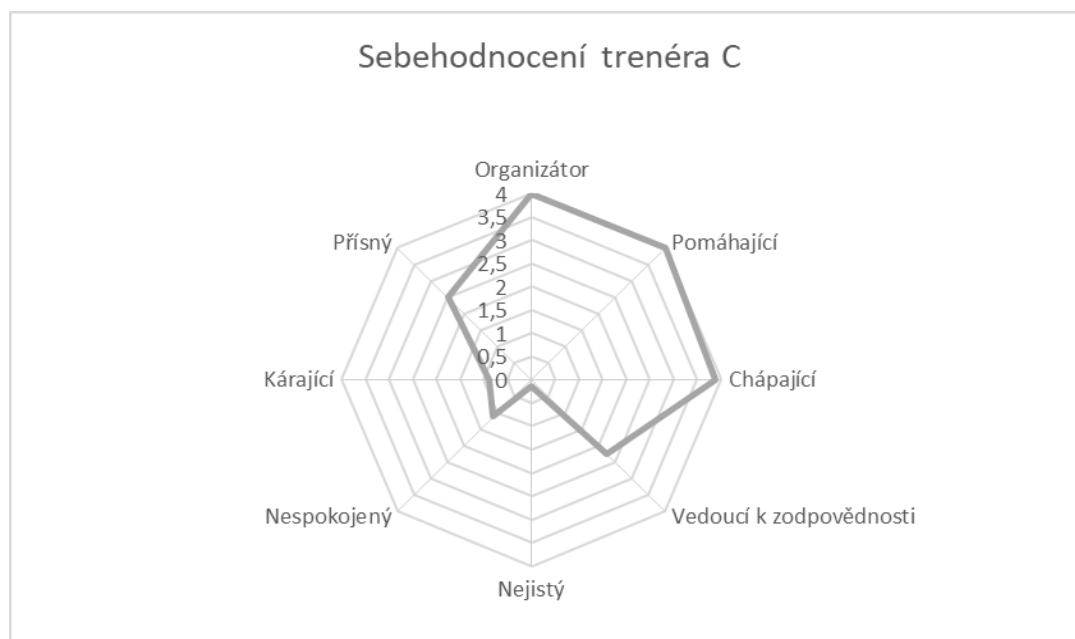
Obrázek 8. Grafické znázornění výsledku sebehodnocení trenéra B

Trenér C

Výsledky znázorněné v Obrázku 9 a uvedené v Tabulce 13 ukazují, že se trenér C v sebereflexi shodně ohodnotil maximálním možným skóre v dimenzích *Organizátor* a *Pomáhající*, tj. 4 body v každé z výše uvedených dimenzí. Obdobně vysoce hodnotil trenér C dimenzi *Chápající*, kterou ohodnotil 3,88. Výrazně nižší sebehodnocení provedl trenér C v dimenzích *Přísný* a *Vedoucí k zodpovědnosti*, ve kterých ohodnotil četnost výskytu na 2,5 a 2,25. Nejnižšího skóre dosáhl trenér C v dimenzích *Nespokojený*, *Kárající* a *Nejistý*, které ohodnotil na 1,13, 0,89 a 0,14.

Tabulka 13. Sebehodnocení trenéra C

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení
Organizátor	4
Pomáhající	4
Chápající	3,88
Vedoucí k zodpovědnosti	2,25
Nejistý	0,14
Nespokojený	1,13
Kárající	0,89
Přísný	2,5

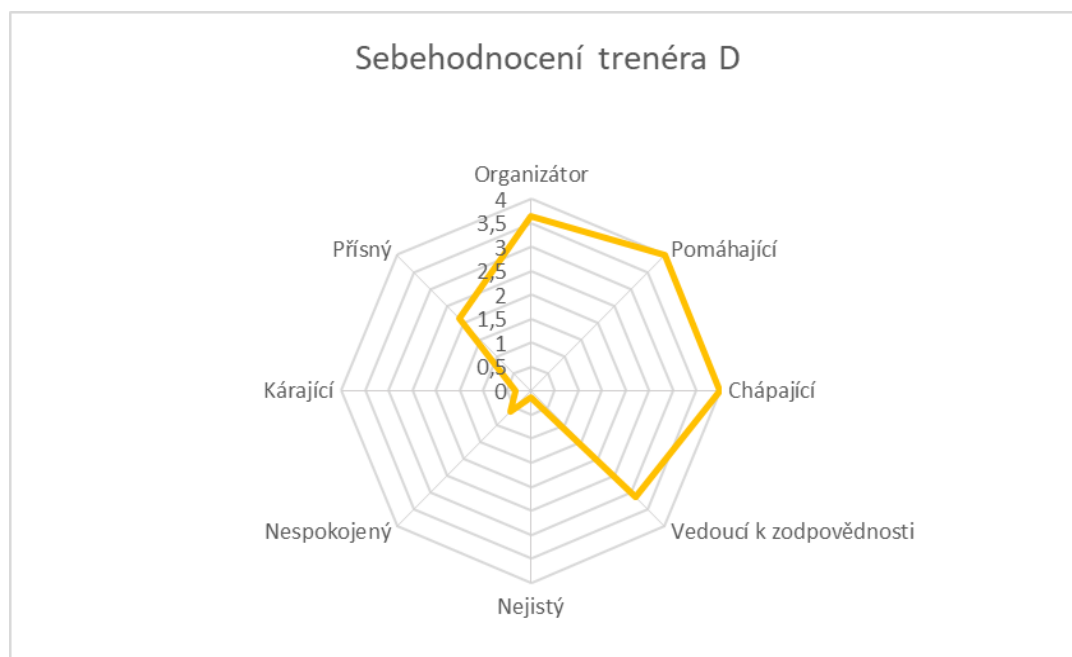
Obrázek 9. Grafické znázornění výsledku sebehodnocení trenéra C

Trenér D

Trenér D se, podle výsledků znázorněných v grafu na Obrázku 10 a uvedených v Tabulce 14, v sebereflexi hodnotí nejčastěji v dimenzích *Pomáhající* a *Chápající*, ve kterých se shodně ohodnotil maximálním skóre 4 body. Přes 3 body se trenér D ohodnotil ještě ve dvou dimenzích, a to v dimenzi *Organizátor*, 3,63 a *Vedoucí k zodpovědnosti*, 3,13. Na 2,13 ohodnotil trenér D dimenzi *Přísný*. Zbývající dimenze, kterými jsou *Nespokojený*, *Kárající* a *Nejistý*, ohodnotil na 0,63, 0,33 a 0,14.

Tabulka 14. Sebehodnocení trenéra D

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení
Organizátor	3,63
Pomáhající	4
Chápající	4
Vedoucí k zodpovědnosti	3,13
Nejistý	0,14
Nespokojený	0,63
Kárající	0,33
Přísný	2,13

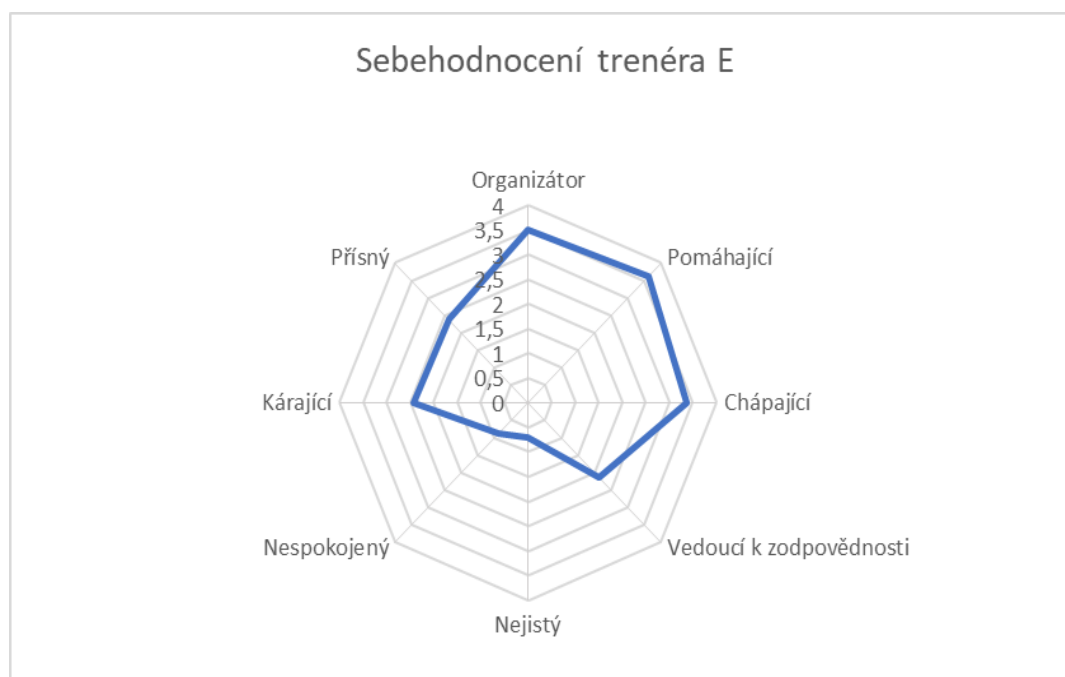
Obrázek 10. Grafické znázornění výsledku sebehodnocení trenéra

Trenér E

Trenér E se, podle výsledků znázorněných v grafu na Obrázku 11 a uvedených v Tabulce 15, v sebereflexi nejčastěji ohodnotil v dimenzích *Pomáhající*, *Organizátor* a *Chápající*. Četnost výskytu těchto dimenzí ohodnotil na 3,63, 3,5 a 3,38. Skóre vyšší než 2 body uvádí trenér E ve třech dimenzích, a to v dimenzích *Kárající*, 2,44, *Přísný*, 2,38, a *Vedoucí k zodpovědnosti*, 2,13. Zbývající dimenze, kterými jsou *Nespokojený* a *Nejistý*, ohodnotil trenér E na 0,88 a 0,71.

Tabulka 15. Sebehodnocení trenéra E

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení
Organizátor	3,5
Pomáhající	3,63
Chápající	3,38
Vedoucí k zodpovědnosti	2,13
Nejistý	0,71
Nespokojený	0,88
Kárající	2,44
Přísný	2,38

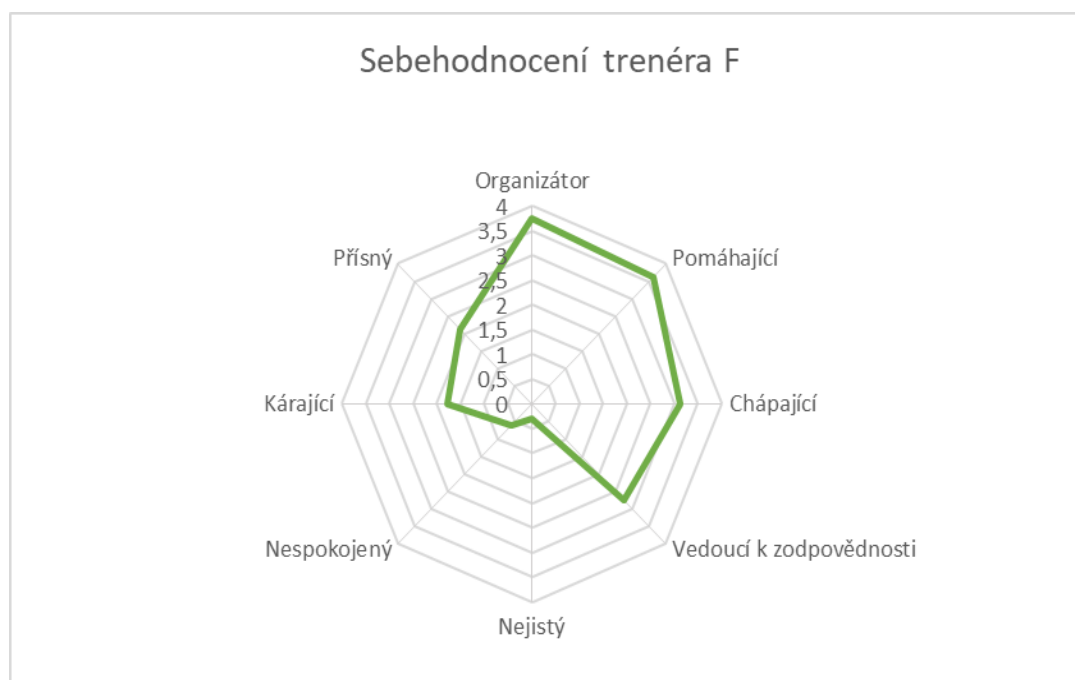
Obrázek 11. Grafické znázornění výsledku sebehodnocení trenéra

Trenér F

Trenér F se, podle výsledků znázorněných v grafu na Obrázku 12 a uvedených v Tabulce 16, v sebereflexi nejčastěji ohodnotil v dimenzi *Organizátor*, konkrétně na 3,75. Dimenze *Pomáhající*, a *Chápající* ohodnotil trenér F na 3,63 resp. 3,13. Dimenzi *Vedoucí k zodpovědnosti* ohodnotil na 2,75 a v dimenzi *Přísný* na 2,13. Četnost výskytu dimenze *Kárající* hodnotí 1,78. Zbývající dimenze, kterými jsou *Nespokojený* a *Nejistý*, hodnotí trenér F na 0,63 a 0,29.

Tabulka 16. Sebehodnocení trenéra F

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení
Organizátor	3,75
Pomáhající	3,63
Chápající	3,13
Vedoucí k zodpovědnosti	2,75
Nejistý	0,29
Nespokojený	0,63
Kárající	1,78
Přísný	2,13

Obrázek 12. Grafické znázornění výsledku sebehodnocení trenéra

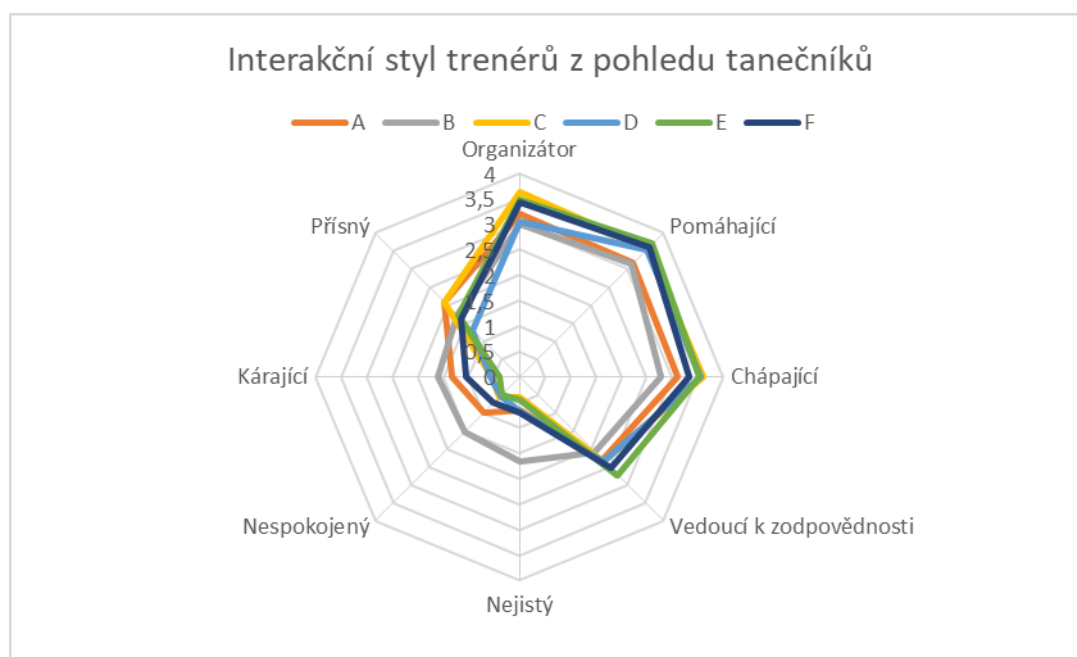
4.3 Výsledky vztahující se ke třetí výzkumné otázce

Jaký je interakční styl trenérů tanečního sportu hodnocený z pohledu tanečnicků?

Všechny výsledky ke třetí výzkumné otázce jsou přehledně uvedeny v Tabulce 17 a v grafu na Obrázku 13. Dále v textu jsou podrobně rozepsány výsledky a v grafech jsou znázorněny dimenze interakčních stylů jednotlivých trenérů.

Tabulka 17. Souhrnné výsledky hodnocení interakčního stylu trenérů z pohledu tanečniců

	Organizátor	Pomáhající	Chápající	Vedoucí k zodpovědnosti	Nejistý	Nespokojený	Kárající	Přísný
A	3,2	3,16	3,11	2,31	0,66	0,99	1,32	2,09
B	3	3,13	2,77	2,09	1,66	1,53	1,61	1,73
C	3,64	3,58	3,61	2,34	0,41	0,55	0,54	2,09
D	3,06	3,53	3,56	2,33	0,68	0,53	0,57	1,3
E	3,48	3,7	3,53	2,73	0,46	0,5	0,4	1,7
F	3,43	3,6	3,33	2,53	0,7	0,72	1,06	1,61
Průměr	3,3	3,45	3,32	2,39	0,76	0,8	0,92	1,75

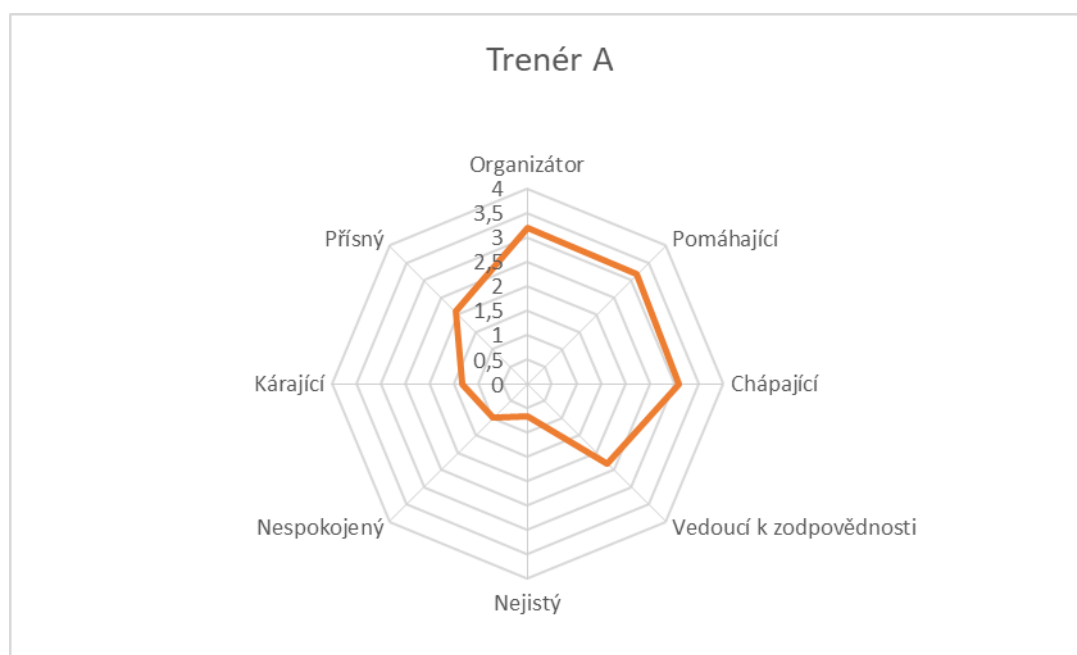
Obrázek 13. Grafické znázornění výsledků sebehodnocení interakčního stylu všech trenérů

Trenér A

Z výsledků znázorněných v Obrázku 14 a popsáných v Tabulce 18 je zřejmé, že tanečnici vnímají trenéra A obdobně v dimenzích *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*, které ohodnotili na 3,2, 3,16 a 3,11. Hodnocení vyšší než 2 získaly v hodnocení tanečniců dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti* a *Přísný*, konkrétně 2,31 a 2,09. Dimenze *Kárající*, *Nespokojený* a *Nejistý* ohodnotili tanečnici u trenéra A na 1,32, 0,99 a 0,66.

Tabulka 18. Výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra A z pohledu tanečníků

Dimenze interakčního stylu	Evaluace
Organizátor	3,2
Pomáhající	3,16
Chápající	3,11
Vedoucí k zodpovědnosti	2,31
Nejistý	0,66
Nespokojený	0,99
Kárající	1,32
Přísný	2,09

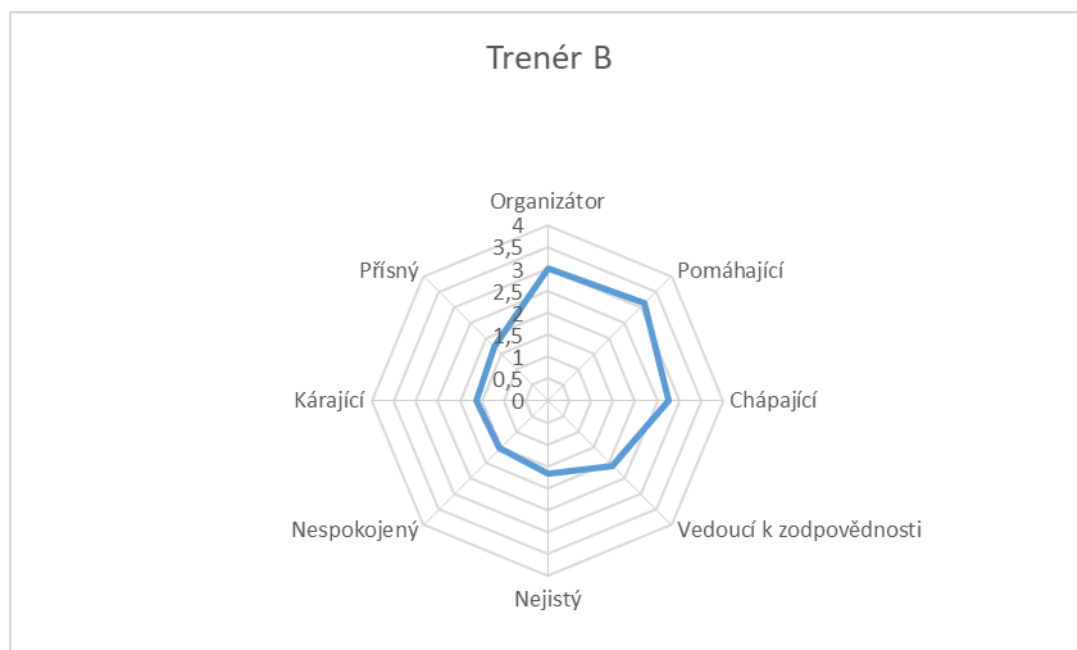
Obrázek 14. Grafické znázornění hodnocení interakčního stylu trenéra A z pohledu tanečníků

Trenér B

Z výsledků znázorněných v Obrázku 15 a popsaných v Tabulce 19 je zřejmé, že tanečníci akcentují u trenéra B dimenze *Pomáhající*, *Organizátor* a *Chápající*, které hodnotí 3,13, 3 a 2,77. Dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti* získala od tanečníků skóre 2,09. Zbývající dimenze, tedy *Přísný*, *Nejistý*, *Kárající* a *Nespokojený* byly ohodnoceny velmi podobně, konkrétně 1,73, 1,66, 1,61 a 1,53.

Tabulka 19. Výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra B z pohledu tanečníků

Dimenze interakčního stylu	Evaluce
Organizátor	3
Pomáhající	3,13
Chápající	2,77
Vedoucí k zodpovědnosti	2,09
Nejistý	1,66
Nespokojený	1,53
Kárající	1,61
Přísný	1,73

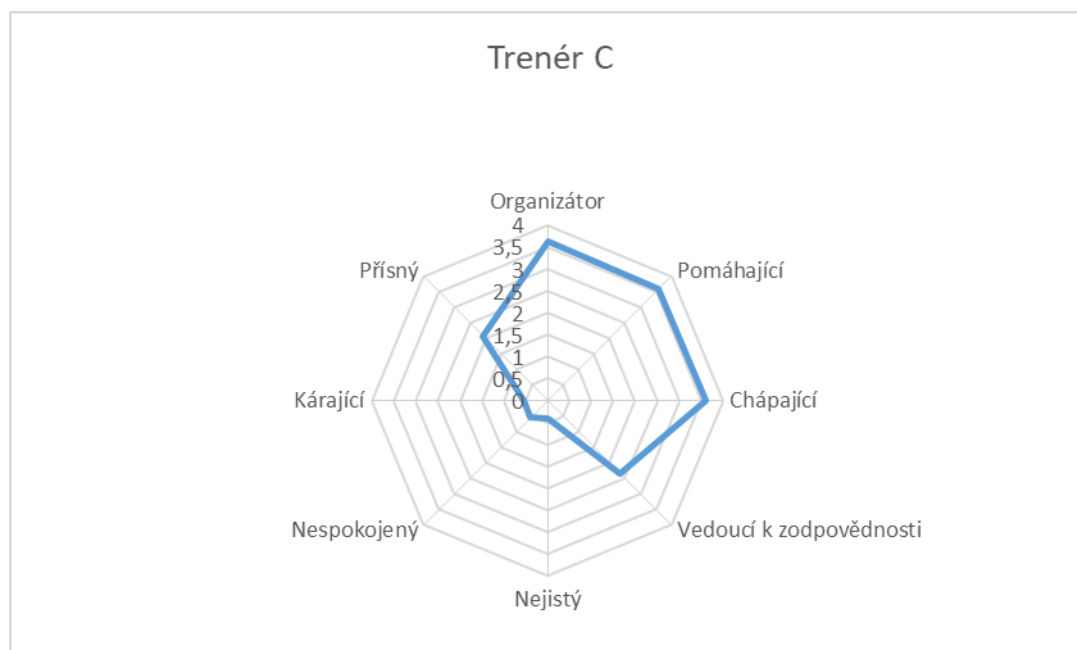
Obrázek 15. Grafické znázornění hodnocení interakčního stylu trenéra B z pohledu tanečníků

Trenér C

Z výsledků znázorněných v Obrázku 16 a popsáných v Tabulce 20 je zřejmé, jak tanečníci vnímají trenéra C. Dimenze interakčního stylu *Organizátor*, *Chápající* a *Pomáhající* získaly obdobně vysoké hodnocení, konkrétně 3,64, 3,61 a 3,58. Hodnocení vyšší než 2 získaly dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti* 2,34 a *Přísný* 2,09. Četnost výskytu ostatních dimenzí je nižší. Konkrétně *Nespokojený* 0,55, *Kárající* 0,54 a *Nejistý* 0,41.

Tabulka 20. Výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra C z pohledu tanečníků

Dimenze interakčního stylu	Evaluace
Organizátor	3,64
Pomáhající	3,58
Chápající	3,61
Vedoucí k zodpovědnosti	2,34
Nejistý	0,41
Nespokojený	0,55
Kárající	0,54
Přísný	2,09

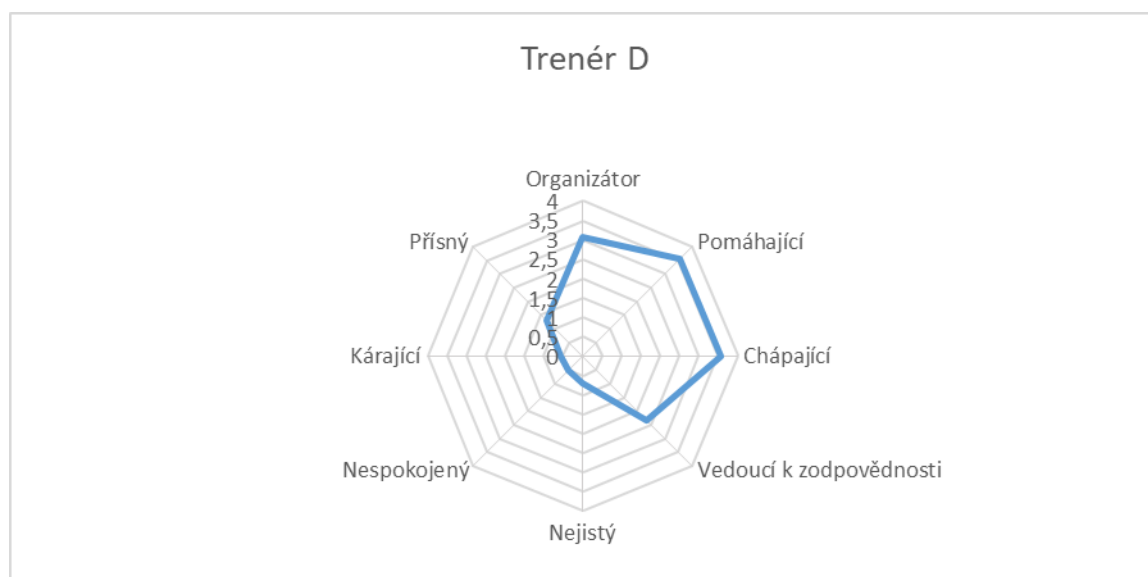
Obrázek 16. Grafické znázornění hodnocení interakčního stylu trenéra C z pohledu tanečníků

Trenér D - hodnocení z pohledu sebereflexe a z pohledu evaluace tanečníků

Z výsledků znázorněných v Obrázku 17 a popsanych v Tabulce 21 je zřejmé, že dominantními dimenzemi interakčního stylu trenéra D jsou dimenze *Chápající* 3,56 a *Pomáhající* 3,53. Další zdůrazňovanou dimenzí je dimenze *Organizátor* 3,06. Dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti* a *Přísný* získaly 2,33 a 1,3. Nižší četnost výskytu je u zbývajících 3 dimenzí, kterými jsou *Nejistý*, *Kárající* a *Nespokojený*. Tyto dimenze získaly skóre 0,68, 0,57 a 0,53.

Tabulka 21. Výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra D z pohledu tanečníků

dimenze interakčního stylu	evaluace
Organizátor	3,06
Pomáhající	3,53
Chápající	3,56
Vedoucí k zodpovědnosti	2,33
Nejistý	0,68
Nespokojený	0,53
Kárající	0,57
Přísný	1,3

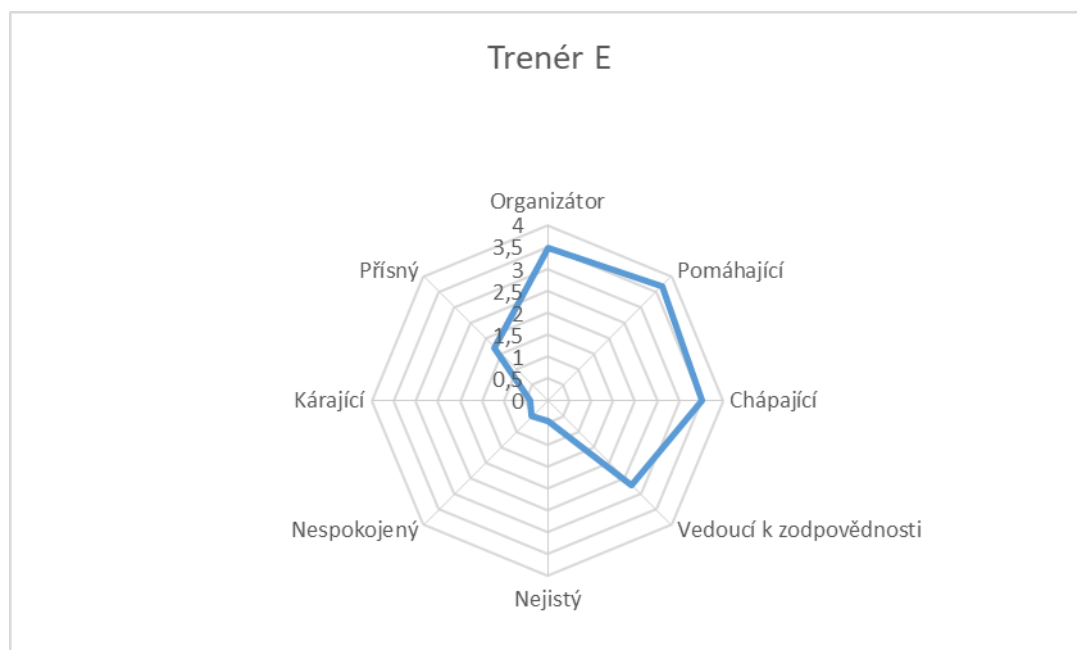
Obrázek 17. Grafické znázornění hodnocení interakčního stylu trenéra D z pohledu tanečníků

Trenér E - hodnocení z pohledu sebereflexe a z pohledu evaluace tanečníků

Z výsledků znázorněných v Obrázku 18 a popsanych v Tabulce 22 je patrné, že tanečníci nejvýše hodnotí u trenéra E dimenzi *Pomáhající* 3,7, kterou těsně následují dimenze *Chápající* a *Organizátor*, které získaly hodnocení 3,53 a 3,48. Poměrně silnou sejeví i dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti*, která získala 2,73. Nižší hodnocení naopak získala dimenze *Přísný* 1,7. Nejnižších a velmi podobných hodnot nabyly dimenze *Nespokojený*, *Nejistý* a *Kárající*, které získaly 0,5, 0,46 a 0,4.

Tabulka 22. Výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra E z pohledu tanečníků

Dimenze interakčního stylu	Evaluace
Organizátor	3,48
Pomáhající	3,7
Chápající	3,53
Vedoucí k zodpovědnosti	2,73
Nejistý	0,46
Nespokojený	0,5
Kárající	0,4
Přísný	1,7

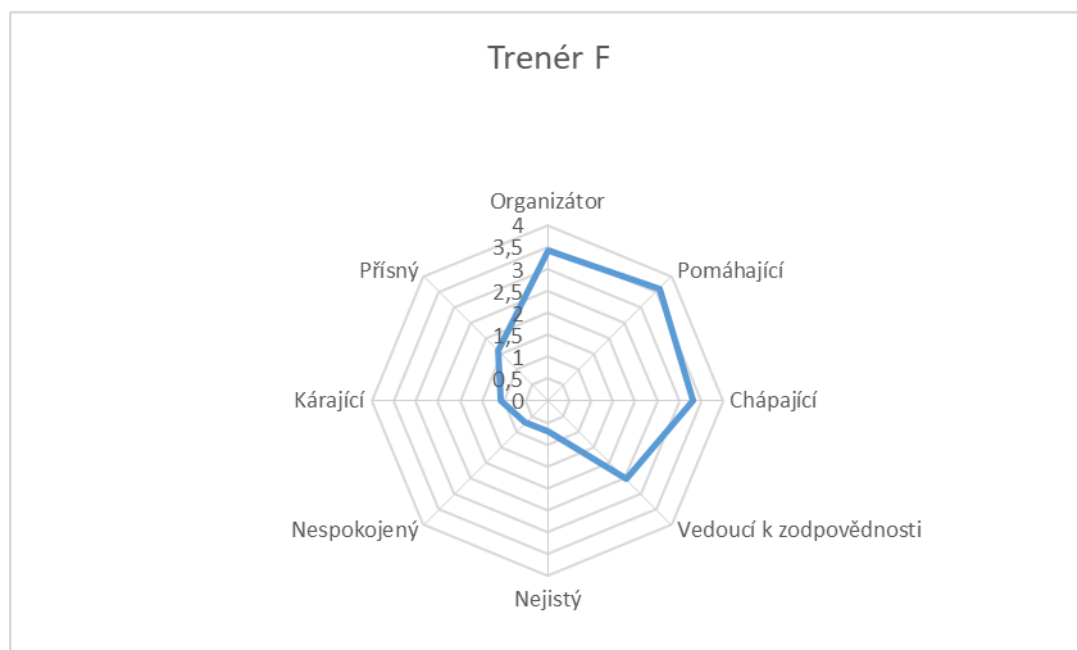
Obrázek 18. Grafické znázornění hodnocení interakčního stylu trenéra E z pohledu tanečníků

Trenér F - hodnocení z pohledu sebereflexe a z pohledu evaluace tanečníků

Z výsledků znázorněných v Obrázku 19 a popsanych v Tabulce 23 je patrné, že tanečníci nejvíce vnímají u trenéra F dimenze *Pomáhající*, *Organizátor* a *Chápající*, které ohodnotili na 3,6, 3,43 a 3,33. Relativně vysoké hodnocení, 2,53, získala dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti*. Vyšší skóre než 1 získaly dimenze *Přísný* 1,61 a *Kárající* 1,06. Zbývající dimenze *Nespokojený* a *Nejistý* získaly velmi podobná hodnocení ve výši 0,72 a 0,7.

Tabulka 23. Výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra F z pohledu tanečníků

Dimenze interakčního stylu	Evaluace
Organizátor	3,43
Pomáhající	3,6
Chápající	3,33
Vedoucí k zodpovědnosti	2,53
Nejistý	0,7
Nespokojený	0,72
Kárající	1,06
Přísný	1,61

Obrázek 19. Grafické znázornění hodnocení interakčního stylu trenéra F z pohledu tanečníků

4.4 Výsledky vztahující se ke čtvrté výzkumné otázce

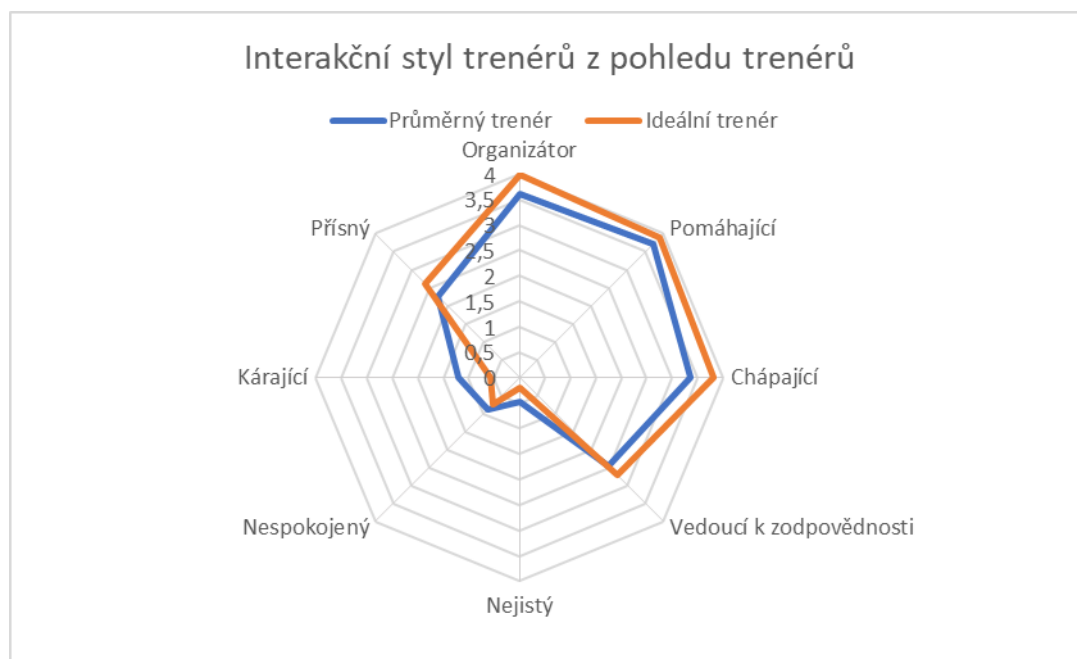
Liší se interakční styl trenérů tanečního sportu s jejich pohledem na ideální interakční styl sportovního trenéra? Pokud ano, v jakých dimenzích?

V Tabulce 24 jsou uvedeny hodnoty jednotlivých dimenzí interakčního stylu u ideálního trenéra podle trenérů a průměrného trenéra. V grafu na Obrázku 20 je názorně vidět srovnání jednotlivých dimenzí naznačují. Ze srovnání výsledků vyplývá, že u průměrného trenéra jsou, ve srovnání s ideálním stylem z pohledu trenérů, mírně posíleny dimenze *Kárající*, *Nespokojený* a *Nejistý*. Rozdíly jsou 0,63, 0,15 a 0,29. Všechny zbýva-

jící dimenze interakčního stylu byly naopak posíleny. Posílení jednotlivých dimenzí bylo následující: *Organizátor* o 0,38, *Pomáhající* o 0,17, *Chápající* o 0,56, *Vedoucí k zodpovědnosti* o 0,25 a *Přísný* o 0,35.

Tabulka 24. Souhrnné výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra z pohledu průměrného trenéra a z pohledu na ideální interakční styl podle trenérů

Dimenze interakčního stylu	Průměrný trenér	Ideální trenér
Organizátor	3,6	3,98
Pomáhající	3,71	3,88
Chápající	3,35	3,81
Vedoucí k zodpovědnosti	2,46	2,71
Nejistý	0,48	0,19
Nespokojený	0,88	0,73
Kárající	1,2	0,57
Přísný	2,27	2,62

Obrázek 20. Grafické znázornění hodnocení interakčního stylu trenéra z pohledu průměrného trenéra a z pohledu na ideální interakční styl podle trenérů

4.5 Výsledky vztahující se k páté výzkumné otázce

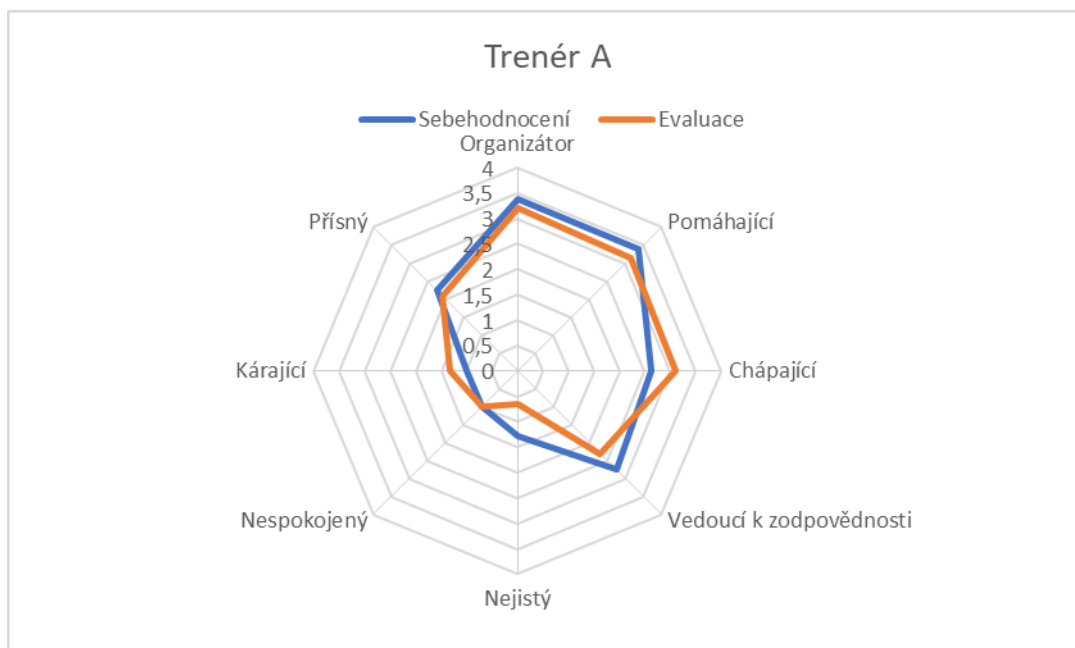
Liší se interakční styl trenérů tanečního sportu s pohledem tanečnicků na jimi uplatňovaný interakční styl?

Trenér A

Z výsledků znázorněných v Obrázku 21 a popsaných v Tabulce 25 je zřejmé, že tanečníci vnímají trenéra A obdobně s jeho vlastním hodnocením v dimenzích *Přísný*, *Organizátor* a *Pomáhající*, kde je sebehodnocení trenéra jen mírně vyšší ve srovnání s evaluací, kterou provedli tanečníci, jedná se o rozdíly o 0,16, 0,18 a 0,22. Téměř totožné hodnocení dosáhl trenér v dimenzi *Nespokojený*, kde je rozdíl pouze 0,01. V dimenzích *Vedoucí k zodpovědnosti* a *Nejistý* je sebehodnocení ve srovnání s evaluací nadhodnoceno, rozdíly v těchto dimenzích jsou 0,44 resp. 0,63. Naopak v dimenzích *Kárající* a zejména *Chápající* bylo sebehodnocení trenéra A oproti hodnocení tanečnicků nižší, trenér A získal od svých svěřenců vyšší hodnocení, než jak se vidí sebereflexí. Konkrétně je vyšší o 0,32 a 0,48.

Tabulka 25. Souhrnné výsledky hodnocení interakčního stylu trenérky A z pohledu sebereflexe a z pohledu hodnocení tanečnicků

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení	Evaluace
Organizátor	3,38	3,2
Pomáhající	3,38	3,16
Chápající	2,63	3,11
Vedoucí k zodpovědnosti	2,75	2,31
Nejistý	1,29	0,66
Nespokojený	1	0,99
Kárající	1	1,32
Přísný	2,25	2,09

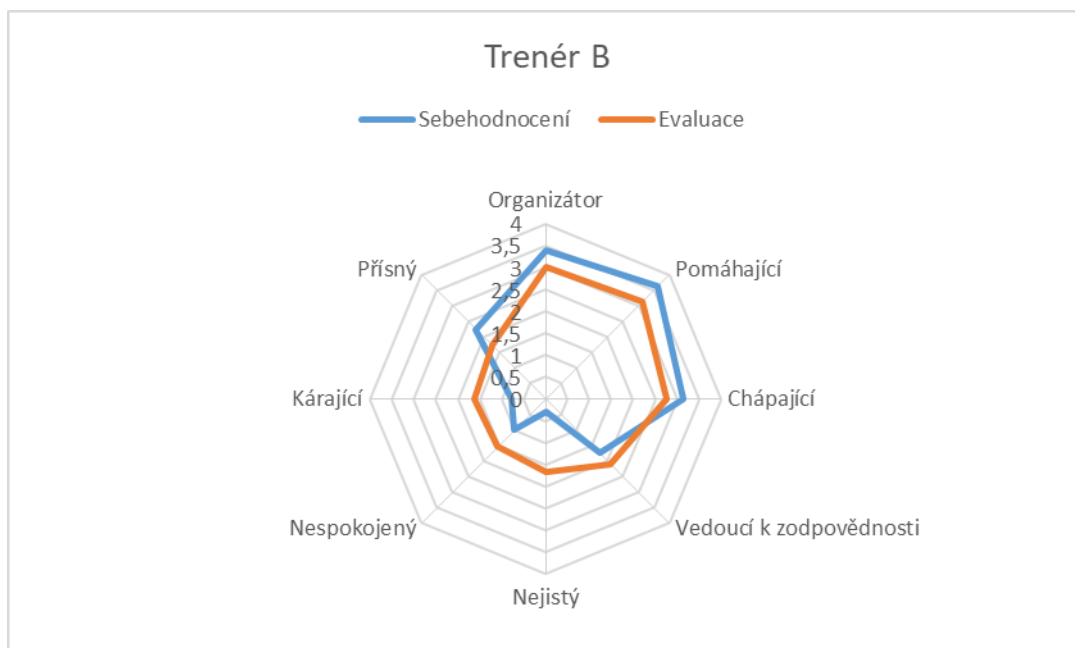
Obrázek 21. Grafické znázornění souhrnných výsledků hodnocení interakčního stylu trenéra A z pohledu sebereflexe a z pohledu tanečnicků

Trenér B

Z výsledků znázorněných v Obrázku 22 a popsanych v Tabulce 26 je zřejmé, že tanečníci vnímají trenéra B v dimenzích *Organizátor*, *Pomáhající*, *Chápající* a *Přísný* obdobně, ale s oslabením ve srovnání s jeho sebehodnocením, a to 0,38, 0,5, 0,36 a 0,52. V ostatních dimenzích došlo k posílení, zejména u dimenze *Nejistý*, kde je posílení o 1,37. Dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti*, *Nespokojený* a *Kárající* posílily o 0,34, 0,53 a 0,83.

Tabulka 26. Souhrnné výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra B z pohledu sebereflexe a z pohledu hodnocení tanečnicků

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení	Evaluace
Organizátor	3,38	3
Pomáhající	3,63	3,13
Chápající	3,13	2,77
Vedoucí k zodpovědnosti	1,75	2,09
Nejistý	0,29	1,66
Nespokojený	1	1,53
Kárající	0,78	1,61
Přísný	2,25	1,73

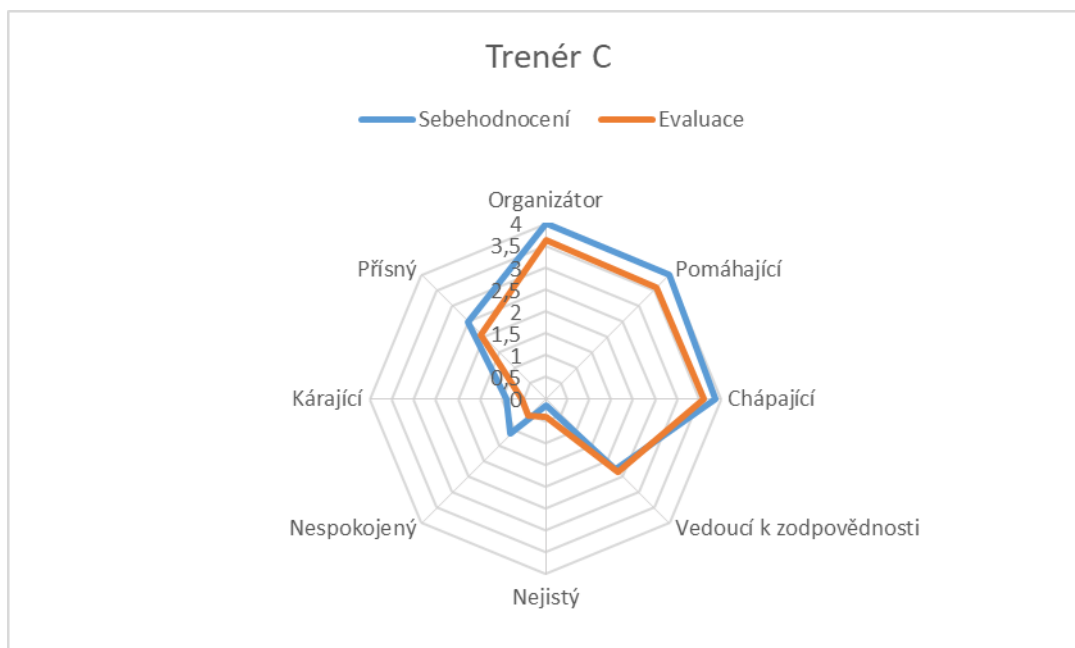
Obrázek 22. Grafické znázornění souhrnných výsledků hodnocení interakčního stylu trenéra B z pohledu sebereflexe a z pohledu tanečníků

Trenér C

Z výsledků znázorněných v Obrázku 23 a popsáných v Tabulce 27 je zřejmé, že tanečníci vnímají trenéra C podobně jak se vidí on sám v sebereflexi. Tanečníci, ve srovnání se sebereflexí trenéra, mírně nadhodnocují dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti* a *Nejistý*, a to konkrétně o 0,09 resp. 0,27. Ostatní dimenze ve srovnání se sebereflexí mírně oslabily. Konkrétně *Nespokojený* o 0,58, *Kárající* o 0,35, *Přísný* o 0,41, *Organizátor* o 0,36, *Pomáhající* o 0,42 a *Chápající* o 0,27.

Tabulka 27. Souhrnné výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra C z pohledu sebereflexe a z pohledu hodnocení tanečníků

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení	Evaluace
Organizátor	4	3,64
Pomáhající	4	3,58
Chápající	3,88	3,61
Vedoucí k zodpovědnosti	2,25	2,34
Nejistý	0,14	0,41
Nespokojený	1,13	0,55
Kárající	0,89	0,54
Přísný	2,5	2,09

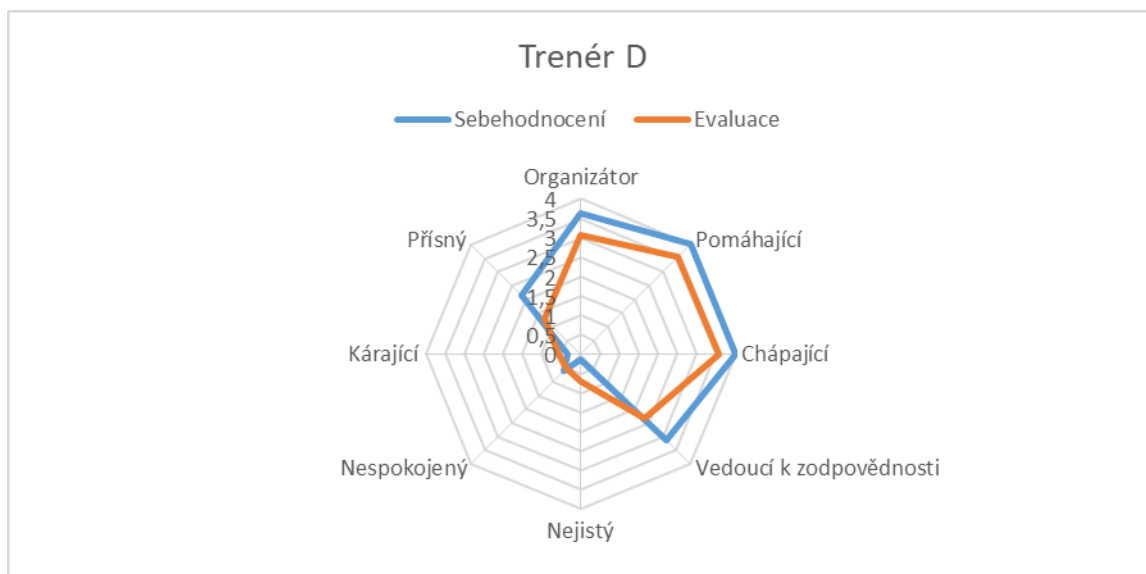
Obrázek 23. Grafické znázornění souhrnných výsledků hodnocení interakčního stylu trenéra C z pohledu sebereflexe a z pohledu tanečníků

Trenér D

Z výsledků znázorněných v Obrázku 24 a popsáných v Tabulce 28 je zřejmé, že, až na mírné odlišnosti vnímají tanečníci trenéra D podobně s jeho sebehodnocením. V hodnocení tanečníků mírně posílily dimenze *Nejistý* a *Kárající* o 0,54 resp. 0,24. Ostatní dimenze ve srovnání se sebehodnocením oslabily: *Vedoucí k zodpovědnosti* o 0,2, *Chápající* o 0,44, *Pomáhající* o 0,47, *Organizátor* o 0,57, *Přísný* o 0,83 a *Nespokojený* o 0,1.

Tabulka 28. Souhrnné výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra D z pohledu sebereflexe a z pohledu hodnocení tanečníků

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení	Evaluace
Organizátor	3,63	3,06
Pomáhající	4	3,53
Chápající	4	3,56
Vedoucí k zodpovědnosti	3,13	2,33
Nejistý	0,14	0,68
Nespokojený	0,63	0,53
Kárající	0,33	0,57
Přísný	2,13	1,3

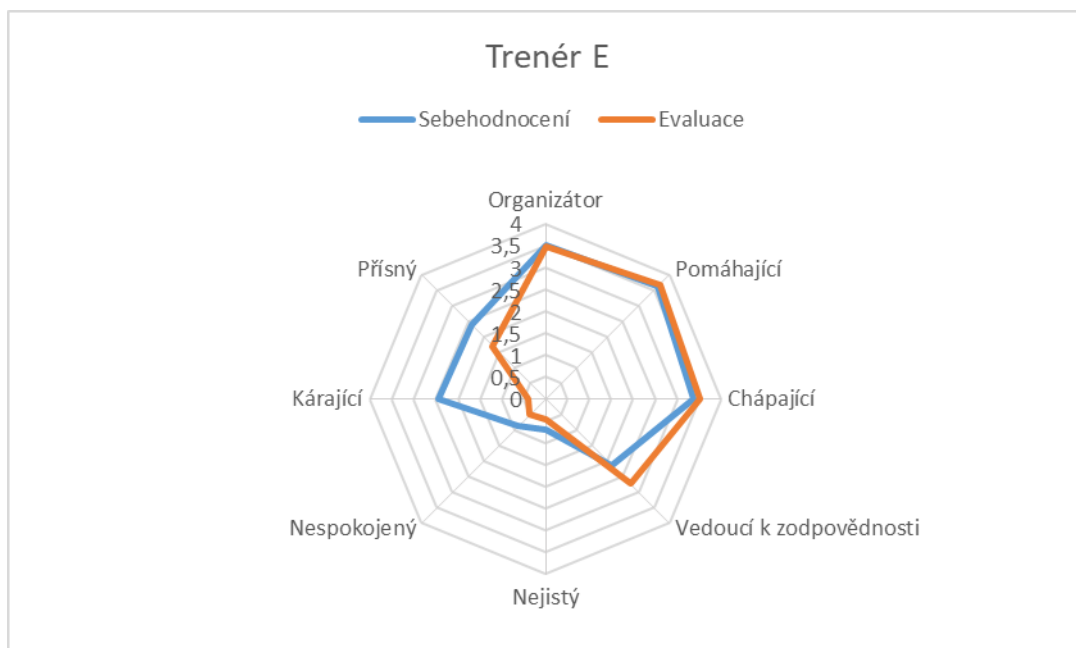
Obrázek 24. Grafické znázornění souhrnných výsledků hodnocení interakčního stylu trenéra D z pohledu sebereflexe a z pohledu tanečnicků

Trenér E

Z výsledků znázorněných v Obrázku 25 a popsanych v Tabulce 29 je zřejmé, že tanečníci vnímají trenéra E obdobně v dimenzích organizátor, pomáhající a chápající, kde došlo v dimenzi *Organizátor* k nepatrnému oslabení o 0,02, v dimenzích *Pomáhající* a *Chápající* naopak posílil o 0,07 resp. 0,15. Výrazněji posílená byla v evaluaci, oproti sebehodnocení, dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti* o 0,6. V rámci hodnocení tanečnicků oslabily dimenze *Nejistý*, *Nespokojený* a *Přísný*. Konkrétně se jednalo o oslabení v hodnotách 0,25, 0,38 a 0,68. K výraznému oslabení o 2,04 došlo, v hodnocení tanečnicků ve srovnání se sebehodnocením, v dimenzi *Kárající*.

Tabulka 29. Souhrnné výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra E z pohledu sebereflexe a z pohledu hodnocení tanečnicků

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení	Evaluace
Organizátor	3,5	3,48
Pomáhající	3,63	3,7
Chápající	3,38	3,53
Vedoucí k zodpovědnosti	2,13	2,73
Nejistý	0,71	0,46
Nespokojený	0,88	0,5
Kárající	2,44	0,4
Přísný	2,38	1,7

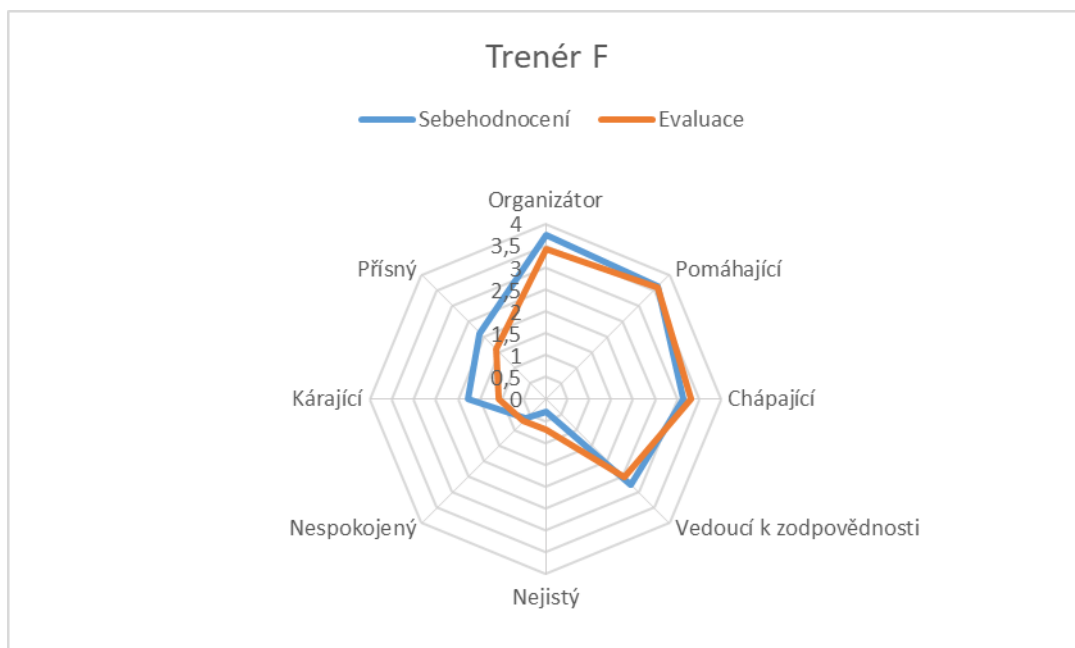
Obrázek 25. Grafické znázornění souhrnných výsledků hodnocení interakčního stylu trenéra E z pohledu sebereflexe a z pohledu tanečníků

Trenér F

Z výsledků znázorněných v Obrázku 26 a popsáných v Tabulce 30 je zřejmé, že tanečníci vnímají trenéra F obdobně pouze v dimenzi *Pomáhající*, kde je rozdíl 0,03. V dimenzích *Organizátor*, *Vedoucí k zodpovědnosti*, *Kárající* a *Přísný* došlo v rámci hodnocení tanečnický k oslabení, a to o 0,32, 0,22, 0,72 a 0,52. V dimenzích *Chápající*, *Nejistý* a *Nespokojený* došlo naopak k posílení, konkrétně o 0,2, 0,41 a 0,09.

Tabulka 30. Souhrnné výsledky hodnocení interakčního stylu trenéra F z pohledu sebereflexe a z pohledu hodnocení tanečníků

Dimenze interakčního stylu	Sebehodnocení	Evaluace
Organizátor	3,75	3,43
Pomáhající	3,63	3,6
Chápající	3,13	3,33
Vedoucí k zodpovědnosti	2,75	2,53
Nejistý	0,29	0,7
Nespokojený	0,63	0,72
Kárající	1,78	1,06
Přísný	2,13	1,61

Obrázek 26. Grafické znázornění souhrnných výsledků hodnocení interakčního stylu trenéra F z pohledu sebereflexe a z pohledu tanečníků

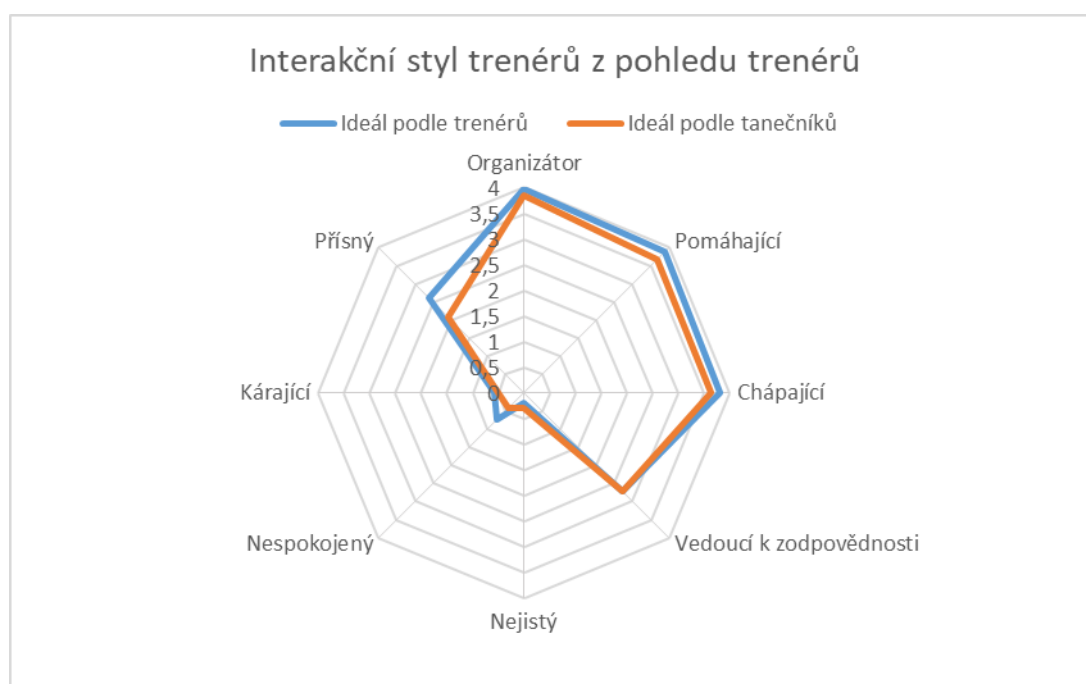
4.6 Výsledky vztahující se k šesté výzkumné otázce

Liší se pohled trenérů a tanečníků na ideální interakční styl trenérů?

V Tabulce 31 jsou přehledně zaznamenány výsledky hodnocení ideálního interakčního stylu z pohledu trenérů a tanečníků. Tyto výsledky byly zaokrouhleny na 2 desetinná místa. Z výsledků vyplývá, jak trenéři vidí ideální interakční styl trenéra, kde dominantními dimenzemi jsou dimenze *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Kromě trenéra D ohodnotili všichni trenéři dimenzi *Organizátor* maximálním hodnocením. Čtyři trenéři ohodnotili maximálním hodnocením dimenzi *Chápající* a polovina trenérů i dimenzi *Pomáhající*. V průměru pak vychází důležitost těchto tří dimenzí v pořadí *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Podle trenérů jsou středně, nebo více důležitými dimenzemi interakčního stylu ideálního trenéra i dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti* a *Přísný*. Jako nejméně četnou označili trenéři dimenzi *Nejistý*, která získala průměrné hodnocení 0,19. Z toho vyplývá, že trenéři vidí ideálního trenéra jako sebevědomého, pomáhajícího a chápajícího organizátora, který je přiměřeně přísný a vede své svěřence k zodpovědnosti, a zcela výjimečně je nespokojený a kárající.

Tabulka 36. Souhrnné výsledky hodnocení ideálního interakčního stylu trenéra z pohledu trenérů a tanečníků

Dimenze interakčního stylu	Ideál podle trenérů	Ideál podle tanečníků
Organizátor	3,98	3,84
Pomáhající	3,88	3,68
Chápající	3,81	3,64
Vedoucí k zodpovědnosti	2,71	2,73
Nejistý	0,19	0,29
Nespokojený	0,73	0,43
Kárající	0,57	0,51
Přísný	2,62	2,08

Obrázek 32. Grafické znázornění souhrnných výsledků hodnocení ideálního interakčního stylu trenéra z pohledu trenérů a z pohledu tanečníků

Z Tabulky 31 a Obrázku 27 vyplývá, že preference tanečníků jsou rozdílné od preferencí trenérů v dimenzi *Přísný* a v dimenzi *Nespokojený*. Jediné dvě dimenze interakčního stylu ideálního trenéra, které z pohledu tanečníků posílily ve srovnání s pohledem trenérů, jsou dimenze *Nejistý* a dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti*, konkrétně se jedná o 0,1 a 0,02. Všechny ostatní dimenze oslabily. K největšímu oslabení došlo v dimenzích

Nespokojený a *Přísný*, kde se jedná o 0,3 a 0,55. Ostatní dimenze oslabily následovně: *Kárající* o 0,06, *Organizátor* o 0,14, *Pomáhající* o 0,2 a *Chápající* o 0,17.

Z porovnání výsledků hodnocení obou skupin vyplývá, že tanečníci mají na ideální interakční styl trenéra velice podobný pohled jako trenéři, ale myslí si, že by, ve srovnání s ideálem trenérů, trenér měl být ještě méně nespokojený a výrazně méně přísný. Stejně jako u skupiny trenérů jsou u skupiny tanečníků nejdůležitějšími dimenzemi dimenze *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající* a jejich důležitost je i ve shodném pořadí.

5 DISKUZE

Podle trenérů je pro ideální interakční styl trenéra důležité, aby dominantními dimenzemi byly dimenze *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Ve výzkumu ohodnotili všichni trenéři, kromě trenéra D, dimenzi *Organizátor* maximálním hodnocením. Čtyři trenéři ohodnotili maximálním hodnocením dimenzi *Chápající* a polovina trenérů i dimenzi *Pomáhající*. V průměru pak vychází důležitost těchto tří dimenzí v pořadí *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Podle trenérů jsou středně, nebo více důležitými dimenzemi interakčního stylu ideálního trenéra i dimenze *Vedoucí k zodpovědnosti* a *Přísný*. Jako víceméně nežádoucí dimenzi označili trenéři dimenzi *Nejistý*. Zdá se, že trenéři vidí ideálního trenéra jako sebevědomého, pomáhajícího a chápajícího organizátora, který je přiměřeně přísný a vede své svěřence k zodpovědnosti a jen zcela výjimečně je kárá a je s nimi nespokojený.

Z porovnání výsledků hodnocení obou skupin vyplývá, že tanečníci mají na ideální interakční styl trenéra velice podobný pohled jako trenéři, ale myslí si, že by, ve srovnání s ideálem trenérů, trenér měl být ještě méně nespokojený a výrazně méně přísný. Stejně jako u skupiny trenérů jsou u skupiny tanečníků nejdůležitějšími dimenzemi dimenze *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*.

Je možné, že podobnost náhledu na ideální interakční styl trenéra, může být způsobena projekcí interakčních rysů oblíbeného trenéra. Není neobvyklé, že v malých sociálních skupinách dochází k idealizaci určitých jedinců, v tomto případě trenéra, nebo jejich chování, či povahových rysů (Nielsen, 2001; Slepíčka, 1982; Širůčková, 2009; Výrost & Slaměnik, 2008). Dalším důvodem může být specifická prostředí a fakt, že trenéři používají v obdobných situacích osvědčenou nebo mírně modifikovanou interakční strategii (Harvanová, 2010).

S ohledem na velkou podobnost u ideálních interakčních stylů hodnocených trenéry, a také na určitou podobnost v jejich osobních interakčních stylech, se zdá, že výsledky mohou být ovlivněny tím, že, kromě trenéra A, mají všichni ostatní trenéři stejného hlavního trenéra, kterým je trenér A. Je tedy možné, že dochází k imitaci jeho interakčního stylu, nebo k identifikaci s ním (Řezáč, 1998; Vágnerová, 1997), případně je to způsobené používáním osvědčených metod, ať už vlastních, nebo přejatých (Harvanová,

2010). Dalším důvodem pro tyto podobnosti může být i to, že trenéři individuálních sportů, dělají vše s ohledem na zájmy jejich svěřence (Cox, 2007).

Výsledky této studie odpovídají předpokladům, které vychází z koncepčního modelu 3C pro výzkum emocí, chování a myšlenek trenérů a sportovců. Kde jsou emoce, chování a myšlenky všech stran interakce na sobě vzájemně a kauzálně závislé. (Jowett, 2003; Jowett & Cockerill, 2003; Jowett & Meek, 2000). Pro popis povahy blízkosti se používají pocity jako jsou obliba, důvěra, péče o druhého a stejně tak respekt mezi trenérem a sportovcem (Jowett & Meek, 2000). Vzájemnost vychází z toho, že členové vztahu sdílí své pohledy (společné cíle, hodnoty, očekávání, zájmy a přesvědčení). V rámci společných rozhovorů trenéři a sportovci sdílejí zkušenosti, myšlenky a obavy. Komplementarita se odráží v kooperativní interakci mezi trenérem a sportovcem v tréninkovém procesu, zejména pokud pracuje v přátelském, motivujícím, pomáhajícím a citlivém prostředí (Estroff & Nowicki, 1992).

6 ZÁVĚRY

Cílem diplomové práce bylo zjistit a popsat, jaké interakční styly uplatňují vybraní trenéři tanečního sportu, jak vnímají ideální interakční styl, a zjistit, jaký interakční styl uplatňují z pohledu tanečníků. V teoretické části byl definován tanec a taneční sport. Dále byla definována oblast trenérství, bylo popsáno, jaká je profese trenéra, role trenéra a trenér v tanečním sportu. Poté byla charakterizována osobnost a byly vymezeny pojmy dyadická a triadická interakce a bylo popsáno, co je interakční styl trenéra.

V praktické části bylo metodou dotazníkového šetření (Dotazník interakčního stylu trenéra/trenérky) zjišťováno a popisováno, jaký interakční styl uplatňují vybraní trenéři tanečního sportu a jak vnímají ideální interakční styl tanečníci i trenéři. Výzkumu se zúčastnilo 44 osob rozdělených do dvou skupin. První skupinou byli trenéři, kterých bylo 6 a druhou skupinou byli tanečníci, kterých se zapojilo 38.

Výzkumná otázka č. 1:

Jak vnímají ideální interakční styl trenéři tanečního sportu z vlastního úhlu pohledu?

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že při hodnocení ideálního interakčního stylu trenérů z jejich pohledu převládá styl *Organizátor*. Tento styl nebo v kombinaci se styly *Pomáhající* a nebo *Chápající* považuje 5 ze 6 trenérů za ideální interakční styl.

Z pohledu trenéra A je ideálním interakčním stylem kombinace stylů *Organizátor* a *Chápající*, oba dostaly plný počet bodů. Z pohledu trenéra B je ideálním interakčním stylem kombinace stylů *Organizátor* a *Pomáhající*, které také ohodnotil plným počtem bodů. Z pohledu trenéra C je ideálním interakčním stylem kombinace stylů *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*, všechny tyto styly ohodnotil shodně maximálním možným hodnocením. Z pohledu trenéra D je ideálním interakčním stylem kombinace stylů *Pomáhající* a *Chápající*, oba styly ohodnotil nejvyšším bodovým skóre. Z pohledu trenéra E je stejně jako u trenéra A ideálním interakčním stylem kombinace stylů *Organizátor* a *Chápající*, které taktéž ohodnotil maximálním počtem bodů. Z pohledu trenéra F je ideálním interakčním stylem styl *Organizátor*, protože tento styl ohodnotil nejvyšším skóre. Dílčí cíl č. 1 byl splněn.

Výzkumná otázka č. 2:

Jaký je interakční styl trenérů tanečního sportu hodnocený z jejich vlastního pohledu?

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že uplatňovaným interakčním stylem hodnoceným z pohledu trenérů je v největší míře styl *Pomáhající*. Tento styl nebo v kombinaci se styly *Organizátor* a *Chápající* používá 5/6 trenérů. Trenér A používá v největší míře kombinaci interakčních stylů *Organizátor* a *Pomáhající*, v uvedených stylech dosáhl shodného nejvyššího hodnocení 3,38. Trenér B v největší míře používá interakční styl *Pomáhající*, v tomto stylu dosáhl nejvyššího skóre 3,63. Trenér C v největší míře využívá kombinaci interakčních stylů *Organizátor* a *Pomáhající*, v obou stylech dosáhl maximálního hodnocení, tedy 4. Trenér D v největší míře používá kombinaci interakčních stylů *Pomáhající* a *Chápající*, v obou stylech také dosáhl na nejvyšší možné hodnocení, a to 4. Trenérka E používá v největší míře interakční styl *Pomáhající*, v tomto stylu dosáhl nejvyššího hodnocení 3,63. Trenér F využívá v největší míře interakční styl *Organizátor*, ve kterém získal nejvyšší hodnocení, a to 3,75. Dílčí cíl č. 2 byl splněn.

Výzkumná otázka č. 3:

Jaký je interakční styl trenérů tanečního sportu hodnocený z pohledu tanečníků?

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejčastěji používaným interakčním stylem trenérů z pohledu tanečníků je styl *Pomáhající*, který používají 3 trenéři. V pořadí druhým stylem co do počtu využívání je styl *Organizátor*, který používají 2 trenéři. A pouze jeden trenér využívá interakční styl *Chápající*. Je nutno dodat, že všechny tři výše uvedené interakční styly se u všech trenérů objevily v hodnocení na prvních třech místech.

Trenér A používá z pohledu tanečníků interakční styl *Organizátor*, v této dimenzi získal od tanečníků 3,2 bodu. Z pohledu tanečníků používá trenér B interakční styl *Pomáhající*, který ohodnotili na 3,13 bodu. Trenér C používá z pohledu tanečníků interakční styl *Organizátor*, tanečníci ohodnotili tento styl bodovým hodnocením 3,64. Podle tanečníků používá trenér D interakční styl *Chápající*, tanečníci tento styl u trenéra D ohodnotili na 3,56 bodu. Trenér E používá z pohledu tanečníků interakční styl *Pomáhající*, v této dimenzi interakčního stylu získal od tanečníků hodnocení 3,7 bodu. Trenér F získal od tanečníků nejvyšší hodnocení 3,6 bodu v dimenzi *Pomáhající*, tento styl používá z pohledu tanečníků nejčastěji. Dílčí cíl č. 3 byl splněn.

Výzkumná otázka č. 4:

Liší se interakční styl trenérů tanečního sportu s jejich pohledem na ideální interakční styl sportovního trenéra? Pokud ano, v jakých dimenzích?

Interakční styl trenéra A je kombinace stylů *Organizátor* a *Pomáhající*, což se mírně liší od jeho pohledu na ideální interakční styl, kde uvádí kombinaci *Organizátor* a *Chápající*. Interakční styl trenéra B je styl *Pomáhající*, který se mírně liší od jeho pohledu na ideální styl, který je kombinací stylů *Organizátor* a *Pomáhající*. Interakční styl trenéra C je kombinace stylů *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*, který se mírně liší od jeho pohledu na ideální interakční styl, kterým je kombinace stylů *Organizátor* a *Pomáhající*. Interakčním stylem trenéra D je kombinace stylů *Pomáhající* a *Chápající*, který je plně ve shodě s jeho pohledem na ideální interakční styl. Interakčním stylem trenéra E je styl *Pomáhající*, který se liší od jeho pohledu na ideální interakční styl, kterým je kombinace stylů *Organizátor* a *Chápající*. Interakčním stylem trenéra F je styl *Organizátor*, který je plně ve shodě s jeho pohledem na ideální interakční styl.

Z porovnání ideálního interakčního stylu z pohledu trenérů s interakčním stylem průměrného trenéra vyplývá, že v jednotlivých dimenzích nejsou zásadní rozdíly. Průměrný trenér nejčastěji používá interakční styl *Pomáhající*. Z pohledu trenérů je ideálním interakčním stylem styl *Organizátor*. Na základě těchto výsledků jsem dospěl k závěru, že z pohledu trenérů je sice ideálním interakčním stylem styl *Organizátor*, ale trenéři nejčastěji používají styl *Pomáhající*. Dílčí cíl č. 4 byl splněn.

Výzkumná otázka č. 5:

Liší se interakční styl trenérů tanečního sportu s pohledem tanečnicků na jimi uplatňovaný interakční styl?

Z porovnání interakčního stylu trenérů s uplatňovaným interakčním stylem z pohledu tanečnicků vyplývá, že u 2 trenérů jsou tyto styly v naprosté shodě, u 1 se liší a ve 3 případech se mírně odlišují, protože trenéři svůj interakční styl popisují v kombinaci, ale tanečníci uvádějí vždy jen jednu z dimenzí interakčního stylu trenérů. Interakční styl trenéra A, kterým je kombinace stylů *Organizátor* a *Pomáhající*, se mírně liší s používaným interakčním stylem z pohledu tanečnicků, kterým je styl *Organizátor*. Interakčním stylem trenéra B je styl *Pomáhající*, který se neliší od používaného interakčního stylu z pohledu tanečnicků. Interakčním stylem trenéra C je kombinace stylů *Organizátor* a *Pomáhající*,

který se mírně odlišuje od uplatňovaného interakčního stylu z pohledu tanečníků, kterým je styl *Pomáhající*. Interakčním stylem trenéra D je kombinace stylů *Pomáhající* a *Chápající*, který se mírně liší od používaného interakčního stylu z pohledu tanečníků, kterým je styl *Chápající*. Interakčním stylem trenéra E je styl *Pomáhající*, který je v úplné shodě s uplatňovaným interakčním stylem z pohledu tanečníků. Interakčním stylem trenéra F je styl *Organizátor*, který se liší od používaného interakčního stylu z pohledu tanečníků, kterým je styl *Pomáhající*. Dílčí cíl č. 5 byl splněn.

Výzkumná otázka č. 6:

Liší se pohled trenérů a tanečníků na ideální interakční styl trenérů?

Z porovnání výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že ideálním interakčním stylem podle trenérů i tanečníků je interakční styl *Organizátor*. Dílčí cíl č. 6 byl splněn.

Je možné konstatovat, že cíl diplomové práce byl splněn. Parciální výsledky výzkumného šetření budou k dispozici zúčastněným trenérům a budou jim sloužit jako zpětná vazba jejich interakčního stylu, který používají ve své trenérské praxi. Případná sebereflexe na základě těchto výsledků jim může pomoci se přiblížit jejich ideálnímu interakčnímu stylu, případně jim může pomoci lépe pochopit očekávání jejich svěřenců z řad tanečníků.

7 SOUHRN

Diplomová práce se zabývá interakčními styly vybraných trenérů tanečního sportu, kteří se zúčastnili zimního soustředění TK Trend Ostrava v Hotelu Freud v Ostravici.

V teoretické části je definován tanec, jeho vývoj a přeměna v taneční sport. V oblasti trenérství popsán trenér, jeho profese a role. Jsou zde také uvedena specifika trenéra tanečního sportu. Dále je zde charakterizována osobnost, a to obecně i v interakci, a jsou vymezeny pojmy dyadická a triadická interakce a interakční styl.

V praktické části byl, pomocí Dotazníku interakčního stylu trenéra/trenérky, posuzován interakční styl 6 vybraných trenérů tanečního sportu. Testování se zúčastnilo celkem 42 osob ve dvou skupinách. První skupinou byli trenéři a druhou tanečníci, které tito trenéři trénují.

Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že naprostá většina trenérů považuje za ideální interakční styl *Organizátor*. Z toho vyplývá, že ideálním interakčním stylem trenérů z jejich pohledu, je interakční styl *Organizátor*. Obdobných, ale trochu nižších hodnot, dosáhly interakční styly *Pomáhající* a *Chápající*.

Dále z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejčastěji uplatňovaným interakčním stylem, hodnoceným z pohledu trenérů, je styl *Pomáhající*. Tento styl samostatně nebo v kombinaci se styly *Organizátor* a *Chápající* používá 5 trenérů.

Bylo zjištěno, že dimenze interakčních stylů *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající* se u všech trenérů objevily v hodnocení na prvních třech místech. Nejčastěji používaných interakčních stylem trenérů z pohledu tanečnicků je styl *Pomáhající*, který používají 3 trenéři. Druhým stylem je styl *Organizátor*, používaný 2 trenéry a jeden trenér uplatňuje interakční styl *Chápající*.

Ze získaných dat vyplývá, že se zásadně neliší ideální interakční styl z pohledu trenérů a jimi uplatňovaný interakční styl. Podle sebereflexe trenérů je nejčastěji používaným interakčním stylem styl *Pomáhající*, a to samostatně, nebo v různých kombinacích se styly *Organizátor* a *Chápající*. Většina trenérů považuje za ideální interakční styl *Organizátor*. Z pohledu trenérů je tedy, ať už samostatně nebo v kombinaci se styly *Chápající* a nebo *Pomáhající*, tento styl považován za ideální.

Z porovnání interakčního stylu trenérů s uplatňovaným interakčním stylem z pohledu tanečnicků vyplývá, že se interakční styl trenérů tanečního sportu od pohledu tanečnicků na jimi uplatňovaný interakční styl spíše neliší.

Ze získaných dat, lze usuzovat, že se ideální interakční styl z pohledu trenérů a tanečníků neliší. Obě skupiny shodně uvádí, jako ideální interakční styl, styl *Organizátor*.

8 SUMMARY

The thesis deals with interaction styles of chosen dancesport coaches who took part in the winter training camp of TK Trend Ostrava held in Freud Hotel in Ostravice.

The theoretical part contains the definition of dance, its development and its transformation into the dancesport. The part which deals with the instruction contains the description of the coach, of his/her profession and of his/her role. Specifics of the dancesport coach are mentioned there as well. Then the personality is defined there, generally and in interaction, and some terms are specified – dyadic and triadic interaction, interaction style.

The practical part considers the interaction style of 6 chosen dancesport coaches while using the Questionnaire on instructor interaction style. 42 people in total, divided into two groups, took part in the testing. The first group was made by coaches, the second one was made by dancers cooperating with coaches participating on testing.

The results of the questionnaire inquiry have shown that the absolute majority of coaches considers the interaction style called “*the Organiser*” to be the ideal one. It means that this interaction style is their ideal one. Other interaction styles, called “*the Helping*” and “*the Understanding*” have reached similar but a bit lower values.

The results have also shown that the most used interaction style, according to coaches, is the *Helping one*. This style, used either separately or together with the *Organiser* or the *Understanding one*, is used by 5 instructors.

It has been found out that dimensions of the *Organiser*, the *Helping* and the *Understanding ones* take the first three positions when being evaluated by all instructors. The most used interaction style, according to dancers, is the *Helping one*, used by 3 instructors. The second one is the *Organiser*, used by 2 instructors, and one instructor uses the *Understanding* interaction style.

The obtained data have shown that the ideal interaction style does not differ radically from the one the instructors use. According to their self-reflection, the most used interaction style is the *Helping one*, used either separately or in various combinations with the *Organiser* or the *Understanding* interaction style. The majority of coaches considers the *Organiser* interaction style to be the ideal one. From their point of view, this

interaction style, used either separately or in combinations with the *Understanding* or the *Helping* interaction style, is considered to be the ideal one.

When comparing the coaches' interaction styles with used interaction style evaluated by dancers, it is clear that the coaches' interaction style is not so much different from the interaction style seen by the dancers as the one being used by coaches.

The obtained data have shown that the ideal interaction style is the same for coaches as well as for dancers. Both groups agree on the *Organiser* interaction style to be the ideal one.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

- Amorose, A. J., & Anderson-Butcher, D. (2007). Autonomy-supportive coaching and self-determined motivation in high school and college athletes: A test of self-determination theory. *Psychology of Sport and Exercise*, 8, 654-670. <http://doi.org/br493s>
- Andrejevová, G. M. (1984). *Sociální psychologie*. Praha, Svoboda.
- Balaš, R. (2003). *Tance 20. století*. Olomouc: Hanex.
- Baštinec, J. (2009). *Statistika, operační výzkum, stochastické procesy*. Brno: FEKT VUT.
- Bers, S. A. and Rodin, J. (1984). Social comparison jealousy: A developmental and motivational study. *Journal of Personality and Social Psychology* 47 , pp. 766-779.
- Blahutková, M. & Pacholík, V. (2004). *Psychologie sportu*. Brno: Masarykova univerzita. Fakulta sportovních studií.
- Biesele, M. (1978). Religion and Folklore. In P. V. Tobias (ed.), *The Bushmen. San Hunters and Herders of Southern Africa*. Cape Town and Pretoria: Human and Rousseau. 162–172.
- Bourdieu, P. (1998). *Teorie jednání*. Praha: Karolinum.
- Brekelmans, M., Levy, J., & Rodriguez, R. (1993). A typology of teacher communication style. *Do you know what you look like*, 46-55.
- Brodská, B. (2000). *Vybrané kapitoly z dějin baletu*. Praha: Hudební fakulta Akademie múzických umění.
- Caldera, Y. M., & Lindsey, E. W. (2006). Coparenting, mother-infant interaction, and infant-parent attachment relationships in two-parent families. *Journal of Family psychology*, 20(2), 275. Retrieved from: https://www.researchgate.net/profile/Eric_Lindsey3/publication/7027447_Coparenting_Mother-Infant_Interaction_and_Infant-Parent_Attachment_Relationships_in_Two-Parent_Families/links/0deec53a8d09a83ef4000000/Coparenting-Mother-Infant-Interaction-and-Infant-Parent-Attachment-Relationships-in-Two-Parent-Families.pdf
- Carron, A. V. & Hausenblas, H. A. (1998). *Group dynamics in sport*. Morgantown, WV: Fitness Information Technology.
- Coe, S., & Mason, N. (1996). *The Olympians: A century of gold*. London: Pavilion.

- Cox, R. H. (2007). *Sport Psychology. Concepts and Applications*. New York: The McGraw-Hill Companies.
- Čáp, J., & Mareš, J. (2001). *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál.
- Čechová, V., Mellanová, A., & Rozsypalová, M. (2003). *Speciální psychologie. 4th ed.* Brno: NCO NZO.
- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (1980). The empirical exploration of intrinsic motivational processes. *In Advances in Experimental Social Psychology*, Vol. 13 (edited by L. Berkowitz), pp.39–80. New York: Academic Press. [https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60130-6](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60130-6)
- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behaviour*. New York: Plenum Press. [http:// DOI: 10.2307/2070638](http://DOI:10.2307/2070638)
- Degen, M. (2003). *Společenský tanec ve dvacátém století*. Praha: Svaz učitelů tance České republiky.
- Demetriou, A., & Kazi, S. (2013). *Unity and modularity in the mind and self: Studies on the relationships between self-awareness, personality, and intellectual development from childhood to adolescence*. Routledge.
- Dytrtová, R., & Krhutová, M. (2009). *Učitel. Příprava na profesi*. Praha: Grada Publishing.
- Estroff, S. D., & Nowicki Jr, S. (1992). Interpersonal complementarity, gender of interactants, and performance on puzzle and word tasks. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18(3), 351-356. <http://doi.org/10.1177/0146167292183012>
- Ferrari, M., & Sternberg, R. J. (1998). The development of mental abilities and styles. *Handbook of child psychology*, 2, 899-946.
- Freedman, M. B., Leary, T. F., Ossorio, A. G., & Goffey, H. S. (1951). The interpersonal dimension of personality. *Journal of personality*, 20(2), 143-161. <http://doi/10.1111/j.1467-6494.1951.tb01518.x>
- Garfinkel, Y. (2003). *Dancing at the Dawn of Agriculture*. Texas University Press. Austin. Retrieved from: <http://sfx.is.cuni.cz/sfxlcl3?genre=book&atitle=&title=Dancing%20at%20the%20dawn%20of%20agriculture&isbn=029272845X&volume=&issue=&date=20030101&aulast=Garfinkel,%20Yosef&spage=&pages=&sid=EBSCO:RILM%20Abstracts>

- %20of%20Music%20Literature%20with%20Full%20Text:A699381&svc.fulltext=yes
- Garfinkel, Y. (2010). Dance in Prehistoric Europe. *Documenta Praehistorica XXXVII*: 205-214. Retrieved from: <http://revije.ff.unilj.si/DocumentaPraehistorica/article/view/37.18>.
- Gavora, P. (2005). *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido.
- Gavora, P., Mareš, J., & den Brok, P. (2003). Adaptácia dotazníka interakčného štýlu učiteľa. *Pedagogická revue*, 55, č. 2. 126-145. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/46634831_Adaptacia_dotaznika_interakcneho_stylu_ucitel_a_Adaptation_of_the_questionnaire_on_teacher_interaction
- Goffman, E. (1999). *Všichni hrajeme divadlo: Sebeprezentace v každodenním životě*. Praha: Ypsilon.
- Harvanová, J. (2010). *Kompatibilita v partnerské dyádě a její souvislost se sportovním výkonem* (Disertační práce). Palacký University, Olomouc, Czech republic.
- Hollebeak, J., & Amorose, A. J. (2005). Perceived coaching behaviors and college athletes' intrinsic motivation: A test of self-determination theory. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17, 20-36. <http://doi.org/fdkdjr>
- Hřebíčková, M. (1999). Obecné dimenze popisu osobnosti: Big Five V Češtině. *Československá Psychologie: Časopis Pro Psychologickou Teorii a Praxi*. Retrieved from: http://psu-brno.avcr.cz/miranda2/export/sitesavcr/data.avcr.cz/humansci/psu-brno/people-contacts/cv/hrebickova/pdf/7-_big_five_v_cestine_99.pdf
- Hřebíčková, M., Urbánek, T., & Čermák, I. (2002). *Psychometrické charakteristiky NEO osobnostního inventáře (NEO-PI-R) pro sebeuposouzení a posouzení druhého*. Akademie věd České republiky, Psychologický ústav. Retrieved from: http://psu-brno.avcr.cz/miranda2/export/sitesavcr/data.avcr.cz/humansci/psu-brno/sys/galerie-download/dokumenty-zpravy/zpravy_2002_1.pdf
- Janoušek, J. (1968). *Sociální komunikace*. Praha: Svoboda.
- Jansa, P., Dovalil, J. et al. (2009). *Sportovní příprava*. Praha: Q-art.
- Jarošová, M. (2010). *Statistika – učební text*. Ostrava: Vysoká škola báňská. Technická univerzita Ostrava. Retrieved from: http://homel.vsb.cz/~dom033/predmety/statistika/ucebni_text/11Vybery.pdf

- Jenkins, S.P.R. (2005). *Sports Science Handbook: AH* (Vol. 1). Essen: Multi Science Publishing.
- Jowett, S. (2003). When the 'honeymoon' is over: A case study of a coach-athlete dyad in crisis. *The Sport Psychologist*, *17*, 444–460. <https://doi.org/10.1123/tsp.17.4.444>
- Jowett, S. (2005). On repairing and enhancing the coach-athlete relationship. In S. Jowett & M. J. Jones (Eds.), *The psychology of coaching* (pp. 14-26). Leicester, UK: The British Psychological Society, Sport and Exercise Psychology Division.
- Jowett, S. (2009). Validating coach-athlete relationship measures with the nomological network. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, *13*, 34-51. <http://doi.org/frdpbq>
- Jowett, S., & Clark-Carter, D. (2006). Perceptions of empathic accuracy and assumed similarity in the coach-athlete relationship. *British Journal of Social Psychology*, *45*, 617-637. <http://doi.org/cbw37x>
- Jowett, S., & Cockerill, I. M. (2002). Incompatibility in the coach-athlete relationship. *Solutions in sport psychology*, 16-31. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/234092766_Incompatibility_in_the_coach-athlete_relationship
- Jowett, S., & Cockerill, I. M. (2003). Olympic medalists' perspective of the athlete-coach relationship. *Psychology of Sport and Exercise*, *4*, 313-331. <http://doi.org/fh6kg8>
- Jowett, S., & Meek, G. A. (2000). The coach-athlete relationship in married couples: An exploratory content analysis. *The Sport Psychologist*, *14*(2), 157-175. Retrieved from: https://www.researchgate.net/profile/Sophia_Jowett/publication/234092524_The_Coach-Athlete_Relationship_in_Married_Couples_An_Exploratory_Content_Analysis/links/02bfe50eff4f13790b000000/The-Coach-Athlete-Relationship-in-Married-Couples-An-Exploratory-Content-Analysis.pdf
- Jůva, V. (2006). Trenér v normativní koncepci pedagogiky sportu. *Sborník prací Fakulty sportovních studií*. 49–65. Brno: Masarykova univerzita. Fakulta sportovních studií.
- Jůva, V. (2008). Organizační a obsahové trendy trenérského vzdělávání. *Studia sportiva*, *1*, 55-70. Brno: Masarykova univerzita. Fakulta sportovních studií.

- Jůva, V., & Tomková, K. (2010). Cesta k trenérské profesi Embarking on Coaching Profession. *Studia sportiva*, 4, 89-100. Brno: Masarykova univerzita. Fakulta sportovních studií. Brno : Masarykova univerzita. Fakulta sportovních studií.
- Kamphoff, C.S., Gill, D.L., & Huddleston, S. (2005). Jealousy in sport: Exploring jealousy's relationship to cohesion. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17, 290-305. Retrieved from: https://www.researchgate.net/profile/Diane_Gill/publication/263573664_Jealousy_in_Sport_Exploring_Jealousy's_Relationship_to_Cohesion/links/54d0fc590cf29ca8110416c3/Jealousy-in-Sport-Exploring-Jealousys-Relationship-to-Cohesion.pdf
- Kassing, G. (2007). *History of Dance: An Interactive Arts Approach*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Katalog prací a kvalifikační předpoklady. Nařízení vlády č. 469/2002. Znění k 1. lednu 2007. Retrieved from: http://www.mpsv.cz/files/clanky/62/nv_469_2002.pdf
- Katz, R. (1982). *Boiling Energy. Community Healing Among the Kalahari Kung*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Kazárová, H. (1999). Baroko plné tance. *Taneční listy* 1999(5), 14-15.
- Kelley, H. H. (2013). *Personal relationships: Their structures and processes*. Psychology Press.
- Kohoutek, R. (2009). *Pozorování při nonverbální komunikaci*. Retrieved from: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/0901/pozorovani-pri-nonverbalni-komunikaci>.
- Kolikant, Y. B. D., & Pollack, S. (2009). The asymmetrical influence of identity: A triadic interaction among Israeli Jews, Israeli Arabs, and historical texts. *Journal of Curriculum Studies*, 41(5), 651-677.
- Kopecká, I. (2012). *Psychologie 2. díl. Učebnice pro obor sociální činnost*. Grada.
- Kunczik, M. (1995). *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum.
- Kūra, M. (2008). Spotinių šokių trenerio darbo su kolektyvu pagrindiniai aspektai. (Lithuanian). *Bridges / Tiltai*, 42(1), 105-126. Retrieved from EBSCO database: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=12&sid=f5336c44c566-4c92-ad02-a80f6d79331f%40sessionmgr4002&hid=4208>.
- Lazarová, B., & Jůva, V. (2006). Trenér a jeho cesta k profesi. In *Sport jako sociálně-kulturní fenomén* (pp. 99-111) Brno: Masarykova univerzita.

- Lazarová, B., & Uhlířová, V. (2006). Osobnost trenéra: k některým osobnostním požadavkům. In *Sport jako sociálně-kulturní fenomén*. pp. 31– 48. Brno: Masarykova univerzita.
- Leary, T. (1957). *Interpersonal diagnosis of personality*. New York: Ronald Press. Retrieved from: https://archive.org/stream/interpersonaldia00learrich/interpersonaldia00learrich_djvu.txt
- Lindsey, E. W., & Caldera, Y. M. (2006). Mother–father–child triadic interaction and mother–child dyadic interaction: Gender differences within and between contexts. *Sex Roles*, 55(7-8), 511-521. <http://dx.doi.org/10.1007/s11199-006-9106-z>
- Lonsdale, S. H. (2000). *Dance and ritual play in Greek religion*. JHU Press.
- Lugli, L., Baroni, G., Gianelli, C., Borghi, A. M., & Nicoletti, R. (2012). Self, others, objects: How this triadic interaction modulates our behavior. *Memory & cognition*, 40(8), 1373-1386. Retrieved from: <https://link.springer.com/article/10.3758%2Fs13421-012-0218-0?LI=true>
- Lukas, J. (2005). Zkušenosti se zjišťováním interakčních stylů učitelů na 2. stupni ZŠ. *Novinky v pedagogické a školní psychologii 1995 – 2005*. Zlín. Retrieved from: http://www.jlukas.cz/doc/pedagogicka/zkusenosti_se_zjistovanim_interakcnich_stylu.pdf
- Lukas, J. (2011). *Učitel-jeho profesní vývoj a sociální vztahy ve škole* (Doctoral dissertation). Masaryk univerzity, Brno, Czech republic.
- Mageau, G. A., & Vallerand, R. J. (2003). The coach–athlete relationship: A motivational model. *Journal of sports science*, 21(11), 883-904. <http://doi.org/cxqqf9>
- Mareš, J., & Gavora, P. (2004). Interpersonální styl učitelů: teorie, diagnostika a výsledky výzkumů. *Pedagogika, roč. LIV*. 101-128.
- Mareš, J., & Křivohlavý, J. (1995). *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita.
- Marshall, L. (1969). The Medicine Dance of the !Kung Bushmen. *Africa* 39: 347–381. Retrieved from: <http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=7889623&fileId=S0001972000040511>
- Martens, R. (2006). *Úspěšný trenér*. 1st. ed. Praha: Grada.

- Matoušková-Rajmová, M. (2002). *Tanec v Mezopotámii*. Praha: Hudební fakulta Akademie múzických umění.
- McNeill, W. H. (1995). *Keeping Together in Time. Dance and Drill in Human History*. Cambridge, MA: Harvard University Press. Retrieved from: <http://www.posgrado.unam.mx/musica/pdfLR/sesion1/Complementarias/McNeillMuscularBonding.pdf>
- Miková, M. (2006). *Typologie budoucích učitelů v závislosti na jejich interakci a komunikaci* (Doctoral dissertation). Masaryk univerzity, Brno, Czech republic.
- Molinari, L., & Marni, C. (2015). Triadické interakce ve výukové komunikaci/ Triadic interactions in classroom discourse. *Studia paedagogica*, 20(3), 7.
- Nakonečný, M. (2009). *Sociální psychologie*. Praha: Academia.
- Newberry P., (2012). Phelps and Bowman: A partnership like no other. The Associated Press. Retrieved from <http://sports.espn.go.com/espn/wire?section=oly&id=8233821>
- Němeček, M. (2014). *Vliv rodičů na průběh tréninkového procesu adolescentů věnujících se tanečnímu sportu* (Bakalářská práce). Palacký University, Olomouc, Czech republic.
- Nielsen, J. T. (2001). The forbidden zone: Intimacy, sexual relations and misconduct in the relationship between coaches and athletes. *International review for the sociology of sport*, 36(2), 165-182. <http://dx.doi.org/10.1177/101269001036002003>
- Odstrčil, P. (2004). *Sportovní tanec*. Praha: Grada.
- Plevová, I. & Petrová, A. (2012). *Obecná psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Poczwardowski, A., Barott, J. E., & Henschen, K. P. (2002). The athlete and coach: Their relationship and its meaning. Results of an interpretive study *International Journal of Sport Psychology*, 33(1), 116–140. Retrieved from: https://www.researchgate.net/profile/Artur_Poczwardowski/publication/232493167_The_athlete_and_coach_Their_relationship_and_its_meaning_Results_of_an_interpretive_study/links/54fa23ae0cf2040df21b1c7d.pdf
- Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2003). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.
- Rychtecký, A., & Fialová, L. (1998). *Didaktika školní tělesné výchovy*. Praha: Karolinum.
- Řezáč, J. (1998). *Sociální psychologie*. Paido.

- Schinerová, A. (2016). *Interakční styl trenérek synchronizovaného plavání* (Diplomová práce). Palacký University, Olomouc, Czech republic.
- Simmel, G. (1950). *The Sociology of Georg Simmel*. Illinois: The Free Press. Retrieved from: <http://www.public.iastate.edu/~carlos/607/readings/simmel.pdf>.
- Sirotová, M. (2000). Výskum štýlov výchovného pôsobenia pedagóga v špeciálnych výchovných zariadeniach. *Pedagogická revue*, 52(2), 115-129.
- Skorunka, D. (2015). Tisíc tváří rodinné terapie; současná teorie a praxe. In *Symposium rodinné terapie; sborník příspěvků z konference* (pp. 8-29). Retrieved from: http://tera.expresivniterapie.cz/wp-content/uploads/2013/01/03_Symposium-rodinn%C3%A9-terapie.-Sborn%C3%ADk-p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvk%C5%AF.-ISBN-978-80-244-4598-4.pdf#page=8
- Slepička, P. (1982). *Sociální interakce ve sportovní činnosti*. Univerzita Karlova.
- Slepička, P. (1988). *Psychologie koučování*. Praha: Olympia.
- Slepička, P., Hošek, V., & Hátlová, B. (2006). *Psychologie sportu*. Praha: Karolinum.
- Smékal, V. (1989). *Psychologie osobnosti*. Praha: SPN.
- Stuntz, C. P., & Spearance, A. L. (2007). Coach-athlete and teammate holistic relationships: Measurement development and prediction of motivational factors. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 29, 206-207.
- Svoboda, B. (2000). *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum.
- Svoboda, B. (2003). *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum.
- Šafář, M. (2005). Studijní materiály: Psychologie sportu. Retrieved from: <http://www.psychologie-sportu.cz/materialy.htm>
- Širůčková, M. (2009). *Psychosociální souvislosti rizikového chování v adolescenci: role vrstevnických a rodinných vztahů* (Doctoral dissertation, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií).
- Šnýdrová, I. (2008). *Psychodiagnostika*. Grada Publishing.
- Vágnerová, M. (1997). *Úvod do psychologie*. Praha: Karolinum.
- Vallerand, R.J. (1997). Toward a hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. *Advances in Experimental Social Psychology*, 29, 271–360.
- Vallerand, R.J. (2000). Deci and Ryan's self-determination theory: a view from the hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. *Psychological Inquiry*, 11,

- 312–318. Retrieved from:
<http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=86f3704f-edf2-448a-a4b0-d82153799939%40sessionmgr103>
- Vaněk, M., Hošek, V., Rychtecký, A., Slepíčka, P., & Svoboda, B. (1984). *Psychologie sportu*. Praha: SPN.
- Vrtělová, K. (2014). *Když tančím, nemohu nenávidět*. Retrieved from:
<https://psychologie.cz/kdyz-tancim-nemohu-nenavidet/>.
- Výrost, J., & Slaměnik, I. (2008). *Sociální psychologie*. Grada.
- Watzlawick, P., Bavelas, J. B., & Jackson, D. D. (1999). *Pragmatika lidské komunikace: interakční vzorce, patologie a paradoxy*. Konfrontace.
- Widmeyer, W. N., Carron, A. V. and Brawley, L. R. Singer, R., Murphey, M. and Tennant, L. (eds.) (1993). Group cohesion in sport and exercise. *Handbook of research in sport psychology* pp. 672-692. Macmillan , New York.
- World DanceSport Federation (2012). DanceSport For All, Available. Retrieved from:
<http://www.worlddancesport.org/About/All>
- World DanceSport Federation (2017). DanceSport For All, Available. Retrieved from:
<http://www.worlddancesport.org/About/All>
- Yoon, J., Thye, S. R., & Lawler, E. J. (2013). Exchange and cohesion in dyads and triads: A test of Simmel's hypothesis. *Social science research*, 42(6), 1457-1466. Retrieved from: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0049089X13000884>
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. Praha : MŠMT.